

Honeywell

J a a r v e r s l a g 2 0 2 0

Stichting Pensioenfonds Honeywell
Opgericht 12 maart 1957

Statutair gevestigd te Amsterdam
KvK-nummer 41200495

Kantooradres:
Stationsplein-ZW 961 Tristar I
1117 CE Schiphol

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	5
1 Woord van de voorzitter	6
2 Verslag van de visitatiecommissie	8
2.1 Reactie bestuur op verslag visitatiecommissie	10
3 Verslag van het verantwoordingsorgaan	11
3.1 Reactie bestuur op verslag verantwoordingsorgaan	13
4 Besturing en naleving wetgeving	14
4.1 Algemeen	14
4.1.1 Missie, visie, strategie	14
4.1.2 Het bestuur	15
4.1.3 Samenstelling diverse organen en commissies	15
4.2 Bestuursaangelegenheden	17
4.3 Informatie inzake toezicht door DNB en AFM	18
4.4 Goed pensioenfondsbestuur en de Code Pensioenfonds	19
4.5 Wet Versterking Bestuur Pensioenfonds en bestuursmodel	21
4.6 Compliance	22
4.6.1 Gedragscodes en nevenfuncties	22
4.6.2 Rapportage Compliance Officer	22
4.7 Interne procedures	23
4.8 Organisatie en uitvoering	23
4.9 Statutenwijziging	24
5 Financiële positie en beleid in 2020	25
5.1 Financiële opzet en positie	25
5.2 Beleid en beleidskeuzes	26
5.2.1 Financieringsbeleid	27
5.2.2 Toeslagbeleid	30
5.2.3 Beleggingsbeleid	31
6 Integraal risicomanagement	35
6.1 Risicomanagement-proces	35
6.2 Risicostrategie en -beleid	35
6.2.1 Risicohouding	36
6.3 Risicoanalyse	37
6.4 Risicomonitoring, -evaluatie en managen	37
6.5 Voornaamste risico's en beheersingsmaatregelen	38
6.5.1 Financiële risico's	38
6.5.2 Niet-financiële risico's	39
7 Beleggingen	41
7.1 Terugblik 2020	41
7.2 Beleggingsresultaten 2020	42
7.2.1 Renteafdekking	42
7.2.2 Vastrentende waarden	42
7.2.3 Aandelen	44
7.2.4 Overige beleggingen	45
7.3 Maatschappelijk verantwoord beleggen	46

8	Pensioenen	48
	8.1 Pensioencommunicatie	48
	8.1.1 Algemene visie op pensioencommunicatie	48
	8.1.2 Communicatie over de financiële situatie van het pensioenfonds	48
	8.1.3 Wettelijk verplichte communicatie	48
	8.1.4 Aanvullende communicatiemiddelen	49
	8.1.5 Website	49
	8.2 Pensioenadministratie	49
	8.3 Pensioenregeling	49
	8.4 Uitvoeringskosten	50
	8.5 Ontwikkelingen pensioenfonds en nieuwe wetgeving	52
	8.5.1 Pensioenakkoord	52
	8.5.2 Korting van pensioenaanspraken en -uitkeringen	53
	8.5.3 Wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding	53
	8.5.4 Automatische waardeoverdracht kleine pensioenen	53
	8.5.5 Wet digitale overheid – eIDAS-verordening	54
9	Actuariële analyse	55
10	Verwachte gang van zaken	57
	Jaarrekening	58
11	Jaarrekening	59
	11.1 Balans per 31 december 2020	59
	11.2 Staat van baten en lasten	60
	11.3 Kasstroomoverzicht	61
	11.4 Toelichting op de jaarrekening	62
	11.4.1 Algemeen	62
	11.4.2 Grondslagen	62
	11.4.2.1 Algemene grondslagen	62
	11.4.2.2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva	64
	11.4.2.3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat	67
	11.4.2.4 Kasstroomoverzicht	69
	11.4.3 Toelichting op de balans per 31 december 2020	70
	11.4.3.1 Risicobeheer	80
	11.4.4 Niet in de balans opgenomen verplichtingen	88
	11.4.5 Verbonden partijen	88
	11.4.6 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2020	89
	11.4.7 Gebeurtenissen na balansdatum	94
	Overige gegevens	95
12	Overige gegevens	96
	12.1 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	96
	12.2 Actuariële verklaring	96
	12.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	98
	12.4 Bijzondere statutaire zeggenschapsrechten	102
	Bijlagen	103
	Bijlage 1 Deelnemersbestand	104
	Bijlage 2 Begrippenlijst	105

Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen

Bedragen x € 1.000	2020	2019	2018	2017	2016
Omvang beleggingen	774.599	679.471	574.762	598.858	573.570
<i>Waarvan:</i>					
Aandelen	40%	36%	37%	39%	38%
Vastrentende waarden	56%	60%	60%	58%	59%
Vastgoed	0%	0%	0%	0%	0%
Overige beleggingen	4%	4%	3%	3%	3%
Beleggingsopbrengsten	100.690	110.164	-19.265	29.583	49.881
Beleggingsrendement	15,0%	18,8%	-3,2%	5,1%	8,9%
Resultaat	41.458	35.911	-41.286	36.508	7.165
Wettelijke en statutaire reserves	124.605	83.147	47.236	88.522	52.014
<i>Waarvan</i>					
Algemene reserve	121.879	83.417	47.236	88.522	52.014
Bestemmingsreserve premiedepot	2.726	-	-	-	-
Voorziening pensioenverplichtingen	655.797	594.295	527.006	508.746	519.096
Langlopende schuld VPL	0	8.368	6.802	7.444	7.137
Dekkingsgraad ¹	118,6%	114,0%	109,0%	117,4%	110,0%
Beleidsdekkingsgraad ²	111,8%	110,9%	116,5%	114,9%	106,4%
Toekomstbestendig indexeren (TBI)-grens ³	121,6%	123,8%	123,7%	123,1%	122,2%
Reële dekkingsgraad ⁴	91,9%	89,6%	94,2%	93,4%	87,1%
Dekkingsgraad vereist eigen vermogen	115,7%	116,4%	117,5%	117,9%	116,7%
Toeslagverlening actieven	0,0%	0,2%	1,0%	0,3%	0,0%
Toeslagverlening inactieven en pensioengerechtigden	0,0%	0,2%	1,0%	0,3%	0,0%
Aantal deelnemers					
Actieven	426	459	503	657	674
Slapers	1.536	1.545	1.505	1.370	1.376
Pensioengerechtigden	1.158	1.150	1.168	1.154	1.157
Totaal	3.120	3.154	3.176	3.181	3.207

Standen zijn per het einde van het genoemde jaar; stromen betreffen de gehele verslagperiode

- De dekkingsgraad wordt bepaald door de wettelijke en statutaire reserves minus bestemmingsreserve premiedepot van € 2.726 te vermeerderen met de totale voorziening pensioenverplichtingen, gedeeld door de totale voorziening pensioenverplichtingen, maal 100%.
- De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. Hierbij wordt steeds gebruik gemaakt van de meest actuele inschatting van de betreffende dekkingsgraden.
- De toekomstbestendig indexeren (TBI)-grens is de beleidsdekkingsgraad waarbij het pensioenfonds onder de FTK een volledige toeslag mag verlenen (wordt vanaf 2015 berekend).
- De reële dekkingsgraad is gelijk aan de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de TBI-grens (wordt vanaf 2015 volgens deze methode berekend).

Bestuursverslag

1 Woord van de voorzitter

Geachte deelnemers, collega's en andere lezers,

Het is een genoegen u het jaarverslag over 2020 aan te bieden. Namens het bestuur van Stichting Pensioenfonds Honeywell (hierna: het pensioenfonds) wil ik u graag informeren over de ontwikkelingen binnen het pensioenfonds en verantwoording afleggen over het gevoerde beleid in 2020.

De negatieve ontwikkeling van de markten gedurende maart 2020 als gevolg van het uitbreken van de COVID-19 pandemie had in 2020 behoorlijk impact op het pensioenfonds. Later in het jaar herstelden de markten weer grotendeels. Voor het komende jaar zullen ontwikkelingen in de pensioensector en de ontwikkelingen op de financiële markten in verband met COVID-19 wederom hun impact hebben op het pensioenfonds.

Verder is 2020 ook het jaar geweest waarin we ons voorbereid hebben op de overgang naar onze nieuwe pensioenadministrateur. Zoals vorig jaar al vermeld had TKP Pensioen (hierna TKP) aangegeven dat wij niet langer in hun toekomstvisie passen en zou het contract uiterlijk per 31 december 2021 opgezegd worden. Wij als pensioenfonds hebben er echter voor gekozen dit onmiddellijk op te pakken om er zo zeker van te zijn dat wij tijdig een nieuwe administrateur zouden vinden. Na een zorgvuldig selectieproces is Appel Pensioenuitvoering (hierna: Appel) daar als meest passend uitgekomen. Midden 2020 is dan ook begonnen met de inrichting van de pensioenadministratie bij Appel. Mede dankzij de goede samenwerking tussen TKP en Appel is de overstap per 1 januari 2021 afgerond en worden de pensioenbetalingen vanaf januari door Appel verzorgd.

Financiële situatie

Voor de financiële positie van het pensioenfonds is de dekkingsgraad een belangrijke graadmeter. Over het gehele jaar is de actuele dekkingsgraad gestegen van 114,0% naar 118,6%. De actuele dekkingsgraad is met name gestegen door goede beleggingsresultaten gedurende de maanden augustus tot en met december van 2020 waarbij er uiteindelijk een rendement is behaald van 15,0%. De beleidsdekkingsgraad is gestegen van 110,9% naar 111,8%. Deze stijging is met name veroorzaakt door het krachtige herstel van de actuele dekkingsgraad gedurende het laatste kwartaal van 2020. Het pensioenfonds is formeel "in herstel" omdat de beleidsdekkingsgraad nog niet op het niveau van de vereiste dekkingsgraad (115,7%) ligt. De actuele dekkingsgraad ligt eind 2020 wel op een hoger niveau, waardoor als de actuele dekkingsgraad gelijk blijft, de beleidsdekkingsgraad vanzelf volgt en ook boven de vereiste dekkingsgraad uit zal komen.

Toeslagverlening

Eind 2020 hebben wij helaas moeten besluiten de pensioenen van de actieve deelnemers niet te verhogen per 1 januari 2021. De prijsontwikkeling (CPI alle bestedingen afgeleid) bedroeg 1,56% en de beleidsdekkingsgraad per eind september 2020 (peilmoment) was hoger dan 110%, maar niet hoger dan de grens voor volledige toeslagverlening, waardoor maximaal een indexatie van 0,08% gegeven kon worden. Echter gezien de onzekere situatie in relatie tot COVID-19 vonden wij (mede gezien het geringe percentage) het niet verantwoord deze zeer beperkte toeslag toe te kennen.

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid van het pensioenfonds is in eerste instantie gericht op een zo goed mogelijk rendement bij een verantwoord risico. De beleggingen van het pensioenfonds zijn gespreid, om zo het lange-termijnrisico te beperken en toch een goed rendement te kunnen behalen. Het pensioenfondsbestuur vindt dat het geld dat het beheert, op een maatschappelijk verantwoorde manier moet worden belegd.

Gedurende 2020 zijn er geen wijzigingen aangebracht in de beleggingsportefeuille. De renteafdekking is het gehele jaar gelijk gebleven op 80%, wat op dekkingsgraadniveau nagenoeg een 100% renteafdekking betekent. Ook is onderzocht of de huidige beleggingen nog steeds de juiste zijn of dat er betere soortgelijke producten zijn. Vooralsnog heeft dit niet geleid tot wijzigingen. Voor 2021 staat de tweejaarlijkse strategiedag alweer gepland. Dit is van belang om nu en in de toekomst met de juiste beleggingskeuzes te borgen dat het pensioenfonds aan zijn verplichtingen kan blijven voldoen.

Herstelplan

Het van toepassing zijnde herstelplan is in 2020 opnieuw doorgerekend en geactualiseerd. Deze evaluatie liet zien dat het pensioenfonds tijdig herstelt tot het niveau van het vereist eigen vermogen.

Communicatie

Het pensioenfondsbestuur vindt het zeer belangrijk om alle deelnemers (actieven, slapers en gepensioneerden) te bereiken. De oudedagsvoorziening is belangrijk en vergt aandacht. De communicatie-inspanningen van het pensioenfonds zijn verwoord in een Meerjarenbeleidsplan en een daaruit opgesteld communicatiejaarplan met een concrete uitwerking van in te zetten middelen voor dat jaar.

Blik op 2021

Het begin van 2021 staat nog volop in het teken van COVID-19 met de bijbehorende lockdown en avondklok. Met het goedkeuren van de eerste vaccins en het daarmee opstarten van het vaccinatieprogramma hopen we allemaal dat we in de loop van 2021 weer meer terug kunnen naar het "normaal". Op de financiële markten is de start wat betreft de rendementen op de aandelenportefeuille positief. Gedurende februari hebben we ook gezien dat de rente is gestegen. De verwachting voor de lange termijn is echter nog steeds een lage rente mede gezien alle steunprogramma's van de centrale banken. We zullen dit als bestuur op de voet blijven volgen en onze portefeuille daar aanpassen waar nodig om de negatieve impact zoveel als mogelijk te beperken.

Ook de toekomstige positionering van het pensioenfonds zal in 2021 nadrukkelijk op de agenda blijven staan. De te verwachten wijzigingen in het pensioenstelsel zullen hiervoor mede richtinggevend zijn. Gedurende 2021 zullen wij ons verder voorbereiden op alle zaken die op ons afkomen in verband met de wijziging van het stelsel.

Graag nodig ik u namens het bestuur uit tot het lezen van dit jaarverslag.

Schiphol Oost, 22 juni 2021

F.H.M. van den Oetelaar, voorzitter

2 Verslag van de visitatiecommissie

De wettelijke taak van visitatiecommissie (hierna VC) bestaat uit het toezicht houden op het beleid van het bestuur van Stichting Pensioenfonds Honeywell (hierna het fonds), op de algemene gang van zaken in het fonds en het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur.

De VC heeft de periode van 1 januari t/m 31 december 2020 onderzocht.

De VC volgt bij het uitvoeren van haar rol de toezichtcode van de Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector (hierna VITP).

De VC is door het bestuur benoemd waarbij het bestuur ervoor gekozen heeft om één van de leden te vervangen daar deze al enige jaren actief was. Het VO heeft per mail door de voorzitter hier een voordracht voor gedaan.

De VC legt jaarlijks haar bevindingen vast in een rapport en legt verantwoording af aan het VO, aan het bestuur en aan de werkgever.

De VC heeft een aantal aanbevelingen voor 2021 e.v. naar aanleiding van de bevindingen over het verslagjaar 2020.

Het functioneren van de governance

Oordeel

De Fondsorganen zijn volledig ingevuld en bezet. Er wordt op een constructieve manier samengewerkt tussen Bestuur en VO.

Aanbevelingen

Geen

Het functioneren van het bestuur

Oordeel

Het Bestuur heeft 7 keer vergaderd in 2020. Daarnaast worden aan de zeer regelmatige BAC vergaderingen korte Bestuursvergaderingen gekoppeld, waarin besluitvorming plaatsvindt met betrekking tot de door de BAC uitgebrachte beleggingsadviezen. Dit naar aanleiding van een aanbeveling van de VC vorig jaar. In hoeverre er in deze aan de BAC gekoppelde Bestuursvergaderingen op de BAC adviezen is gereflecteerd, en er door het Bestuur daarop een expliciete risico-evaluatie en –beoordeling heeft plaatsgevonden alvorens tot eigenstandige en onafhankelijke besluiten te komen, is aan de hand van de de VC ter beschikking staande documentatie moeilijk te beoordelen.

Het VO heeft in 2020 3 keer vergaderd.

Aanbevelingen

- De VC beveelt aan om in de vastlegging van de besluitvorming door het Bestuur inzake beleggingen de eigenstandige risico-evaluatie en –beoordeling op te nemen.

Het beleid van het bestuur

Oordeel

De huidige visie stelt dat het fonds de belangen van alle belanghebbenden (deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever) voorop stelt. Gezien het feit dat de belangen niet synchroon lopen is dit niet langer houdbaar. De vraag waarvoor dit fonds op aarde is (bestaansrecht van het fonds) wordt hier niet beantwoord. De VC is van mening dat de toekomstvisie zwaar moet meewegen in het bepalen van de missie en visie. Bij het opstellen van KSF's moet dan rekening worden gehouden met het toekomst perspectief. Tevens moet worden bepaald welke route moet worden gelopen en welke partij (werkgever / fonds) verantwoordelijk is voor de specifieke invulling van iedere stap alsmede wanneer het VO om advies moet worden gevraagd.

Aanbevelingen

- De VC beveelt aan om de missie en visie te herijken inclusief een visie op het hebben van een "eigen" pensioenfonds en definieer KSF's die tevens gebruikt kunnen worden voor de communicatie.

Algemene gang van zaken in het fonds*Oordeel*

De governance kan op diverse aspecten aangescherpt worden, bijvoorbeeld op het gebied van documentatie van vergaderingen en overwegingen van besluitvorming, vaststelling van notulen, periodieke rapportages van de sleutelfunctiehouders, en op het gebied van ESG.

Aanbevelingen

- De VC beveelt aan om de algehele governance van de uitvoering aan te scherpen en de nieuwe pensioenuitvoerder Appel hierin te betrekken.
- De VC beveelt aan om de sleutelfunctiehouder Internal Audit een onderzoek te laten doen naar het toetsingsproces rond de uitbestedingsrelaties (inclusief het beleid rond de ISAE verklaring die veelal een multi cliënt verklaring is).

Adequate risicobeheersing*Oordeel*

Integraal risico management heeft de aandacht van het Bestuur. In 2020 heeft de invulling van de IORP II sleutelfunctiehouders en –vervullers verder invulling gekregen.

Aanbevelingen

- De VC beveelt aan om uit de notulen te laten blijken dat het bestuur zicht heeft op het totale risicoprofiel.

Evenwichtige belangenafweging*Oordeel*

Het is voor de VC niet mogelijk om te zien welke afweging het bestuur hanteert om te komen tot een nieuwe premievaststelling en periode.

Aanbevelingen

- De VC beveelt aan om in een bestuursverslag beter te expliciteren hoe het bestuur tot haar besluitvorming komt met expliciet aandacht voor de evenwichtige belangenafweging.

Communicatie*Oordeel*

De communicatie van het fonds is overzichtelijk en toegankelijk voor gebruikers. Het fonds voldoet naar mening van de VC aan de verplichte pensioencommunicatie.

De VC adviseert wel om in 2021 gericht over het Pensioenakkoord (het proces, de tijdslijnen, de consequenties voor deelnemers – per deelnemersgroep) te communiceren, om alle deelnemers zo goed mogelijk voor te bereiden op en mee te nemen in de aanstaande veranderingen.

Aanbevelingen

Geen

Naleving Code Pensioenfonds*Oordeel*

De Code Pensioenfonds is een gedragscode.

Deze code beoogt in governance opzicht een professionele houding te bewerkstelligen en te behouden. Dit is aldus in feite een continu proces.

Het bestuur heeft de Code Pensioenfonds besproken en een actieplan opgesteld voor de punten waar zij vond dat zij niet aan voldeed. Dit betrof de punten 5, 30, 33, 39, 58, 64 en 65. De VC adviseert te zorgen dat het actieplan n.a.v. van de Code een standaard agenda punt wordt.

Aanbevelingen

Geen

Cultuur en gedrag*Oordeel*

De voorzitter heeft een zwaar wegende positie in het fonds gezien zijn kennis en ervaring alsmede het feit dat hij daarbij ook voorzitter van de BAC is. Dit kan mogelijk onbalans geven in de countervailing power.

Aanbevelingen

- De VC adviseert het fonds, mede gezien de uitdagingen die voor de deur staan, om bij een eerstkomende vacature in het bestuur te overwegen een externe bestuurder te benoemen.

Opvolging van eerdere aanbevelingen van het interne toezicht*Oordeel*

De VC beschouwt 2 nog openstaande aanbevelingen betreffende het communicatieplan nog steeds opportuun, deze aanbevelingen maken derhalve integraal onderdeel uit van deze visitatie. De onderbouwing en documentatie van de afhandeling van de gedane aanbevelingen kan/moet naar mening van de VC beter worden onderbouwd.

Aanbevelingen

De VC beveelt aan de in behandeling zijnde en openstaande bevindingen alsnog zo spoedig mogelijk ter hand te nemen en om meer werk te maken van de onderbouwing bij aanbevelingen.

De heer J.P.B. Brand

De heer mr. A.W.J. van Coberen (voorzitter)

De heer R. van Leeuwen

28 mei 2021

2.1 Reactie bestuur op verslag visitatiecommissie

Het bestuur waardeert de rol van de visitatiecommissie en ervaart de visitatie als een waardevolle reflectie voor het bestuurlijk functioneren van Pensioenfonds Honeywell voor nu, maar ook voor de toekomst. Het bestuur is de visitatiecommissie dankbaar voor de manier waarop de visitatie, ondanks alle beperkende maatregelen, ook dit jaar weer is uitgevoerd. Het bestuur onderschrijft het algemene beeld dat door de visitatiecommissie is gegeven ten aanzien van het functioneren van het bestuur van het pensioenfonds en de samenwerking met het Verantwoordingsorgaan en dankt de commissie voor de aanbevelingen die zijn gedaan.

Het rapport zal in detail besproken worden in de eerstvolgende bestuursvergadering. Op basis van de aanbevelingen van de visitatiecommissie zullen dan de nodige acties geformuleerd worden. Hier zal dan in het komende jaar waar mogelijk opvolging aan worden gegeven.

3 Verslag van het verantwoordingsorgaan

Verslag Verantwoordingsorgaan Stichting Honeywell Pensioenfonds Verslagperiode januari 2020 - december 2020

Opdracht

Het Verantwoordingsorgaan heeft als hoofdtaken:

- Advies geven:

Advies uitbrengen aan het Bestuur over voorgenomen besluiten ten aanzien van thema's, zoals vastgelegd in het Reglement Verantwoordingsorgaan versie 21-02-2018.

- Verantwoording afnemen:

Jaarlijks een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het uitgevoerde beleid en over beleidskeuzes voor de toekomst.

Verantwoording en werkwijze:

Het Verantwoordingsorgaan richt zich bij het vormen van een oordeel op het door het Bestuur gevoerde beleid in de periode van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020 en de belangenafweging, die hierover binnen het Bestuur plaats vindt, e.e.a. zoals verwoord in het jaarverslag 2020 van het Honeywell Pensioenfonds, alsmede Accountants en Actuarieel verslag over 2020.

In 2020 heeft het Verantwoordingsorgaan drie vergaderingen (maart, juni, december) met het bestuur gehad, waarbij voorafgaand en/of aansluitend het Verantwoordingsorgaan haar eigen vergadering heeft gehouden. Verder heeft het Verantwoordingsorgaan nog vergaderingen gehad in Maart, april, mei, en november. Verder heeft er elk kwartaal een overleg plaatsgevonden tussen de Voorzitter van het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan.

De onderwerpen die tijdens deze vergaderingen zijn besproken:

- Jaarstukken
- Beleggingen
- Toeslagverlening
- Communicatiebeleid
- Premiebeleid
- Evenwichtige belangenafweging
- Toekomst van het pensioenstelsel
- Nieuwe Verantwoordingsorgaan leden en gerelateerde functies
- Overgang pensioenuitvoerder van TKP naar Appel
- Competentievisie Verantwoordingsorgaan
- Werkplan Verantwoordingsorgaan

Op 22 april 2020 heeft het Verantwoordingsorgaan een gesprek gehad met de Visitatiecommissie. Aandachtspunten, die uit het gesprek met de Visitatiecommissie zijn gekomen zijn.

Kernactiviteiten:

Communicatie en bewustwording pensioen zijn belangrijke thema's. Naast een communicatiejaarplan 2020 is er tevens een meerjarenbeleidsplan 2019-2021 opgesteld.

Ook zijn er een aantal Seminars online bijgewoond georganiseerd door de Pensioenfederatie, over onderwerpen welke specifiek gericht zijn op het vergroten van de kennis en het functioneren van het Verantwoordingsorgaan en met informatie over het nieuw te vormen pensioenstelsel.

Adviezen in 2020:

- Premiebesluit 2020. Positief advies 3 december 2020.
- Aanpassing uitvoeringsovereenkomst 2021 – 2025. Positief advies 24 december 2020.

Samenstelling

De samenstelling van het Verantwoordingsorgaan is in 2020 als volgt gewijzigd; de werknemersvertegenwoordiging is teruggebracht naar 2 leden en de vacante

werkgeversvertegenwoordiging is ingevuld door Elly van Loon. De functie van secretaris is van Elly van Loon overgegaan naar René van der Meijs.

Bevindingen

Het Verantwoordingsorgaan heeft kennis genomen van het jaarverslag 2020, welke is besproken en toegelicht tijdens de vergadering van 10 juni 2020. Tevens heeft het Verantwoordingsorgaan kennis genomen van de bevindingen van de externe accountant, de waarmerkend actuaire en vertegenwoordigers van ons uitvoeringsorgaan TKP. Het Verantwoordingsorgaan stelt vast, dat de bevindingen over 2020 in algemene zin positief zijn. Met name het beleggingsresultaat was zeer positief en heeft geleid tot een hogere beleidsdekkingsgraad (111,8%) aan het eind van het jaar. Weliswaar is de beleidsdekkingsgraad aan het eind van 2020 hoger, maar gebaseerd op de peildatum van 1 oktober heeft het bestuur besloten geen indexatie toe te kennen. Het Verantwoordingsorgaan heeft dit besluit ondersteund.

-Beleggingsbeleid:

Het Verantwoordingsorgaan complimenteert het Bestuur met het positieve beleggingsresultaat in 2020 namelijk +15%, wat een sterk resultaat is met het oog op de Corona crisis. Het ziet ernaar uit, dat wijzigingen in onze beleggingsportefeuille alsmede rente indekkingen tot resultaat hebben geleid.

-Toekomstvisie fonds:

Belangrijk is dat het Bestuur een vinger aan de pols houdt met betrekking tot de toekomst van het Pensioenfonds, mede in het licht van het Nieuwe Pensioenstelsel. Vooralsnog wordt ingezet op de zelfstandigheid van het fonds, hetgeen gesteund wordt door het Verantwoordingsorgaan.

-Communicatiebeleid:

Aan de hand van het communicatieplan zijn onder meer website en schriftelijke communicatie sterk verbeterd.

Het Verantwoordingsorgaan heeft in 2020 het bestuur de volgende aandachtspunten meegegeven:

- Met betrekking tot het aflopen van het 5-jarige gedempte premiebeleid, een nieuw voorstel ontwikkelen gericht op een kostendekkende premie.
- Focus op beleggingsbeleid mede met betrekking tot impact van COVID-19 en Brexit invloeden.
- Waarborgen dat de uitvoeringsovereenkomst met nieuwe pensioenuitvoerder minimaal dezelfde dekking heeft.
- Ontwikkelen van visie aangaande de toekomst van het Pensioenfonds mede vanwege de impact van de invoering van het "Nieuwe Pensioenstelsel".
- Een evaluatie met betrekking tot de samenwerking met TPK in de afgelopen periode. Dit om "lessons learned" te formuleren en te concluderen.

Het bestuur heeft in 2020 op goede wijze aandacht besteed aan de bovenstaande aandachtspunten. Het onderwerp kostendekkende premie is meerdere malen besproken met het bestuur. Het premietekort blijft een aandachtspunt voor het bestuur en het Verantwoordingsorgaan.

Het Verantwoordingsorgaan heeft voor 2021 nog de volgende aandachtspunten voor het Bestuur:

- Er zal in de komende tijd meer doelgroepgerichte communicatie plaatsvinden naar aanleiding van het nieuwe pensioenstelsel.
- De samenwerking met de nieuwe pensioenuitvoerder Appel.
- Het duidelijker onderbouwen en vastleggen van de evenwichtige belangenafweging bij besluitvorming.
- Het premietekort blijft een aandachtspunt
- Ontwikkelen van visie aangaande de toekomst van het Pensioenfonds mede vanwege de impact van de invoering van het "Nieuwe Pensioenstelsel".

Oordeel:

Op basis van de beschreven werkzaamheden en bevindingen komt het Verantwoordingsorgaan tot het oordeel dat het Bestuur met inachtneming van een voldoende mate van zorgvuldigheid tot verantwoorde besluitvorming en beleidskeuzes is gekomen.

Tot slot wil het Verantwoordingsorgaan het Bestuur bedanken voor haar tijd en inzet.

Rosmalen, 10 juni 2021

P.A.J. Cobelens
E. Danckaarts
J. Huigen
P.J.J.H. Jonkhout
J. Konijnenbelt
L. van Leeuwen
E. van Loon
R.J.H. van der Meijs
H. Poel

3.1 Reactie bestuur op verslag verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft met instemming kennis genomen van het positieve oordeel van het verantwoordingsorgaan en wil ook graag hun dank uitspreken voor de prettige samenwerking gedurende het afgelopen jaar ondanks het feit dat fysieke bijeenkomsten niet mogelijk waren en alles via telefonische vergaderingen moest worden gedaan. De aandachtspunten die het Verantwoordingsorgaan heeft gedaan, zal het bestuur in nader overleg met het Verantwoordingsorgaan bespreken en waar mogelijk opvolging aan geven.

4 Besturing en naleving wetgeving

4.1 Algemeen

Stichting Pensioenfonds Honeywell, statutair gevestigd te Amsterdam, bezoekadres Stationsplein-ZW 961, Tristar I, 1117 CE Schiphol, is opgericht op 12 maart 1957. Het pensioenfonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41200495.

4.1.1 Missie, visie, strategie

Missie

Het doel van Stichting Pensioenfonds Honeywell is het, binnen de perken van zijn middelen, verlenen of doen verlenen van pensioenen aan de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Het bestuur voert voor alle belanghebbenden van het pensioenfonds als “goed huisvader” de pensioenregeling uit: de regeling in ontvangst nemen, aanvaarden en beheren, de gelden beleggen, de pensioenen uitkeren en belanghebbenden informeren. Het bestuur heeft altijd de eindverantwoordelijkheid en de regie over alle werkzaamheden van het pensioenfonds. Het pensioenfonds wil voor huidige en voormalige werknemers (waaronder gepensioneerden) op betrouwbare, transparante, evenwichtige, professionele en kostenefficiënte wijze een zo goed mogelijk pensioen verzorgen. Het pensioenfonds belegt en beheert de pensioenpremies tegen verantwoorde risico's en wil dit ook op een maatschappelijk verantwoorde wijze doen. Het pensioenfonds communiceert helder met alle belanghebbenden.

Visie

Het bestuur stelt de belangen van alle belanghebbenden (deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever) voorop. Het pensioenfonds is zich bewust van haar verantwoordelijkheid om te zorgen voor een inkomen bij pensionering en overlijden. De ambitie van het pensioenfonds is om de pensioenregeling zoals die door de werkgever en de werknemers is afgesproken tijdig en accuraat uit te (laten) voeren. Dit houdt onder meer in dat het pensioenfonds zorgt voor een nominaal pensioen met de mogelijkheid tot toeslagverlening. Het pensioenfonds houdt daarbij rekening met alle omgevingsfactoren, zoals de steeds veranderende conjuncturele omgeving, de wet- en regelgeving, de vergrijzing etc.

Integriteit en deskundigheid vormen de basis voor het handelen van het pensioenfonds.

Strategie

Het pensioenfonds streeft er naar om de belangen van haar deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden zeker te stellen. Dit doet zij door haar zelfstandigheid te versterken en grote risico's middels verzekering af te dekken.

De strategie van het pensioenfonds behelst:

- Het realiseren van correcte pensioenuitvoering en vermogensbeheer.
- Het behalen van een zo hoog mogelijk rendement binnen het vastgestelde risicokader.
- Het optimaliseren van de dienstverlening aan de deelnemers en het verhogen van hun pensioenbewustzijn.
- Een heldere communicatie over de pensioenregeling, het beleid en de resultaten met alle belanghebbenden.

Het pensioenfonds voert eens in de drie jaar een eigenrisicobeoordeling uit om inzicht te krijgen in de samenhang tussen de strategie van het pensioenfonds, de materiële risico's die het pensioenfonds kunnen bedreigen en de mogelijke consequenties van die risico's voor de financiële positie van het pensioenfonds en de pensioenrechten c.q. -aanspraken van pensioengerechtigden en (gewezen) deelnemers.

4.1.2 Het bestuur

Samenstelling bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor de realisatie van de doelstelling van het pensioenfonds, de strategie en (de uitvoering van) het beleid. Het pensioenfonds kent een paritair bestuur, dat in 2019 is uitgebreid naar zes leden. Een nadere toelichting op de inrichting van dit bestuursmodel is opgenomen in paragraaf 4.5. De samenstelling van het bestuur is per ultimo 2020 als volgt:

Benoemd namens de werkgever:

Naam	Functie in bestuur	Bestuurslid vanaf	Bestuurslid tot en met	Functie
F.H.M. van den Oetelaar (08-05-1957)	voorzitter	01-12-1998	30-06-2022	Senior Financial Analyst EMEA bij Honeywell Process Solutions Life Cycle Services
P.C. van Doodewaard (29-09-1965)	lid	13-10-2016	13-10-2024	Global Business Director bij Honeywell Process Solutions
H.M. Mars (10-04-1964)	lid	26-11-2019	26-11-2023	Senior Quality Engineer bij Honeywell Building Solutions

Benoemd namens de deelnemers:

Naam	Functie in bestuur	Bestuurslid vanaf	Bestuurslid tot en met	Functie
J.E. Verspeek (10-10-1984)	plv. secretaris	01-05-2017	01-05-2021	Project manager bij Honeywell Process Solutions
J.A.M. Roeloffzen (16-08-1961)	lid	21-10-2019	21-10-2023	Senior estimator Honeywell Building Solutions

Benoemd namens de pensioengerechtigden:

Naam	Functie in bestuur	Bestuurslid vanaf	Bestuurslid tot en met	Functie
J. de Vries (08-02-1949)	secretaris en plv. voorzitter	01-07-2014	30-06-2022	Voormalig General Manager bij Honeywell

Bestuursleden worden benoemd voor een periode van vier jaar, waarna zij maximaal voor twee termijnen herbenoembaar zijn. Meer informatie over de samenstelling van het bestuur is te vinden in paragraaf 4.2 'Bestuursaangelegenheden'.

4.1.3 Samenstelling diverse organen en commissies

De samenstelling van het Verantwoordingsorgaan is per ultimo 2020 als volgt:

Namens de deelnemers:

Naam	Functie in bestuur	lid vanaf	lid tot en met
R.J.H. van der Meijs (13-03-1966)	secretaris	2015	2023
D. Klamer (24-03-1959)	lid	2018	April 2021

Namens de pensioengerechtigden:

Naam	Functie in bestuur	lid vanaf	lid tot en met
P.A.J. Cobelens (21-03-1946)	voorzitter	2016	2024
J. Huigen (12-05-1951)	lid	2020	2024

J. Konijnenbelt (23-10-1942)	plv. voorzitter	2015	2023
H. Poel (26-12-1950)	lid	2016	2024

Namens de werkgever:

Naam	Functie	lid vanaf	lid tot en met
P.J.J.H. Jonkhout (06-06-1967)	lid	2012	2022
mw. A.E. van Loon (16-04-1963)	lid	2008	2024

Een lid van het orgaan heeft voor maximaal vier jaar zitting in het verantwoordingsorgaan. Na deze termijn treedt het lid af. Het aftredende lid van het orgaan kan maximaal tweemaal worden herbenoemd. Volgens de statuten van het pensioenfonds treedt een opvolger van een tussentijds afgetreden lid in de resterende zittingstermijn. Medio 2018 is echter besloten dat op dat moment een nieuwe termijn van vier jaar aanvangt, zodat zittingstermijnen niet allemaal tegelijkertijd aflopen. Dit zal bij een eerstvolgende statutenwijziging statutair worden aangepast.

Beleggingsadviescommissie

F.H.M. van den Oetelaar
J.E. Verspeek
J. de Vries

Visitatiecommissie

A.W.J. van Coberen (voorzitter)
R. van Leeuwen
H. Brands

Vermogensbeheerders

Aegon Asset Management B.V.
AllianceBernstein
NN Investment Partners
OBAM NV
Mercer Global Investment Europe Ltd

Risicoherverzekering

Zwitserleven

Communicatiecommissie

J. Konijnenbelt (verantwoordingsorgaan)
mw. E. van Loon (verantwoordingsorgaan)
J.A.M. Roeloffzen (bestuurslid)
P. van Doodewaard (bestuurslid)
mw. G. Akibi Oumarou (adviseur vanuit TKP Pensioen B.V.)
mw. J.C.M. Hofmans (adviseur vanuit Mercer)

Custodian

AEGON Custody B.V.
Via Aegon Asset Management B.V.:
-Caceis N.V.
-Bank of New York Mellon
-Perth Mint

Certificering

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.,
Externe en onafhankelijke accountant
Mercer (Nederland) B.V., externe actuaris

Pensioenadministratie

TKP Pensioen B.V.

Advisering

Mercer (Nederland) B.V.

Compliance officer

P.J. van Klink

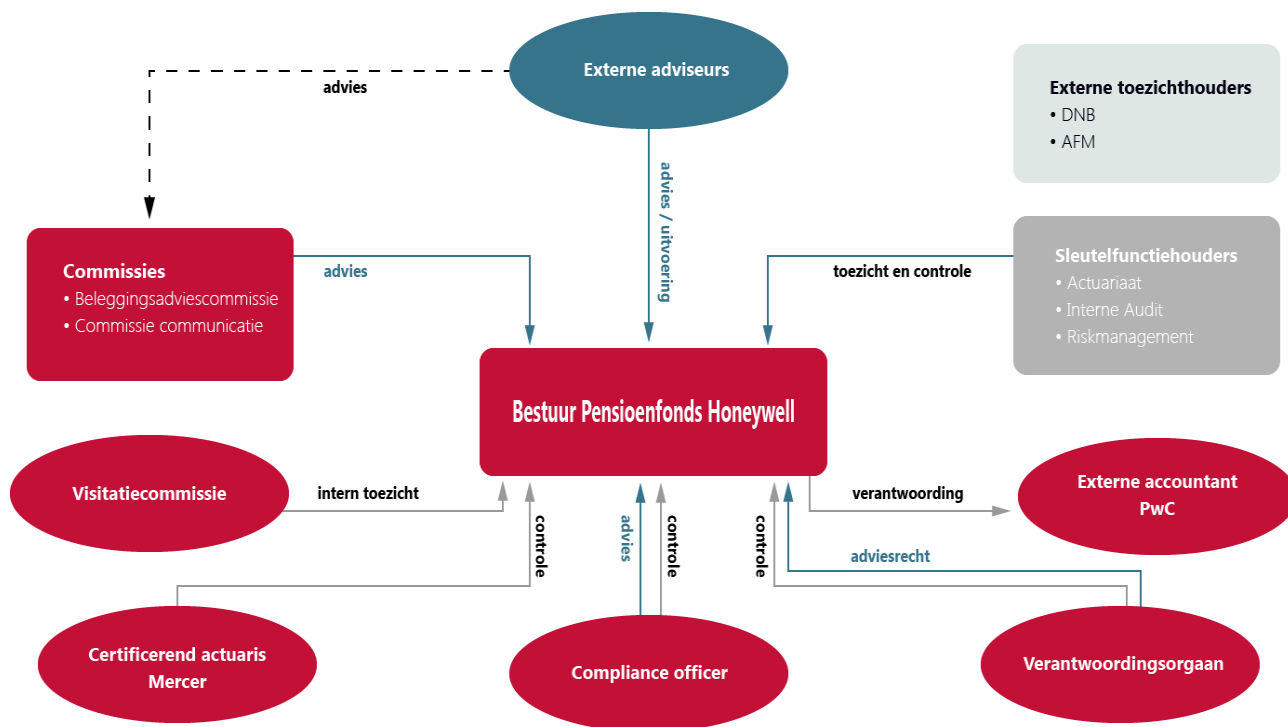
Tweedelijns risicomanager

P.J. van Klink

Sleutelfuncties a.g.v. IORP II

Risicobeheerfunctie: H.M. Mars
Actuariële functie: drs. J.H.M. Terheggen AAG
Interne-auditfunctie: H. Sieraad

De samenhang van de genoemde organen en commissies per ultimo 2020 wordt in het onderstaande schema van de governance structuur visueel weergegeven.

4.2 Bestuursaangelegenheden

Het pensioenfonds draagt de verantwoordelijkheid voor een goede uitvoering van de pensioenregeling voor (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en hun nabestaanden, in overeenstemming met de bestaande wet- en regelgeving. De inhoud van de pensioenregeling is het resultaat van de arbeidsvoorwaarden die na overleg tussen werkgevers en werknemers van Honeywell Nederland zijn overeengekomen.

Het bestuur is verantwoordelijk voor de verwezenlijking van de doelstelling van het pensioenfonds, de strategie, het beleid en de uitvoering daarvan.

Het pensioenfonds heeft een paritair bestuursmodel. Het bestuur bestaat uit zes leden. Drie van de leden worden door het bestuur benoemd op voordracht van Honeywell B.V. Drie van de leden worden na verkiezingen binnen de geledingen deelnemers en pensioengerechtigden benoemd door het bestuur, waarbij de zetels die voor iedere geleding worden vastgesteld, vastgesteld worden op basis van onderlinge getalsverhoudingen. Elke geleding krijgt een (op gehele getallen afgerond) aantal zetels toegedeeld. Bij de vaststelling van de zetels wordt rekening gehouden met artikel 100 lid 2 van de Pensioenwet. Ieder bestuurslid wordt benoemd voor een periode van vier jaar en kan nadien nog maximaal twee keer worden herbenoemd.

De voorzitter van het bestuur is de heer F.H.M. van den Oetelaar en de heer J. de Vries is secretaris. De voorzitter wordt door de aangesloten ondernemingen uit de bestuursleden benoemd. De secretaris wordt door en uit de bestuursleden gekozen, telkens voor de tijd van één jaar. Aftredenden zijn terstond herkiesbaar.

In 2020 hebben geen bestuurswisselingen plaatsgevonden. Wel is de heer Van Doodewaard met ingang van 17 oktober 2020 herbenoemd voor een nieuwe zittingstermijn van vier jaar. DNB heeft in de melding

van herbenoeming geen feiten of omstandigheden gezien die aanleiding geven tot het opnieuw toetsen van de geschiktheid en betrouwbaarheid van de heer Van Doodewaard.

In het verslagjaar hebben er vijf reguliere bestuursvergaderingen plaatsgevonden. De participatie van bestuursleden bij de vergaderingen was goed; bij de bestuursvergaderingen was nagenoeg iedereen aanwezig. Daarnaast komt het bestuur zes-wekelijks bijeen in een conference call. In hoofdstuk 6.4 is hier verder toelichting op gegeven.

Het bestuur heeft een beleggingsadviescommissie en een communicatiecommissie ingesteld. De Beleggingsadviescommissie (hierna: BAC) is een adviescommissie van het bestuur. De BAC bespreekt en adviseert het bestuur over alle onderwerpen met betrekking tot het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. De BAC is door het bestuur gemandateerd om uitvoering te geven aan het beleggingsbeleid. Het beleggingsbeleid en wijzigingen daarop worden echter vastgesteld door het bestuur. De BAC houdt toezicht op de vermogensbeheerders en de rapportages. De evaluatie van het functioneren van de BAC is onderdeel van de jaarlijkse zelfevaluatie van het bestuur.

Het pensioenfonds heeft een tweedelijns risicomanager aangesteld. Deze risicomanager houdt toezicht op het doorlopen van de stadia in de risicomanagementcyclus en de kwaliteit van de uitvoering. Daarnaast adviseert en faciliteert de risicomanager het bestuur en de commissies bij de uitvoering van de eerste lijnstaken. De taken en verantwoordelijkheden van de risicomanager zijn opgenomen in het Risicomanagementbeleid.

Op basis van artikel 143a van de Pensioenwet heeft het pensioenfonds vanaf begin 2019 een drietal sleutelfuncties ingericht:

- de risicobeheerfunctie;
- de actuariële functie;
- de interne-auditfunctie.

De wijze van inrichting, taken en werkzaamheden en overige procedures ten aanzien van deze sleutelfuncties zijn opgenomen in het Reglement Sleutelfuncties.

Op 21 januari is een aandelensessie georganiseerd waarin de vermogensbeheerders terugblikten op de rendementen en keuzes in 2019 en de strategie van hun aandelenfonds én de visie op de macro-economische ontwikkelingen presenteerden. Op 11 en 30 november vond de jaarlijkse Beleidsdag plaats. Op deze dag is onder meer gesproken over (renterisico en) pensioenakkoord, risicomanagement, accounting werkgever, de Code Pensioenfonds en het pensioenfonds dashboard. Tot slot zijn in het verslagjaar diverse besprekingen en telefoons (conference calls) van het bestuur of de commissies belegd over specifieke onderwerpen, zoals renteaftdekking (naar aanleiding van de periodieke persconferenties van de Europese Centrale Bank).

Het bestuur acht goede samenwerking en communicatie met het verantwoordingsorgaan van belang. In het verslagjaar is tweemaal vergaderd in gezamenlijkheid met het verantwoordingsorgaan. Hierin zijn onder meer de bestuursbesluiten besproken welke statutair een advies van het verantwoordingsorgaan behoeft, zoals de vaststelling van het jaarverslag. Daarnaast is in de decembervergadering het communicatiebeleid van het pensioenfonds voor het jaar 2021 met het verantwoordingsorgaan besproken.

Het bestuur acht zich onafhankelijk in de uitoefening van zijn functie en zorgt er voor dat alle belanghebbenden zich op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen. Het bestuur vindt het belangrijk om inzicht te geven in het eigen functioneren en het gevoerde beleid, evenals in de uitvoering van het reglement.

4.3 Informatie inzake toezicht door DNB en AFM

DNB

De Nederlandsche Bank (DNB) maakt zich sterk voor een betrouwbaar financieel stelsel. Daarom houdt zij toezicht op banken, pensioenfonds, verzekeraars en andere financiële instellingen. De toezichthouders van DNB doen dit door onder andere het toetsen van bestuurders, verlenen van vergunningen en aanpakken van financieel-economische criminaliteit. Ook controleren zij of instellingen financieel solide zijn. In 2020 zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn

door DNB geen aanwijzingen aan het pensioenfonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het pensioenfonds gebonden aan toestemming van DNB.

Op 29 september 2020 is er door de DNB per brief aan het fonds een waarschuwing gegeven betreffende het niet nakomen van een verplichting inzake de Sanctiewetgeving uit 1977. Diverse fondsen hebben een soortgelijke brief ontvangen vanuit de toezichthouder. De maatregelen hieruit zijn vervolgens opgevolgd door het fonds waarbij de monitoring op de naleving van deze wet door het bestuur strakker is aangehaald.

Herstelplan

Het geactualiseerde herstelplan van het pensioenfonds is conform artikel 139 lid 1 Pensioenwet op 31 maart 2021 ingediend bij DNB. Uit het ingediende plan en de daarbij verstrekte informatie blijkt hoe het pensioenfonds uiterlijk binnen tien jaar zal beschikken over het vereist eigen vermogen. Omdat DNB op basis van deze stukken van oordeel is dat het herstelplan concreet en haalbaar is, heeft DNB het pensioenfonds op 19 mei 2021 laten weten in te stemmen met dit herstelplan.

AFM

Sinds 1 januari 2007 houdt de Autoriteit Financiële Markten (AFM) toezicht op het gedrag van pensioenuitvoerders uit hoofde van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling. De AFM controleert of pensioenuitvoerders zich aan de wetten en regels houden welke vooral zien op de verplichte informatieverstrekking aan deelnemers én de zorgplicht ten aanzien van deelnemers met een premie- of kapitaalovereenkomst. Daarnaast vallen pensioenuitvoerders ook onder het effecten-typisch gedragstoezicht van de AFM. Adviseurs en bemiddelaars in pensioenproducten vallen ook onder het AFM-toezicht. Daarnaast vallen sommige pensioenuitvoeringsorganisaties als AIFM-beleggingsinstelling ook onder het AFM-toezicht.

De AFM heeft aan alle pensioenfondsen verzocht een overzicht te verstrekken van uitgebreide kwantitatieve gegevens van alle pensioenvoorzieningen in de tweede pijler. Dit voor analyse doeleinden. De gegevens van het fonds zijn in de maand juni van 2020 vervolgens verstrekt. De AFM gaat jaarlijks deze uitvraag doen bij alle pensioenfondsen.

Daarnaast heeft de AFM in maart 2021 een brief gestuurd naar de pensioenfondsen waarin zij een terugkoppeling geeft op een onderzoek naar transparantie en verantwoording van uitvoeringskosten in het jaarverslag van pensioenfondsen en oproept om te voldoen aan wet- en regelgeving omtrent kostentransparantie in het jaarverslag. Voor Pensioenfonds Honeywell geldt dat de AFM heeft geconstateerd dat er uitvoeringskosten niet of niet correct worden weergegeven zoals op grond van artikel 45a Pensioenwet wordt gevraagd. De brief is beoordeeld en daarbij zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd voor meer inzicht in de verantwoording van uitvoeringskosten in paragraaf 8.4. van dit bestuursverslag.

4.4 Goed pensioenfondsbestuur en de Code Pensioenfondsen

Ter vervanging van de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur is de Code Pensioenfondsen opgesteld door de Stichting van de Arbeid en de Pensioenfederatie. Deze code is opgesteld om "het functioneren van pensioenfondsen verder te verbeteren en inzichtelijker te maken, met als doel dat belanghebbenden er vertrouwen in hebben dat de pensioenfondsen het aan hen toevertrouwde geld goed beheren en de belangen van alle betrokkenen evenwichtig afwegen." In de Code worden onderwerpen als de rol van de diverse organen van het pensioenfonds, integraal risicomanagement, beloningen, diversiteit en verantwoord beleggen nader uitgewerkt.

De Code Pensioenfondsen is wettelijk verankerd. De normen in de Code zijn een aanvulling op bestaande wet- en regelgeving. Deze zijn leidend, maar het is de verantwoordelijkheid van de besturen van pensioenfondsen om in hun beleidskeuzes rekening te houden met de Code. Indien een bestuur besluit af te wijken van één of meerdere normen, dient hierover in het jaarverslag verantwoording te worden afgelegd. De Monitoringscommissie Code Pensioenfondsen heeft in februari 2018 aangegeven dat een meer handzame Code Pensioenfondsen gewenst was. Aan de hand daarvan is door de Pensioenfederatie in oktober 2018 een geactualiseerde Code gepresenteerd. Het aantal normen daarin is hierin bijvoorbeeld van 83 teruggebracht naar 65.

Het bestuur van Pensioenfonds Honeywell wenst zoveel mogelijk de Code Pensioenfonds te volgen. Het bestuur heeft op de Beleidsdag in november de normen uit de Code Pensioenfonds behandeld, en geconstateerd dat er geen wijzigingen zijn opgetreden ten aanzien van hetgeen hieromtrent in 2019 is vastgesteld. De normen 5 (verantwoording over beleid en inzicht in risico's), 58 (missie, visie, strategie), 64 (naleving gedragscode en evaluatie bestuur) en 65 (afhandeling van klachten) zijn bij de betreffende onderdelen in het verslag toegelicht. Op de volgende normen heeft het bestuur een toelichting, omdat het pensioenfonds niet geheel aan deze norm voldoet:

***Norm 28:** 'Het eigen functioneren is voor het bestuur en voor het intern toezicht een continu aandachtspunt. Het bestuur en het intern toezicht evalueren in elk geval jaarlijks het eigen functioneren van het orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betrekken het bestuur en het intern toezicht één keer in de drie jaar een onafhankelijke derde partij.'*

De procedure rondom de evaluatie van het bestuur is beschreven in het Geschiktheidsplan. Het bestuur heeft besloten voor de komende evaluatie een externe partij in te schakelen. Het Verantwoordingsorgaan dient zichzelf vanaf nu ook te evalueren (norm 30). Het Verantwoordingsorgaan is hierover geïnformeerd.

***Norm 33:** 'In zowel het bestuur als in het VO is er ten minste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.'*

Het bestuur voldoet, ondanks de inspanningen op dit gebied, op dit moment niet aan deze eis, omdat het nog geen vrouwelijk bestuurslid heeft. Het eerder aangetrokken vrouwelijk aspirant-lid heeft in 2018 aangegeven niet meer voor deze functie beschikbaar te zijn. Dit onderwerp heeft de volle aandacht van het bestuur. Het verantwoordingsorgaan voldoet op dit moment niet aan deze norm, omdat er géén leden jonger dan veertig jaar zitting hebben in het verantwoordingsorgaan. Het verantwoordingsorgaan heeft aangegeven rekening te houden met deze norm bij de invulling van vacatures, maar gezien de opbouw van het deelnemersbestand van het pensioenfonds blijft dit een uitdaging.

***Norm 39:** 'Een bestuurslid wordt benoemd en ontslagen door het bestuur, na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van de raad van toezicht of visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het verantwoordingsorgaan. Een lid van het verantwoordingsorgaan wordt benoemd door het bestuur en ontslagen door het verantwoordingsorgaan zelf. In uitzonderlijke situaties kan het bestuur in overleg met het intern toezicht een lid ontslaan.'*

Het bestuur heeft voor wat betreft het intern toezicht gekozen voor de Visitatie Commissie Pensioenfonds B.V. Deze partij doet een voorstel voor drie personen die de visitatie voor het pensioenfonds uitvoeren, en het verantwoordingsorgaan wordt in dit voorstel gekend. Benoeming en ontslag van de leden van de visitatiecommissie geschieden conform de statuten na advies van het verantwoordingsorgaan. Dit proces verloopt in goed overleg met het verantwoordingsorgaan. Gelet op deze gang van zaken vindt het bestuur het minder passend dat hier sprake zou zijn van een bindende voordracht en een bindend advies ten aanzien van de leden van de visitatiecommissie.

Deskundigheid

Deskundigheid, betrokkenheid en goede samenwerking vormen de basis voor goed bestuur van het pensioenfonds. Goed pensioenfondsbestuur heeft betrekking op alle organen van een pensioenfonds. Het bestuur hecht grote waarde aan goed pensioenfondsbestuur en aan de betrokkenheid van alle belanghebbenden van het pensioenfonds. Het bestuur is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid voor het goed besturen van het pensioenfonds en zal alles doen wat nodig is voor het handhaven van het vertrouwen in het pensioenfonds en de pensioensector. Ontwikkelingen op dit terrein worden nauwgezet gevolgd.

Het verantwoordingsorgaan van het pensioenfonds is samengesteld uit vertegenwoordigers van deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever en bestond in 2020 uit acht leden. Het bestuur van het pensioenfonds legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheden en rechten die aan haar zijn toebedeeld bij en krachtens de Pensioenwet en de statuten. Het orgaan toetst of het bestuur bij de genomen besluiten op een evenwichtige wijze met de belangen van alle belanghebbenden rekening heeft gehouden. Het verantwoordingsorgaan heeft tot taak een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van de visitatiecommissie over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over

beleidskeuzes voor de toekomst. Het verslag van het verantwoordingsorgaan en de reactie van het bestuur daarop zijn opgenomen in dit verslag.

Het interne toezicht op het pensioenfonds wordt uitgeoefend door een visitatiecommissie, met inachtneming van het bepaalde bij en krachtens de Pensioenwet. Bij het interne toezicht op het functioneren van (het bestuur van) het pensioenfonds wordt gekeken naar de procedures en processen en de interne beheersing binnen het pensioenfonds, naar de wijze waarop het pensioenfonds wordt aangestuurd en de wijze waarop wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn. De visitatiecommissie is onder meer belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan, de werkgever en in het jaarverslag, over de uitvoering van de taken. Eind 2020 is de Visitatie Commissie Pensioenfondsen gestart met de jaarlijkse visitatie. Het definitieve rapport van de visitatiecommissie is in mei 2021 opgeleverd.

4.5 Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen en bestuursmodel

De Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen is op 7 augustus 2013 in werking getreden. De bepalingen in de wet die betrekking hebben op de inrichting van de pensioenfondsorganen zijn op 1 juli 2014 van kracht geworden. De wet is geïnitieerd om de kwaliteit van het bestuur van pensioenfondsen te versterken. De kwaliteit van bestuur moet passen bij de (complexe) omgeving waarin pensioenfondsen opereren. Een doel van de wet is een goede vertegenwoordiging van belanghebbenden. Daarnaast stuurt de wet aan op stroomlijning van de organen en taken van pensioenfondsen, vergroting van de deskundigheid en versterking van het interne toezicht. Het bestuur heeft in dat kader gekozen voor een paritair bestuur.

Het pensioenfonds heeft een geschiktheidsplan, waarmee het bestuur invulling wilt geven aan de geschiktheidseisen voor bestuursleden van pensioenfondsen. Bij geschikt pensioenfondsbestuur spelen deskundigheid, competenties en professioneel gedrag een rol. Het Geschiktheidsplan wordt periodiek beoordeeld en geactualiseerd.

DNB heeft regels vastgesteld om besturen en directies van pensioenfondsen te toetsen. Deze regels houden concreet in dat bestuurders en directieleden van pensioenfondsen, voordat zij worden benoemd, door DNB worden getoetst op integriteit en deskundigheid. DNB houdt bij deze toetsing steeds meer rekening met de aard, omvang en complexiteit en daarmee dus het risicoprofiel van het pensioenfonds en de samenstelling van het zittende bestuur. Alle bestuursleden van het pensioenfonds zijn getoetst en DNB heeft met hun benoeming ingestemd.

Om de kennis op peil te houden, volgt het bestuur actief de voor het pensioenfonds relevante pensioenontwikkelingen (onder meer middels vakliteratuur en relevante seminars). Tevens worden bestuursleden in de gelegenheid gesteld (vervolg)cursussen, seminars en themabijeenkomsten bij te wonen.

Op 11 en 30 november vond de jaarlijkse Beleidsdag plaats. Op deze dag is onder meer gesproken over (re)terisico en) pensioenakkoord, risicomanagement, accounting werkgever, de Code Pensioenfondsen en het pensioenfondsendashboard. Daarnaast hebben verschillende bestuursleden deelgenomen aan overige seminars, zoals het DNB pensioenseminar, webinars van TKP en de Pensioenfederatie en seminars van de Pensioenfederatie, Mercer, BNP Paribas en Aegon Asset Management.

Op basis van de deskundigheidsmatrix van het pensioenfonds, dat deel uitmaakt van het Geschiktheidsplan, zijn geen lacunes in de collectieve deskundigheid vastgesteld. In het Geschiktheidsplan is een opleidingsplan opgesteld voor de (aspirant-)bestuursleden.

Het regelmatig evalueren van het functioneren van bestuursleden en van het bestuur als geheel en het tijdig bijsturen daar waar nodig, draagt bij aan het in stand houden van een goed bestuur. Daarom draagt het bestuur er zorg voor dat bestuursleden en het bestuur als geheel elk jaar op hun functioneren worden geëvalueerd. Deze jaarlijkse evaluatie is in 2020 afgerond.

Daarnaast wordt het bestuur en zijn functioneren beoordeeld door het intern toezicht (Visitatiecommissie). Het bestuur is van mening dat het voldoende deskundig en ervaren is om zijn taak adequaat uit te voeren. Ook acht het zichzelf zorgvuldig, transparant en beheerst.

Het bestuur heeft in het Geschiktheidsplan nadere eisen gesteld aan de leden van het verantwoordingsorgaan. Ook is daarin een profiel opgesteld voor de Visitatiecommissie.

4.6 Compliance

4.6.1 Gedragscode en nevenfuncties

Het pensioenfonds beschikt over een gedragscode die was opgesteld aan de hand van de modelgedragscode van de pensioenkoepels. Het doel van de gedragscode is het bijdragen aan het transparant en integer handelen van bestuurders ten behoeve van al diegenen die bij het pensioenfonds belang hebben en het waarborgen van de goede naam en reputatie van het pensioenfonds als marktpartij. De gedragscode bevat onder meer regels over hoe een bestuurslid moet omgaan met vertrouwelijke informatie, voorwetenschap, relatiegeschenken en het vervullen van nevenfuncties bij andere ondernemingen en instellingen. Alle zogenoemde verbonden personen hebben de verklaring bij de Gedragscode over 2020 ondertekend.

Het bestuur heeft de heer P. van Klink per 21 december 2018 aangewezen als compliance officer voor het pensioenfonds. De compliance officer is belast met het toezicht op de naleving van de op grond van de gedragscode geldende bepalingen. De compliance officer verstrekt jaarlijks een rapportage aan het pensioenfondsbestuur (paragraaf 4.6.2)

Er is uitvraag gedaan bij de bestuursleden van het pensioenfonds naar opgave van bestaande nevenfuncties. Dit leidt tot het volgende overzicht per 31 december 2020:

F.H.M. van den Oetelaar	- voorzitter van "Stichting Haarese Revue"
J. de Vries	- adviseur FHI (Federatie Het Instrument) - voorzitter College van Kerkrentmeesters en voorzitter kerkenraad PKN kerk Nieuwveen - penningmeester Bridgeclub Golfclub Liemeer

P. van Doodewaard, J. Verspeek, J. Roeloffzen en M. Mars hebben geen nevenfuncties.

De uitvoeringsorganisatie en de vermogensbeheerder hanteren vergelijkbare gedragscodes.

4.6.2 Rapportage Compliance Officer

Per 21 december 2018 is de heer P. van Klink benoemd als Compliance Officer voor het pensioenfonds, alsook als vervuller van de risicobeheerfunctie in het kader van IORP II (In 2019 is er veel aandacht besteed aan de nieuwe IORPII richtlijn, waarbij het pensioenfonds de inrichting van de verschillende sleutelfuncties heeft afgerond). In het kader van de gedragscode van de Stichting Pensioenfonds Honeywell, met name ten aanzien van de taken van de Compliance Officer, is het volgende over het jaar 2020 op te merken:

Ten aanzien van de verbonden personen is vastgesteld dat er geen meldingen zijn gemaakt van aanvaarding van relatie geschenken en uitnodigingen. Ook zijn door verbonden personen geen schriftelijke aanvragen ingediend voor aanvaarding of continuering van een nevenfunctie. Tevens zijn er geen (potentiële) belangenconflicten door verbonden personen gemeld. Er zijn geen verbonden personen aangemeld als insider.

De pensioenuitvoerder, TKP, heeft de volgende informatie verstrekt over 2020:
Nevenfuncties van bestuursleden: voor de zittende bestuursleden zijn er geen wijzigingen.
Klachtenafwikkeling:

In het eerste kwartaal:	geen klachten ingediend of afgehandeld
In het tweede kwartaal:	geen klachten ingediend of afgehandeld
In het derde kwartaal:	geen klachten ingediend of afgehandeld
In het vierde kwartaal:	geen klachten ingediend of afgehandeld

Relaties waarmee de Stichting Honeywell Pensioenfonds zaken doet: de lijst is actueel.

Voor 2021 zal de nodige aandacht gericht zijn op:

Overleg met Appel over het door Appel beheren van de klachtenafwikkeling en registratie nevenfuncties van bestuursleden.

Voortzetten van regelmatig overleg met de voorzitter van het fonds om lopende zaken te bespreken. Het verder uitwerken van de afspraken om zeker te blijven stellen dat alle benodigde informatie ook beschikbaar is.

Tot slot: er zijn geen bijzondere omstandigheden opgetreden die melding aan de voorzitter van het Bestuur van de Stichting Pensioenfonds Honeywell noodzaakten.

P. van Klink, Compliance Officer

4.7 Interne procedures

Het bestuur heeft een Klachtenprocedure en een Geschillenprocedure opgesteld. De regelingen houden in het kort het volgende in:

Reglement Klachtenprocedure

Een deelnemer of een andere belanghebbende heeft het recht bij de administrateur een klacht in te dienen over de uitvoering van het pensioenreglement. Indien de klager het niet eens is met de beslissing van de administrateur op de klacht, heeft de klager het recht om in beroep te gaan bij het bestuur. Indien het bestuur de beslissing van de administrateur bevestigt, heeft de klager het recht een beroep te doen op de Ombudsman Pensioenen. De Ombudsman handelt een klacht af door het geven van een schriftelijk advies dat hij uitsluitend aan de klager en het bestuur ter kennis brengt. Het bestuur kan hier gemotiveerd van afwijken.

Reglement Geschillenprocedure

Het bestuur zorgt ervoor dat alle betrokkenen bij het pensioenfonds de mogelijkheid hebben te rapporteren over onregelmatigheden van algemene, operationele en financiële aard. Dit kan gaan om onregelmatigheden zowel binnen het pensioenfonds als bij partijen aan wie taken worden uitbesteed. De commissie van beroep bestaat uit een voorzitter en twee leden, die door het bestuur worden benoemd. De commissie is bevoegd tot het doen van uitspraak in geschillen tussen een aangesloten werkgever, een deelnemer, een gewezen deelnemer, hun rechtverklarende of een ander die naar het oordeel van de commissie rechtstreeks in zijn belang wordt getroffen.

Nadere voorwaarden voor de procedures zijn vastgelegd in de betreffende reglementen. In het verslagjaar zijn geen klachten ontvangen.

Tevens heeft het pensioenfonds een Incidentenregeling en een Klokkenluidersregeling.

4.8 Organisatie en uitvoering

Het pensioenfonds heeft een deel van haar werkzaamheden uitbesteed. Zo is het administreren van pensioenen en bestuursondersteuning in 2020 uitbesteed aan TKP Pensioen B.V. (TKP). Vanaf 2021 zal dit worden gedaan door Appel Pensioenuitvoering B.V. De uitvoering van het vermogensbeheer wordt door Aegon Asset Management B.V. (AAM), OBAM N.V., Alliance Bernstein, Mercer Global Investment Europe Ltd en NN Investment Partners (NN IP) gedaan.

Advisering aan het bestuur inzake pensioenaangelegenheden is uitbesteed aan Mercer (Nederland) B.V. Besluitvorming over het beleid van het pensioenfonds vindt plaats door het bestuur. Door het bestuur is een dagelijks bestuur benoemd dat zich bezig houdt met de dagelijkse gang van zaken. Tevens zijn een aantal commissies aangeduid die zich bezig houden met een specifieke taak.

Het bestuur monitort de uitvoering van de uitbestede werkzaamheden op basis van periodieke rapportages van de uitvoerders over de uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de afgesloten Service Level Agreements. Tevens ontvangt het pensioenfonds ISAE 3402-type II-rapportages van TKP, AIM, Caceis en NN IP, die door een externe en onafhankelijke accountant gecertificeerd zijn. Het bestuur heeft de ISAE-rapportages die het jaar 2020 betreffen, beoordeeld.

4.9 Statutenwijziging

De statuten van het pensioenfonds zijn in 2020 niet aangepast.

5 Financiële positie en beleid in 2020

5.1 Financiële opzet en positie

Algemeen

De dekkingsgraad is een belangrijke maatstaf voor de financiële positie van een pensioenfonds. Het geeft het pensioenvermogen als percentage van de contante waarde van de pensioenverplichtingen weer. De dekkingsgraad kan wijzigen door diverse factoren, zoals de ontwikkeling van het beleggingsresultaat, verzekeringstechnische ontwikkelingen en de ontwikkeling van de rentetermijnstructuur.

De actuele dekkingsgraad is in 2020 gestegen van 114,0% naar 118,6%. De beleidsdekkingsgraad (het 12-maandsgemiddelde van de dekkingsgraad) is in 2020 gestegen van 110,9% naar 111,8%.

Ontwikkeling dekkingsgraad

De dekkingsgraad kan wijzigen door diverse factoren, zoals de ontwikkeling van het beleggingsresultaat, verzekeringstechnische ontwikkelingen en de ontwikkeling van de marktrente.

De ontwikkeling van de dekkingsgraad van het pensioenfonds gedurende het jaar wordt hieronder weergegeven. Daarbij is per factor het procentuele effect op de dekkingsgraad bepaald.

	2020	2019
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	114,0	109,0
Effect premie	-0,9	-0,6
Effect uitkeringen	0,3	0,2
Effect toeslagverlening	-0,0	-0,3
Effect beleggingsresultaat	17,4	21,2
Effect wijziging rentetermijnstructuur voorziening pensioenverplichtingen	-12,8	-14,7
Wijzigingen actuariële grondslagen	2,8	1,7
Effect overige oorzaken	-2,2	-2,5
Dekkingsgraad per 31 december	118,6	114,0

Effect premies

De pensioenpremie die verschuldigd is aan het pensioenfonds (inclusief de bijdrage van de werknemers) was in 2020 29,7% van de som van de pensioengrondslagen (exclusief de VPL-premie van 3,0% van de pensioengrondslagsom). Het effect op premie is negatief omdat de feitelijke premie lager is dan de kostendeekkende premie, maar niet lager dan de gedempte kostendeekkende premie. Voor een verdere toelichting op het premiebeleid zie paragraaf 5.2.1. 'Financieringsbeleid'.

Effect beleggingsresultaat (inclusief renteafdekking)

Er is in 2020 (na aftrek kosten vermogensbeheer) een beleggingsrendement gerealiseerd van 15,0%. Voor de voorziening pensioenverplichtingen was een interest benodigd van -0,32%. Dit zorgt voor een positief resultaat als gevolg van beleggingsopbrengsten. Voor een verdere toelichting op het beleggingsbeleid zie paragraaf 5.2.3. 'Beleggingsbeleid'.

Effect rentetermijnstructuur voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op marktwaarde op basis van de rentetermijnstructuur (RTS). Iedere maand wordt deze door DNB gepubliceerd. Een lagere (hogere) rentetermijnstructuur betekent een hogere (lagere) voorziening.

De verplichtingen stegen door de dalende RTS, met als gevolg een negatief effect op de dekkingsgraad. Deze RTS is door DNB vastgesteld.

Vereist eigen vermogen

Het vereist eigen vermogen eind 2020 is 115,7% (2019: 116,4%) van de voorziening voor pensioenverplichtingen en is volgens de DNB-richtlijn gebaseerd op de risico's van de strategische beleggingsportefeuille. Indien het vereist eigen vermogen zou worden bepaald op basis van de feitelijke portefeuille per ultimo 2020, dan zou het vereist eigen vermogen hoger zijn uitgekomen (116,2%). Dat komt doordat het pensioenfonds per balansdatum feitelijk minder risicovol belegd dan strategisch mogelijk is.

Herstelplan

Als de dekkingsgraad van het pensioenfonds lager is dan de vereiste dekkingsgraad, moet een herstelplan worden opgesteld waaruit blijkt hoe het pensioenfonds het vermogen binnen 10 jaar op het vereiste niveau brengt. Jaarlijks wordt dit plan geëvalueerd en geactualiseerd. DNB heeft in mei 2020 ingestemd met het herstelplan 2020. Dat plan was gebaseerd op de situatie per eind 2019, startend met een dekkingsgraad van 114,0%. Volgens het in dit herstelplan 2020 opgenomen herstelpad zou de dekkingsgraad op 31 december 2020 115,4% hebben moeten bedragen. De feitelijk aanwezige dekkingsgraad op die datum was hoger, namelijk 118,6%.

In 2020 heeft de dekkingsgraad zich ten opzichte van het herstelplan als volgt ontwikkeld:

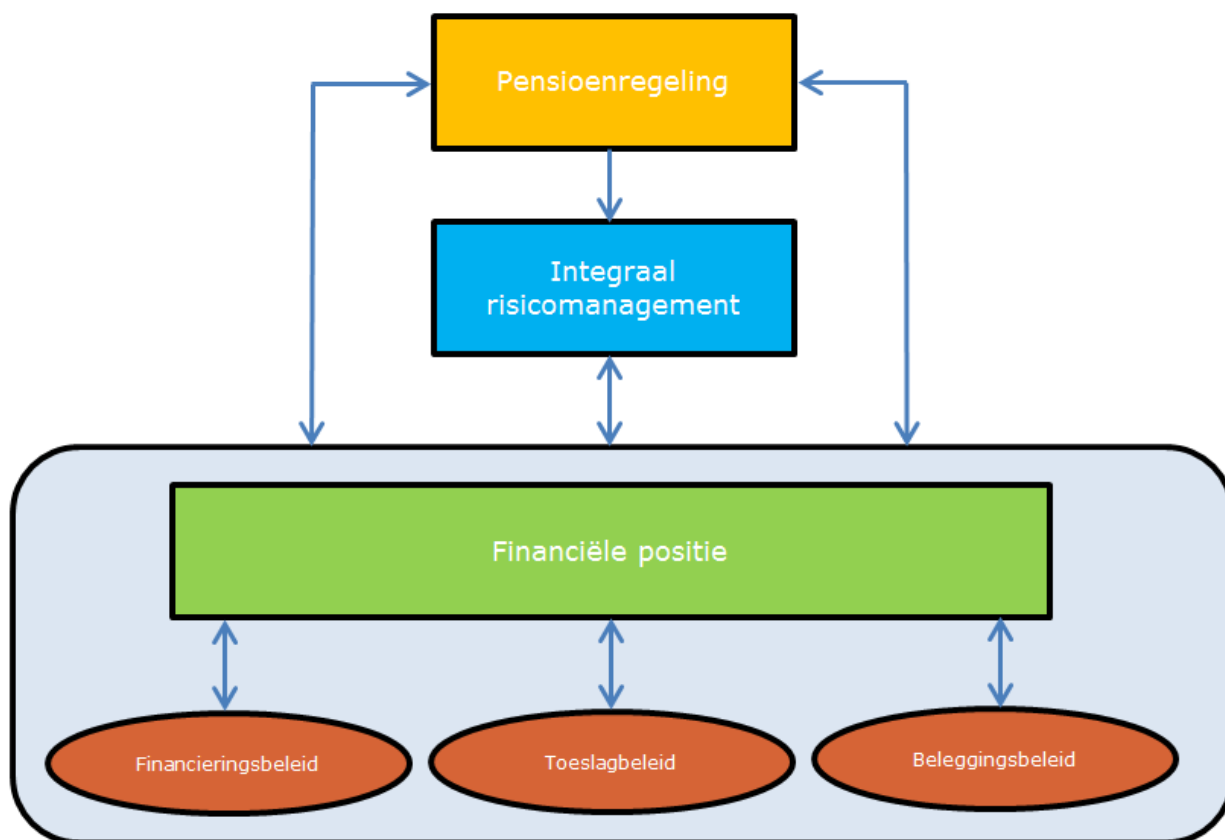
			Verwacht (in %)	Werkelijk (in %)
Dekkingsgraad per 31 december 2019			114,0	114,0
Sturings- middelen	Premie		-0,5	-0,9
	Toeslag- verlening		-0,7	0,0
	Beleggingen		2,7	17,4
Rentetermijnstructuur			-	-12,8
Overige		Effect van uitkeringen, kosten, kanssystemen en waardeoverdrachten.	-0,1	0,9
Dekkingsgraad per 31 december 2020			115,4	118,6

Ook in 2021 is een herstelplan opgesteld. Op 31 maart 2021 is dit herstelplan ingediend bij de DNB. In het herstelplan 2021 is uitgegaan van een dekkingsgraad per ultimo 2020 van 118,9%. Echter ten tijde van de jaarwerkcontrole is er een bestemmingsreserve gevormd ten behoeve van de VPL vrijval waardoor de dekkingsgraad is gewijzigd naar 118,6%. De verwachte hersteltermijn wordt niet beïnvloed door de gewijzigde dekkingsgraad ultimo 2020. Het herstelplan schetst de verwachting dat de beleidsdekkingsgraad eind 2021 boven de vereiste dekkingsgraad staat. Minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft in 2020 de maximaal toegestane hersteltermijn overigens tijdelijk verlengd van 10 naar 12 jaar. Het pensioenfonds hoeft van deze tijdelijke verlenging in het herstelplan 2021 geen gebruik te maken. Het pensioenfonds heeft verwachte beleggingsrendementen gehanteerd die (grotendeels) lager zijn dan de voor een herstelplan toegestane maximale rendementen. Omdat DNB op basis van deze stukken van oordeel is dat het herstelplan concreet en haalbaar is, heeft DNB het pensioenfonds op 19 mei 2021 laten weten in te stemmen met dit herstelplan.

Het pensioenfonds moet jaarlijks ook een haalbaarheidstoets uitvoeren en laten zien dat het afgesproken premiebeleid reëel en haalbaar is, als ook dat het pensioenfonds een voldoende herstelkracht heeft vanuit het niveau van het MVEV.

5.2 Beleid en beleidskeuzes

Het bestuur heeft beleid ontwikkeld op het gebied van financiering, beleggingen en toeslagen om de risico's en de financiële positie van het pensioenfonds te beheersen. Bij het maken van beleidskeuzes worden de belangen van alle belanghebbenden evenwichtig afgewogen. Het beleid moet worden uitgevoerd binnen de kaders van de pensioenregeling zoals die overeengekomen is met de cao-partijen. Dit wordt toegelicht aan de hand van onderstaande figuur.

5.2.1 Financieringsbeleid

Voor de financieringsnormen wordt de omvang van het eigen vermogen als sturingsmiddel genomen. Aan de hand van scenarioanalyses wordt berekend hoeveel middelen benodigd zijn om de verplichtingen met een bepaalde mate van zekerheid te kunnen afwikkelen over een periode van vijftien jaar. De hieruit resulterende benodigde buffers kunnen dan vergeleken worden met het werkelijke eigen vermogen.

Voor het premie- en toeslagbeleid is een aantal vermogensposities van belang. De volgende grenzen (nominale dekkingsgraden) worden onderscheiden:

- **Minimaal vereist eigen vermogen:** het minimaal vereist eigen vermogen is de ondergrens. Indien het pensioenfonds niet over het minimaal vereist vermogen beschikt, is sprake van een dekkingstekort. In 2020 is de dekkingsgraad behorend bij het minimaal vereist eigen vermogen 104,1% van de voorziening pensioenverplichtingen (2019: 104,1%).
- **Vereist eigen vermogen:** het vereist eigen vermogen is het vermogen dat nodig is om te bewerkstelligen dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het eigen vermogen in een periode van één jaar negatief wordt. Ultimo 2020 bedraagt de dekkingsgraad behorend bij het vereist eigen vermogen 115,7% (2019: 116,4%).
- **Toekomstbestendig indexeren (TBI)-grens:** een beleidsdekkingsgraad waarbij het pensioenfonds volledig mag indexeren. Ultimo 2020 bedraagt de TBI-grens 121,6% (2019: 123,8%).

In de Pensioenwet wordt onderscheid gemaakt tussen de kostendekkende premie en de feitelijk te ontvangen bijdrage.

Kostendekkende premie

De kostendekkende premie dient de volgende onderdelen te bevatten:

- a. De actuariel benodigde premie voor de inkoop van de onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst (jaarinkoop pensioenaanspraken op ouderdomspensioen en

- partnerpensioen), de risicopremies voor overlijden, premievrijstelling en WIA-excedent en de opslag voor toekomstige uitvoeringskosten;
- b. De opslag voor uitvoeringskosten;
 - c. De solvabiliteitsopslag (Vereist Vermogen op basis van het strategische beleggingsbeleid) als bedoeld in artikel 132 van de Pensioenwet;
 - d. Voor zover het géén nominaal pensioen betreft, de actuariel benodigde premie voor voorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst, met inachtneming van de geformuleerde ambitie en afgesproken wijze van financieren.

De opslag voor vrijstelling van premiebetaling in geval van arbeidsongeschiktheid (onderdeel a) bedraagt 3,0% van de bruto premie. De opslag voor toekomstige uitvoeringskosten (onderdeel a) is gelijk aan de excasso-kostenopslag van 2,5%. De opslag voor dekking van de jaarlijkse uitvoeringskosten (onderdeel b) bedraagt 7,5% van de bruto premie. Deze opslagen zijn niet gewijzigd ten opzichte van 2019.

De grondslagen voor vaststelling van de kostendekkende premie worden door het bestuur van het pensioenfonds vastgesteld. Het bestuur maakt gebruik van een dempingsmethode voor de toets op kostendekkendheid van de premie, zoals bepaald in artikel 128 lid 2 van de Pensioenwet. Vanaf 1 januari 2016 wordt uitgegaan van een gedempte premie op basis van verwacht rendement. Het netto verwacht beleggingsrendement wordt vastgesteld op basis van de volgende uitgangspunten:

- Er wordt uitgegaan van de berekeningsmethodiek zoals vastgelegd in artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfonds.
- Het netto verwacht meetkundig rendement op vastrentende waarden, bedoeld in artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfonds wordt vastgezet voor een periode van vijf jaar (2016 tot en met 2020) op basis van de actuele rente per 30 september 2015, te weten de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.
- Het netto verwacht meetkundig rendement op aandelen, vastgoed en overige beleggingen wordt bepaald op basis van de maximaal te hanteren parameters zoals vastgelegd in artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfonds.
- Het strategische beleggingsbeleid voor het jaar 2016 is het uitgangspunt voor het vaststellen van het netto verwacht beleggingsrendement. Bij een wijziging van het strategische beleggingsbeleid wordt het netto verwacht beleggingsrendement opnieuw vastgesteld.

Voor vaststelling van de gedempte kostendekkende premie worden de onder onderdeel a resulterende pensioenaanspraken conform artikel 4 van het Besluit FTK Pensioenfonds verhoogd met een toekomstige toeslagverlening ter hoogte van de minimale verwachtingswaarde voor de groeivoet van het prijsindexcijfer, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, onderdeel a, en tweede lid van het Besluit FTK Pensioenfonds (inclusief het ingroeipad per 30 september van het jaar voorafgaand aan het jaar van vaststelling van de rendementscurve). Onderdeel c van de kostendekkende premie, de solvabiliteitsopslag, is alleen onderdeel van de gedempte kostendekkende premie indien deze hoger is dan de waarde van de toekomstige toeslagverlening en alleen voor het meerdere.

Bij de vaststelling van de ongedempte kostendekkende premie wordt uitgegaan van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december van het voorafgaande jaar.

Ter dekking van de uitvoeringskosten van het pensioenfonds is een opslag van 7,5% opgenomen in de premie. Mocht blijken dat in enig jaar de werkelijke kosten hoger zijn dan de beschikbare middelen uit deze opslag in de premie en de vrijval van de opslag voor excassokosten uit de uitkeringen, dan zal het verlies op kosten tevens worden meegenomen bij de bepaling van de kostendekkende premie.

De kostendekkende premie, vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur (door DNB gepubliceerd) ultimo 2019, bedraagt € 11,9 miljoen in 2020. De gedempte kostendekkende premie, vastgesteld op basis van het netto verwacht beleggingsrendement, bedraagt € 6,9 miljoen in 2020.

Inkoop VPL-pensioen

Tot en met 2020 was er sprake van inkoop VPL-pensioen waarbij het pensioenfonds jaarlijks per 1 januari de inkooptarieven voor de voor dat boekjaar in te kopen VPL-pensioenen vaststelde. Hiervoor was sprake van een VPL uitvoeringsovereenkomst.

Per 31 december 2020 is de VPL-regeling afgelopen en zijn de resterende VPL-gelden ondergebracht in een bestemmingsreserve ter dekking van de kostencomponent in de (gedempte) kostendekkende premie zodanig dat de premie minimaal kostendekkend is.

Bestemmingsreserve

Vanaf 31 december 2020 stelt het bestuur van het pensioenfonds jaarlijks (voor het eerst dus over boekjaar 2020) vast welk bedrag wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve ter gedeeltelijke dekking van de kostencomponent in de (gedempte) kostendekkende premie zodanig dat de premie minimaal kostendekkend is, mits de bestemmingsreserve hiertoe toereikend is. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de feitelijke premie. Het bedrag dat in enig boekjaar aan het premiedepot wordt onttrokken, zal door het bestuur ex-ante worden bepaald op basis van dan beschikbare informatie en wordt jaarlijks achteraf (tijdens het jaarwerk) definitief vastgesteld.

Het pensioenfonds beheert en administreert de gelden in de bestemmingsreserve separaat. De kosten die hiermee gepaard gaan maken onderdeel uit van de opslag voor uitvoeringskosten. De werkgever zal nimmer gehouden zijn om aanvullende bedragen in de bestemmingsreserve te storten. De bestemmingsreserve valt buiten de berekening van de dekkingsgraad.

De gelden in de bestemmingsreserve worden belegd conform het beleggingsmandaat zoals dat in enig jaar van toepassing is op de overige beleggingen van het pensioenfonds (ter dekking van de pensioenverplichtingen), ofwel het pensioenvermogen. Er geldt derhalve geen separaat beleggingsmandaat voor de bestemmingsreserve. Dit betekent dat het pensioenfonds over de bestemmingsreserve het gemiddelde rendement van het pensioenfonds over dat kalenderjaar vergoedt. Dit rendement kan zowel positief als negatief zijn. Het rendement wordt op 31 december van het betreffende kalenderjaar bijgeschreven of onttrokken aan de bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve zal nimmer negatief kunnen zijn.

Indien een voorwaardelijke of onvoorwaardelijke korting van aanspraken noodzakelijk is zal het in de bestemmingsreserve aanwezige saldo (voor zover nodig) worden aangewend om de betreffende korting te voorkómen c.q. te verlagen. Hierbij zal de bestemmingsreserve eerst worden aangewend om de korting voor actieve deelnemers te voorkómen c.q. te verlagen. Vervolgens zal het eventueel dan nog in de bestemmingsreserve resterende saldo worden aangewend om de korting voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden te voorkómen c.q. te verlagen.

Als er op enig moment geen middelen in de bestemmingsreserve meer aanwezig zijn, zal de bestemmingsreserve worden beëindigd.

Feitelijke premie

Vanaf 1 januari 2007 is de feitelijke premie afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds. Een uitgangspunt voor het premiebeleid is dat de jaarlijkse bijdrage van de werkgever relatief weinig zal variëren. Zolang de beleidsdekkingsgraad onder de 150% ligt, wordt de premie vastgesteld op 29,7% van de pensioengrondslag. Onder een beleidsdekkingsgraad van 105% wordt de premie verhoogd naar 30,7%.

Naast bovengenoemde doorsneepremie betaalt de werkgever een premie voor het WIA-excedent pensioen. Deze verzekering wordt gedeeltelijk door de werknemer gefinancierd. De totale premie bedraagt 3,7% van het WIA-excedent pensioen.

De werkgever is jaarlijks per 1 januari een aanvullende bijdrage verschuldigd voor de VPL-regeling, die wordt toegevoegd aan de langlopende schuld VPL. Deze VPL-bijdrage bedraagt in 2020 3,0% van de pensioengrondslagsom van alle deelnemers. Deze premie wordt volledig door de werkgever betaald. Alle bepalingen van de uitvoeringsovereenkomst die gelden voor heffing van de reguliere pensioenpremie zijn van overeenkomstige toepassing voor de VPL-bijdrage.

Deelnemersbijdrage

De deelnemersbijdrage wordt uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag en is maximaal gelijk aan de premie die verschuldigd zou zijn bij deelname aan de pensioenregeling van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Metalektro (PME). Overigens geldt er voor de pensioenopbouw bij pensioenfonds Honeywell een hoger gemaximeerd salaris (per 1 januari 2020 € 110.111), hierdoor kan

de deelnemersbijdrage in bedrag hoger uitvallen dan bij PME. Per 1 januari 2020 bedraagt de deelnemersbijdrage 10,89% van de pensioengrondslag.

De door de deelnemers verschuldigde bijdragen zullen door de werkgever op het salaris van de deelnemers worden ingehouden in dezelfde termijnen als waarin het salaris aan hen wordt uitbetaald.

De feitelijke premie bedraagt in 2020 € 7.036 (2019: € 7.068). Dit betreft de premie voor de basisregeling met uitzondering van de koopsommen en de afrekening van vorige boekjaren. De feitelijke premie is hoger dan de gedempte kostendekkende premie.

5.2.2 Toeslagbeleid

Het bestuur beslist jaarlijks of een verhoging van pensioenaanspraken kan worden toegekend. Bij het vaststellen van de verhoging zal het bestuur rekening houden met de aanwezige financiële middelen van het pensioenfonds, waardoor er sprake is van een voorwaardelijke verhoging. Eventueel toeslagverlening vindt altijd plaats per 1 januari van enig jaar. Eenmaal toegekende verhogingen worden aangemerkt als verplichting van het pensioenfonds en de contante waarde van de verhogingen zal aan de technische voorziening worden toegevoegd.

Vanaf 2016 wordt voor zowel de actieve deelnemers, als de gewezen deelnemers en de gepensioneerden uitgegaan van de stijging van het prijsindexcijfer (CPI alle huishoudens afgeleid) op 1 juli van enig jaar ten opzichte van 1 juli van het jaar daarvoor als uitgangspunt voor de toeslagverlening. Er worden geen negatieve toeslagen verleend. Een eventuele negatieve prijsindex wordt wel meegenomen in de berekening van de achterstand op toeslagverlening per deelnemer. Indien er sprake is van inhaaltoeslag wordt deze geminimaliseerd op 0%.

De toe te kennen verhoging is afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds. Hierbij wordt een beleidsmatrix als leidraad genomen voor de toeslagverlening. Tevens wordt de te verlenen toeslag gemaximeerd op het percentage dat volgt uit de in het financieel toetsingskader vastgelegde berekeningsmethodiek.

De beslissing wordt genomen op basis van de beleidsdekkingsgraad van 1 oktober van het boekjaar inclusief het effect van het voorziene toeslagbesluit. Deze beleidsmatrix wordt als richtlijn genomen bij de beslissing over de hoogte van de toeslagverlening. Er kunnen dus geen rechten aan deze matrix worden ontleend.

Uitgaande van de financiële situatie per 30 september 2020 is per 1 januari 2021 aan zowel de actieve als inactieve deelnemers geen toeslag toegekend. De referte periode voor de CPI (afgeleid) is hierbij juli 2019 tot juli 2020 en bedroeg 1,56%. Belangrijkste reden hiervoor was de zeer beperkte toegestane toeslag in relatie tot de administratieve lasten, alsmede de onzekere situatie in relatie tot COVID-19.

Tekorten in toeslagverlening en toegepaste kortingen worden vanaf 1 januari 2008 bijgehouden. Het beleid van het pensioenfonds gaat terug tot de gemiste toeslagen vanaf 1 januari 2008. Indien de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de indexatiedekkingsgraad kan het bestuur inhaaltoeslag c.q. compensatie van kortingen verlenen. De inhaaltoeslag of compensatie van kortingen kan niet hoger kan zijn dan 20% van het verschil tussen de beleidsdekkingsgraad en de indexatiedekkingsgraad. Inhaaltoeslag en compensatie van kortingen hebben dezelfde prioriteit. Inhaaltoeslag of compensatie van kortingen wordt toegepast door middel van het toekennen van een uniform percentage van de achterstand per deelnemer.

Actieve deelnemers

Jaar	Volledige toeslagverlening	Toegekende toeslagen	Gemiste toeslag	Cumulatief verschil
01-01-2008	4,29%	4,29%	0,00%	0,00%
01-01-2009	3,01%	0,00%	3,01%	3,01%
01-01-2010	1,76%	0,00%	1,76%	4,82%
01-01-2011	1,66%	0,00%	1,66%	6,56%
01-01-2012	2,16%	0,00%	2,16%	8,86%

01-01-2013	2,11%	0,00%	2,11%	11,15%
01-04-2013	0,00%	0,31%	-0,31%	10,83%
01-01-2014	2,35%	0,47%	1,88%	12,91%
01-01-2015	1,86%	0,50%	1,36%	14,45%
01-01-2016	0,81%	0,00%	0,81%	15,37%
01-01-2017	-0,32%	0,00%	-0,32%	15,01%
01-01-2018	1,36%	0,30%	1,06%	16,22%
01-01-2019	1,73%	1,00%	0,73%	17,07%
01-01-2020	1,49%	0,20%	1,29%	18,58%
01-01-2021	1,56%	0,00%	1,56%	20,67%

Niet actieve deelnemers

Jaar	Volledige toeslagverlening	Toegekende toeslagen	Gemiste toeslag	Cumulatief verschil
01-01-2008	1,29%	1,29%	0,00%	0,00%
01-01-2009	2,96%	0,00%	2,96%	2,96%
01-01-2010	-0,11%	0,00%	-0,11%	2,85%
01-01-2011	1,38%	0,00%	1,38%	4,27%
01-01-2012	2,42%	0,00%	2,42%	6,79%
01-01-2013	2,43%	0,00%	2,43%	9,38%
01-04-2013	0,00%	0,35%	-0,35%	9,01%
01-01-2014	1,68%	0,34%	1,34%	10,47%
01-01-2015	0,59%	0,20%	0,39%	10,90%
01-01-2016	0,81%	0,00%	0,81%	11,80%
01-01-2017	-0,32%	0,00%	-0,32%	11,44%
01-01-2018	1,36%	0,30%	1,06%	12,62%
01-01-2019	1,73%	1,00%	0,73%	13,44%
01-01-2020	1,49%	0,20%	1,29%	14,90%
01-01-2021	1,56%	0,00%	1,56%	16,70%

Het pensioenfonds hanteert een herstelplan met de wettelijk maximaal toegestane hersteltermijn. Voorwaardelijke kortingen worden doorgevoerd indien de beleidsdekkingsgraad onder de kritische beleidsdekkingsgraad komt. De kritische beleidsdekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij het herstelplan geen voldoende herstel meer oplevert. De kritische dekkingsgraad per 1-1-2020 bedraagt 96,3% en per 1-1-2021 bedraagt deze 92,7%. Het pensioenfonds voert onvoorwaardelijke kortingen ineens door indien de beleidsdekkingsdekkingsgraad meer dan vijf jaar achtereen beneden het minimaal vereist eigen vermogen ligt. Daar is gelet op de feitelijke financiële positie per eind 2020 geen sprake van.

5.2.3 Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid wordt afgestemd op de verplichtingenstructuur van het pensioenfonds. Daarbij wordt rekening gehouden met de wettelijke eisen die in het Financieel Toetsingskader (FTK) aan het beleggingsbeleid en risicomanagement gesteld worden. De Nederlandse Bank (DNB) houdt hierop toezicht.

In de Pensioenwet is in artikel 135 vastgelegd dat een pensioenfonds een beleggingsbeleid moet voeren dat in overeenstemming is met de prudent person regel.

Het pensioenfonds geeft hier als volgt uitvoering aan:

- De waarden worden belegd in het belang van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden;
- De waarden worden zodanig belegd dat de kwaliteit, de veiligheid, de liquiditeit en het rendement van de portefeuille als geheel zijn gewaarborgd;

- De beleggingen worden zorgvuldig gespreid om concentratierisico te reduceren;
- Het pensioenfonds heeft een heldere organisatiestructuur vastgelegd met betrekking tot het bepalen en uitvoeren van het beleggingsbeleid waarin het risicobeheer adequaat en onafhankelijk is vorm gegeven en een zorgvuldig besluitvormingsproces is gewaarborgd;
- Het strategische beleggingsbeleid van het pensioenfonds wordt zo goed mogelijk afgestemd op de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding. Het beleid is afgestemd op de specifieke verplichtingen en de indexatieambitie van het pensioenfonds. Ten behoeve hiervan wordt periodiek (minimaal eens per 3 jaar) een Asset Liability Management (ALM)-studie of vergelijkbare studie gedaan;
- Het pensioenfonds vertaalt jaarlijks het strategische beleggingsbeleid naar een concreet beleggingsplan. In het beleggingsplan heeft het pensioenfonds gedetailleerde strategische normwelingen, bandbreedtes en risicolimieten per beleggings- dan wel risicocategorie opgesteld die aansluiten bij de risicohouding van het pensioenfonds. Daarbij heeft het pensioenfonds beleid opgesteld voor de beheersing van de relevante risico's; Het pensioenfonds heeft bij de vaststelling van het strategische beleggingsbeleid, de implementatie daarvan alsmede bij het risicobeheer, nadrukkelijk voor een balans tussen aard, omvang en complexiteit van de beleggingsportefeuille enerzijds en de aanwezige kennis en ervaring anderzijds gezorgd;
- Het pensioenfonds heeft de uitvoering van het vermogensbeheer met behulp van een beleggingsmandaat vastgelegd en beschikt over een selectie- en evaluatieprocedure;
- Het pensioenfonds heeft beleid vastgelegd over het beleggen in de "eigen onderneming";
- De beleggingen worden gewaardeerd op basis van marktwaardering;
- De waarden worden hoofdzakelijk op geregementeerde markten belegd
- Beleggingen in niet tot de handel op een geregementeerde financiële markt toegelaten waarden worden tot een prudent niveau beperkt;
- Beleggingen in derivaten zijn toegestaan voor zover deze bijdragen aan een vermindering van het risicoprofiel of een doeltreffend portefeuillebeheer vergemakkelijken. Het pensioenfonds vermijdt een bovenmatig risico met betrekking tot één en dezelfde tegenpartij en tot andere derivatenverrichtingen.

Het doel van het beleggingsbeleid van het pensioenfonds is het behalen van een zo hoog en stabiel mogelijk rendement op het belegde vermogen binnen een aanvaardbaar risicoprofiel. Met behulp van de inzichten uit een periodiek gehouden ALM-studie bepaalt het pensioenfonds de strategische beleggingsmix voor het komende jaar. De uiteindelijke strategische beleggingsmix voor het pensioenfonds is dan geen doel op zich, maar een resultante van de gewenste beleggingsrisico's en beoogde pensioenresultaten.

De beschikbare gelden van het pensioenfonds dienen op een solide wijze te worden belegd. Met het oog op een professionele en verantwoorde besluitvorming ten aanzien van de beleggingen van het pensioenfonds is tot de volgende organisatie van activiteiten besloten:

- Het bestuur stelt met inachtneming van advies van de beleggingsadviescommissie het beschikbare risicobudget voor de belegging, het strategisch beleggingsbeleid en de randvoorwaarden waarbinnen dit vorm wordt gegeven (het beleggingsraamwerk) vast;
- De beleggingsadviescommissie draagt zorg voor en controleert de uitvoering van de (aansturing van de) beleggingen, waarbij gebruik wordt gemaakt van ondersteuning van de Investment Consultant;
- Professionele vermogensbeheerders voeren het feitelijke vermogensbeheer uit en rapporteren daarover;
- Profielen van de leden van de beleggingsadviescommissie en het bestuur zijn opgenomen in het Geschiktheidsplan.

Het beleggingsplan is afgeleid van de doelstelling een extra rendement te behalen ten opzichte van de waarde ontwikkeling van de (nominale) verplichtingen binnen een bepaalde tracking error en geeft aandacht aan allocaties en bandbreedtes betreffende:

- Verdeling over beleggingscategorieën;
- Management renterisico verplichtingen;
- Valutabeleid;
- Samenstelling vastrentende portefeuille;
- Samenstelling overige (return) portefeuille;

- Gebruik derivaten.

Principes waarop het beleggingsplan is gestoeld, zijn:

- Het moet passend zijn voor het risicobudget;
- Het renterisico van de verplichtingen dient in belangrijke mate strategisch te worden beheerst, middels de afstemming van omvang en looptijd van de vastrentende portefeuille op de nominale verplichtingen;
- Allocaties dienen een positieve bijdrage te leveren aan de rendementsverwachting en/of te leiden tot risicoreductie door diversificatie onder bepaalde economische scenario's;
- Allocaties dienen te worden gezien in termen van risicobijdrage binnen de context van de beleggingsportefeuille als geheel.

Het tactisch beleid kan worden uitgevoerd binnen de actief beheerde beleggingsfondsen. Daarnaast kan het fonds de tactische renteafdekking op ieder moment aanpassen binnen de bandbreedtes. Jaarlijks wordt door het bestuur vastgesteld wat de relevante streefposities zijn. Om die posities worden bandbreedtes aangehouden waarbinnen de renteafdekking en de strategische mix mogen bewegen. Verder is het binnen de bandbreedtes toegestaan dat onder andere door "asset drift" de feitelijke weging van de beleggingscategorieën vastrentende waarden, aandelen, onroerend goed en commodities afwijkt van de normweging. Het pensioenfonds heeft zelf geen tactisch beleggingsbeleid.

Ter beoordeling en bewaking van de uitvoering van het totale beleggingsbeleid is een strategische benchmark vastgesteld door het pensioenfonds. Deze luidt als volgt (waarden zijn uitgedrukt als een percentage van totale beleggingsportefeuille):

Beleggingscategorie	Weging	Band-breedte	Benchmark
Vastrentende waarden	57,6%	52,6%-62,6%	
Staatsobligaties	26,1%	21,1% - 31,1%	Merrill Lynch Eurozone Government Bond Index cst Merrill Lynch Core Eurozone Government Bond Ind. Barclays Capital Euro Aggreg. Corporate Bond Ind. JP Morgan Government Bond Index Traded NL * JP Morgan Government Bond Index Traded NL * JP Morgan CEMBI
SLM (onderdeel staatsobli.)	26,1%	21,1% - 31,1%	
GRIF (overheidsgerelateerd)	5,0%	2,5% - 7,5%	
Bedrijfsobligaties NNIP	5,0%	2,5%-7,5%	
Hypotheeken	18,0%	15,5%-20,5%	
EMD Local	1,75%	0,0%-4,3%	
EMD Hard	1,75%	0,0%-4,3%	
Aandelen	35,0%	30,0%-40,0%	
Wereld (Aegon)	17,5%	12,5%-22,5%	MSCI All Country World Net Index (GBP, JPY, USD Hedged) (Customized) MSCI All Country World Net Index MSCI World Index – NDR
Wereld (OBAM)	11,7%	9,2%-14,2%	
Wereld (AB)	5,8%	3,3%-8,3%	
Grondstoffen	2,6%	0,1% - 5,1%	S&P GSCI ER (hedged) € overnight
Edelmetalen (goud en platinum)	1,4%	0,0% - 3%	Gelijk aan de performance
Direct vastgoed	0,4%	0,2% - 0,6%	
Liquiditeiten	3,0%	0,0% - 8,0%	
Totaal	100,0%		

* Voor hypotheeken wordt als benchmark een staatsobligatie benchmark aangehouden. Deze benchmark houdt geen rekening met de krediet en illiquiditeitopslag die gepaard gaan met de hypotheek belegging. Er is gekozen voor deze benchmark omdat er geen geschikte benchmark publiekelijk beschikbaar is voor de hypotheek belegging.

Strategie vastrentende waarden

De vastrentende waarden worden beheerd door AEGON, Mercer Global Investments en NNIP. Ten aanzien van de vastrentende waarden is een onderverdeling afgesproken, waarbij onder andere rekening wordt gehouden met adviezen en rapportages van de beleggingsadviescommissie en de vermogensbeheerder. Het beleid wordt ten minste eenmaal per jaar op basis van een advies van de beleggingsadviescommissie

door het bestuur vastgesteld. Binnen de categorie Bedrijfsobligaties wordt in een fonds van NN IP. Dit fonds belegt in Europese bedrijfsobligaties. De beleggingen in EMD (obligaties in opkomende landen) zijn gelijk verdeeld over de beide vermogensbeheerders (MGI en Aegon).

De vastrentende waarden portefeuille, inclusief de renteswaps, heeft onder meer als doel om het renterisico van de verplichtingen voor een groot, beleidsmatig gewenst deel af te dekken. Ten einde het renterisico voor het pensioenfonds te reduceren wordt gebruik gemaakt van 'interest rate swaps', beheerd in een pool middels Aegon's Strategic Liability Matching (SLM) fonds. Derivaten vormen als afgeleide instrumenten geen aparte beleggingscategorie. De vermogensbeheerder mag in overeenstemming met gestelde richtlijnen gebruik maken van alle soorten derivaten, mits de blootstelling van het vermogen inclusief derivaten binnen de vermelde beleggingsrestricties blijft en deze geen risico toevoegen.

Strategie aandelen

Bij de samenstelling van de aandelenportefeuille wordt gestreefd naar een brede diversificatie, zowel over regio's als over sectoren. De aandelenbeheerders hebben ruimte voor het voeren van actief beleid binnen de aandelenportefeuille. De aandelen worden momenteel beheerd door Aegon, OBAM en AllianceBernstein. De verdeling tussen de drie (fondsen van de) beheerders wordt door het bestuur geformuleerd. Momenteel betreft de strategische verdeling tussen de drie beheerders 50/35/15. Binnen het aandelenfonds van Aegon worden de USD, het GBP en de JPY volledig afgedekt naar de euro. Binnen het OBAM fonds en het AB fonds wordt het valutarisico niet afgedekt. Dit sluit aan bij het beleid van het pensioenfonds om 50% van het valutarisico van de drie grote valuta af te dekken.

Strategie edelmetalen

De edelmetalen worden passief aangehouden. Het goudbelang vervult bij een crisis een functie als ultieme reserve en vertrouwensanker. Verder wordt goud aangehouden uit diversificatiemotief. Daarnaast wordt ook platinum aangehouden. Platinum kent vergelijkbare karakteristieken als goud en fungeert ter diversificatie van de edelmetalen portefeuille.

6 Integraal risicomanagement

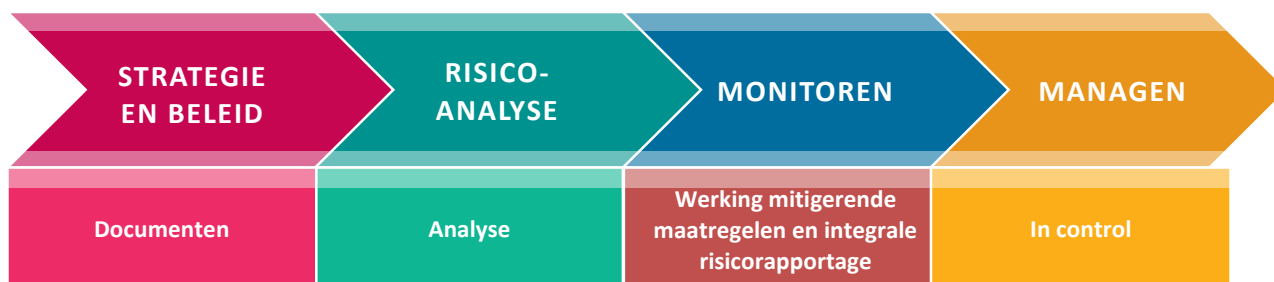
Het bestuur heeft in 2018 een nieuwe opzet voor het integraal risicomanagement uitgewerkt. Begin 2019 zijn keuzes gemaakt voor de invulling van de drie sleutelfuncties onder IORP II. De certificerend actuaire is door het bestuur benoemd als houder van de actuariële functie. Een bestuurslid heeft de risicobeheerfunctie op zich genomen. Voor wat betreft de invulling van de interne auditfunctie is een externe functionaris aangesteld. Het bestuur heeft in 2019 beleid vastgesteld voor de eigenrisicobeoordeling (ERB). In 2020 hebben geen veranderingen ten aanzien van het beleid plaatsgevonden. De ERB dient in aanmerking te worden genomen bij strategische beslissingen van het fonds. Het pensioenfonds zal in 2021 een ERB uitvoeren.

In 2020 is extra aandacht geweest voor risico's samenhangend met de transitie van de pensioenadministratie naar de nieuwe pensioenadministrateur per 1 januari 2021. In de volgende paragrafen wordt het risicomanagementproces van het pensioenfonds nader toegelicht en wordt ingegaan op de belangrijkste risico's.

6.1 Risicomanagement-proces

Het pensioenfonds heeft een systeem van integraal risicomanagement ingericht. Uitgangspunt voor het risicomanagement is een goede evenwichtige afweging tussen de reductie van risico's, de inspanningen om dit te realiseren en de kosten die hiermee gepaard gaan. Een risico is een interne of externe gebeurtenis die zich met een bepaalde kans kan voordoen en daarmee het realiseren van de doelstellingen van een organisatie in zowel positief als negatief opzicht kan beïnvloeden. Risicomanagement houdt in dat risico's op gestructureerde wijze inzichtelijk worden gemaakt en bewaakt. Om dit te bereiken wordt een gestructureerd proces doorlopen, waarin de verschillende werkzaamheden en verantwoordelijkheden goed zijn gedefinieerd en vastgelegd.

Het inrichten van een risicomanagement proces heeft als doel om een redelijke mate van zekerheid te geven dat de vastgestelde doelstellingen van het pensioenfonds worden gerealiseerd. Het onderkennen, analyseren en mitigeren van risico's is een continu proces en is tevens een kritisch element van een effectieve interne beheersing. Het bestuur is verantwoordelijk voor het periodiek uitvoeren van risicoanalyses. Het onderwerp "risicomanagement" is een vast agendapunt voor iedere bestuursvergadering. De risicomanagement-cyclus ziet er als volgt uit:

Het bestuur heeft een Risicomanagementbeleid opgesteld waarin het risicomanagementproces, de risicostrategie, de Governance rondom het risicomanagement (rollen en verantwoordelijkheden) en de methodiek voor de periodieke risico analyse zijn opgenomen. Ook zijn de diverse risico's in het Risicomanagementbeleid gedefinieerd en toebedeeld aan een verantwoordelijke (bestuur of commissie).

6.2 Risicostrategie en -beleid

Het bestuur heeft een (algemene) Missie, visie en strategie bepaald die is opgenomen in de ABTN. Belangrijke kenmerken uit de Missie, visie en strategie zijn betrouwbaarheid, transparantie, professionaliteit, kostenefficiëntie, maatschappelijke verantwoordelijkheid en heldere communicatie. Daarnaast is de risicobereidheid beschreven in de ABTN. De basis van de risicobereidheid is het

toeslagstreven dat naast de zekerheidsnorm van het pensioenfonds, evengoed een hoge prioriteit heeft. Het bestuur is zich ervan bewust dat voor het behalen van deze doelstellingen het noodzakelijk is risico te lopen.

De Missie, visie en strategie en de risicobereidheid zijn de basis voor de risicostrategie. Onderstaand is de risicostrategie nader toegelicht met aandacht voor het gewenste (bruto) risiconiveau:

- **Betrouwbaarheid:** Het uitbestedingsrisico en het juridisch risico moeten laag zijn om een grote zekerheid over de correctheid en volledigheid van de pensioenaanspraken en pensioenrechten te bereiken. Het IT-risico en het operationeel risico moeten daarnaast beperkt zijn.
- **Professionaliteit:** Het uitbestedingsrisico en het omgevingsrisico moeten laag zijn om een professionele uitstraling en hoge kwaliteit te bevorderen. Het IT-risico en het operationeel risico moeten daarnaast ook beperkt zijn.
- **Kostenefficiency:** Het bestuur heeft gekozen voor prudente technische grondslagen en streeft ernaar het verzekeringstechnisch risico te beperken en het resultaat op kosten te minimaliseren.
- **Maatschappelijke verantwoordelijkheid:** Maatschappelijke verantwoordelijkheid vindt zijn basis in een laag integriteitsrisico en een laag juridisch risico.
- **Heldere communicatie en transparantie:** Het bestuur wil transparant zijn naar de deelnemers. De beheersing van het omgevingsrisico moet dus sterk zijn. Om communicatie goed over te brengen is daarnaast het vertrouwen in het bestuur belangrijk. Het integriteitsrisico moet dus laag zijn.
- **Toeslagstreven:** Het beleggingsbeleid (inclusief toeslagbeleid) en premiebeleid zijn erop gericht om het toeslagstreven te realiseren. Dit betekent dat het matching/renterisico en marktrisico respectievelijk beperkt en hoog mogen zijn.

6.2.1 Risicohouding

Het bestuur heeft in het kader van het vernieuwde FTK een kwalitatieve en een kwantitatieve risicohouding vastgesteld. De risicohouding is de mate waarin het pensioenfonds, na overleg met sociale partners en het verantwoordingsorgaan, bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstelling van het pensioenfonds te realiseren (risicobereidheid) en de mate waarin het pensioenfonds deze beleggingsrisico's kan lopen, gegeven de kenmerken en doelstellingen van het pensioenfonds (risicodraagvlak).

De risicohouding is mede gebaseerd op overleg met sociale partners. Het bestuur van het pensioenfonds gebruikt de beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, bij de opdrachtaanvaarding en de vaststelling van het beleid. Het beleid is er, gegeven de pensioenregeling en financieringsafspraken met de werkgever, primair op gericht om de pensioenen van alle deelnemers ten minste nominaal in stand te houden met daarnaast een duidelijk streven naar indexatie voor zowel actieven als inactieven.

Naar het oordeel van het bestuur rechtvaardigt het toeslagstreven een wat ruimere risicohouding. Het bestuur accepteert hierbij dat er een kans is dat de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten op enig moment gekort moeten worden.

Kwalitatieve risicohouding

De kwalitatieve risicohouding omvat samengevat een duidelijk streven naar indexatie (behoud van koopkracht) tegen zo laag mogelijke, maar stabiele, premies en uitvoeringskosten.

Kwantitatieve risicohouding

Pensioenfonds Honeywell heeft een scheiding aangebracht in de kwantitatieve risicohouding voor financiële en niet-financiële risico's.

Financiële risico's

De kwantitatieve risicohouding voor financiële risico's is vertaald in een vereist eigen vermogen (VEV). Om tot een korte termijn risicohouding in termen van VEV te komen, zijn analyses uitgevoerd naar de beweeglijkheid van het VEV bij het strategische beleggingsbeleid. Het bestuur heeft de risicohouding voor de korte termijn vastgesteld op een VEV tussen 12% en 20%.

De kwantitatieve risicohouding voor de lange termijn is gebaseerd op het verwachte pensioenresultaat (ondergrens van 90% met een maximale afwijking van 35% in een slechtweerscenario).

De sociale partners en het verantwoordingsorgaan hebben verklaard zich te kunnen vinden in de door het bestuur vastgestelde (lange- en korte termijn) risicohouding.

Niet-financiële risico's

Niet-financiële risico's worden in een ALM-studie, een haalbaarheidstoets (ter toetsing van de lange termijn risicohouding) en bij de bepaling van het VEV niet meegenomen.

Pensioenfonds Honeywell heeft daarom besloten een ambitie te formuleren voor de risicohouding ten aanzien van niet-financiële risico's. Deze wordt uitgedrukt in termen van vertrouwen en reputatie:

Vertrouwen:

- Pensioenfonds Honeywell is niet bereid risico's te lopen die een behoorlijke daling van het vertrouwen van (gewezen) deelnemers, gepensioneerden of werkgever tot gevolg hebben.

Reputatie:

- Pensioenfonds Honeywell accepteert alleen risico's die transparant zijn voor het bestuur, in voldoende mate beheerst kunnen worden, uitlegbaar zijn richting stakeholders en toetsbaar zijn aan maatschappelijke ontwikkelingen.
- Pensioenfonds Honeywell accepteert geen risico's met betrekking tot het niet kunnen voldoen aan de wet- en regelgeving en gemaakte afspraken in de uitbestedings-overeenkomsten tussen het pensioenfonds en de uitbestedingspartners.

6.3 Risicoanalyse

Het bestuur van het pensioenfonds hanteert een systematiek van risico-identificatie en -analyse waarmee de risicopositie van het pensioenfonds nader in kaart wordt gebracht. Hierbij wordt gekeken naar de bruto risico's en de beheersing van deze risico's. De heatmap van de netto risico's op basis van de laatste evaluatie is in het onderstaande overzicht opgenomen:

Impact	5					markt
	4					rente
	3			strategisch		
	2	uitbesteding VB, uitbesteding PB, integriteit, juridisch	IT	krediet	valuta, sector	
	1	klimaat, informatie	tegenpartij, beschikbaarheid, communicatie, liquiditeit, operationeel, deskundigheid	actief, concentratie, LL en KL, premiemarge	inflatie, toezicht	
		1	2	3	4	5
		Waarschijnlijkheid				

Het bestuur is van mening dat na getroffen beheersingsmaatregelen de van toepassing zijnde risico's acceptabel zijn. Het bestuur is zich bewust van de risico's die het pensioenfonds loopt en besteedt veel aandacht aan risicobeleid en beheersing. In paragraaf 6.5 van dit hoofdstuk wordt een nadere toelichting gegeven op de voornaamste risico's die door het bestuur zijn onderkend, alsmede op het beleid van het bestuur voor het mitigeren van deze risico's.

6.4 Risicomonitoring, -evaluatie en managen

Het bestuur heeft een systeem van periodieke risico-evaluatie. Op kwartaalbasis wordt door de Investment Consultant een Financieel Dashboard opgesteld en door de pensioenadministrateur een kwartaalrapportage. Deze rapportages worden toegelicht en besproken in de bestuursvergaderingen. Het bestuur komt daarnaast zes-wekelijks bijeen in een conference call. Deze conference calls vinden plaats na afloop van de vergadering van de Europese Centrale Bank (ECB). Het bestuur wordt dan door

de Investment Consultant geïnformeerd over de inhoud van de ECB vergadering. Aan de hand daarvan vindt een risico-evaluatie van het beleggingsbeleid plaats en worden mogelijk beslissingen tot bijsturing genomen (met name met betrekking tot de renteafdekking).

Voor de monitoring van de werking van de getroffen beheersingsmaatregelen (mitigerende maatregelen) voor de diverse risico's maakt het bestuur vanaf het derde kwartaal van 2018 gebruik van een integrale risicorapportage. Deze integrale risicorapportage geeft het bestuur op kwartaalbasis een totaaloverzicht van alle risico's en de werking en effectiviteit van de getroffen mitigerende maatregelen.

6.5 Voornaamste risico's en beheersingsmaatregelen

6.5.1 Financiële risico's

Marktrisico

Marktrisico is het risico van waardeverandering van (verhandelbare instrumenten in) de portefeuille als gevolg van dalingen in marktprijzen van activa (aandelen, niet-matching vastrentende waarden en kredietopslag bij vastrentende waarden voor matching; niet zijnde het rentematching en valutarisico). Het belang in aandelen bedraagt circa 35%. Hierbij vinden de beleggingen in aandelen wereldwijd plaats. Door de spreiding binnen de verschillende beleggingsfondsen (diversificatie) wordt het prijsrisico gedempt en dat is daarmee één van de belangrijkste mitigerende beheersmaatregelen. Ook de beleggingen in hypotheek, het NN IP-fonds en het GRIF fonds dragen hier aan bij. De waarschijnlijkheid en impact van dit risico komen als hoogste uit de analyse. Het bestuur van het pensioenfonds is van mening dat er geen aanleiding is tot wijziging in de mate van beheersing.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de contante waarde van de nominale pensioenverplichtingen negatief ontwikkelt in verhouding met de marktwarde van de beleggingen als gevolg van een renteverandering, curve- en/of staat-swapsread beweging. Het pensioenfonds dient de verplichtingen conform de Pensioenwet te waarderen op de rekenrente zoals deze wordt gepubliceerd door de toezichthouder DNB. Hierdoor wordt standaard een renterisico voor het pensioenfonds geïntroduceerd, waarbij een stijgende rekenrente de verplichtingen in waarde laat dalen, hetgeen gunstig is voor de dekkingsgraad van het pensioenfonds en omgekeerd. Daar staat tegenover dat bezittingen in de vorm van vastrentende waarden en het SLM fonds in principe omgekeerd in waarde meebewegen. Het matchen van het renterisico wordt beschouwt als zeer belangrijk. Dit risico neemt toe door de sterk fluctuerende rente en de wijzigende rentemethodiek van DNB. De rente wordt voor een groot deel afgedekt middels het SLM fonds van Aegon. Er is een signaleringsfunctie afgesproken op de rente met dagelijkse rentechecks, waardoor bij significante wijzigingen het bestuur snel op de hoogte is en direct bijeenkomt (conference call).

Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een niet-euro belegging daalt, omdat de wisselkoers tussen de vreemde valuta en de euro daalt (de euro apprecieert). Binnen het Aegon aandelenfonds worden de dollar, pond en yen volledig afgedekt (dit wordt gerapporteerd door het af te zetten tegen de gehedgede benchmark). De valutaexposuur wordt op kwartaalbasis gerapporteerd en besproken in de beleggingsadviescommissie. Tweejaarlijks (op de strategiedag) bepaalt het bestuur of het valutabeleid moet worden gehandhaafd of worden gewijzigd (afhankelijke van de situatie op de financiële markten).

Coronacrisis

De COVID-19-uitbraak heeft negatieve gevolgen gehad voor de financiële situatie van het pensioenfonds. De belangrijkste risico's die voortvloeien uit de huidige onzekere situatie zijn:

- Financiële positie en beleggingsbeleid:
Als gevolg van het Coronavirus stonden de financiële markten in 2020 onder druk. Het bestuur voerde regelmatig extra overleg over de ontwikkelingen in de beleggingsportefeuille en de impact daarvan op de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Het bestuur heeft daarnaast specifiek aandacht besteed aan de uitvoering van het herbalanceringsbeleid en daarover weloverwogen besluiten genomen.

- **Premie-inning:**
In diverse sectoren hebben werkgevers te maken met omzetverlies, met liquiditeitsproblemen tot gevolg. Het bestuur van het pensioenfonds heeft geen aanwijzingen voor liquiditeitsproblemen van de werkgever noch van de werkgever een verzoek om uitstel van premiebetaling ontvangen.
- **Liquiditeitsrisico:**
De situatie op de financiële markten kan er toe leiden dat het aanvullen van banksaldo's door middel van de verkoop van beleggingen niet tijdig kan plaatsvinden. De situatie kan ook leiden tot complicaties bij de uitvoering van rebalancing. Dit heeft geleid tot verhoogde aandacht van het bestuur voor de liquiditeit op de markt en de daarmee gepaard gaande transactiekosten.
- **Operationeel risico:**
Alle fondsactiviteiten, inclusief de bestuursvergaderingen, hebben zonder vertraging doorgang kunnen vinden.

Het bestuur heeft zich ervan gewist dat de partijen waaraan de primaire taken van het pensioenfonds zijn uitbesteed hun business continuity plannen hebben geactiveerd. Er wordt ook bij deze externe dienstverleners zoveel mogelijk thuis gewerkt en mensen die verantwoordelijk zijn voor dezelfde kritieke functies werken niet meer fysiek samen. Op deze manier kunnen de cruciale processen doorgaan.

6.5.2 Niet-financiële risico's

Sector risico

Het sector risico is het risico dat de positie en reputatie van het pensioenfonds verslechteren als gevolg van negatieve media aandacht voor pensioenfonds, het pensioensysteem en/of wijziging in het draagvlak voor het pensioenstelsel. Door het bestuur en de externe uitvoerders wordt actief de wetgeving en de best practices gevolgd. Het effect van de reputatie van de pensioensector is beperkt, aangezien deelnemers geen keus krijgen voor een andere regeling.

Het pensioenfonds brengt jaarlijks een pensioenkrant uit met actuele onderwerpen. De website is voorzien van actuele informatie (o.a. poll, UPO-filmpje, dekkingsgraadinformatie). Tevens worden nieuwsbrieven uitgebracht. Het bestuur van het pensioenfonds levert periodiek een bijdrage aan de Townhall meetings voor de werknemers van Honeywell in de diverse vestigingen. Deze bijdragen worden zeer positief ontvangen. Daarnaast is er een jaarlijkse bijeenkomst van de Vereniging van Honeywell gepensioneerden.

Concurrentie komt van PME. Als PME de regeling verrijkt, dan moet het pensioenfonds meedoen om vrijstelling te behouden. De kans hierop is klein. In 2015 heeft de werkgever gegevens moeten aanleveren aan PME inzake de gelijkwaardigheidstoets. Het pensioenfonds is "geslaagd" voor de gelijkwaardigheidstoets. In 2015 is aangegeven dat de eerstvolgende gelijkwaardigheidstoets naar verwachting in 2020 zal plaatsvinden. Zowel in 2020 als tot op heden is er geen vraag geweest vanuit PME voor een gelijkwaardigheidstoets.

Het risico dat alle pensioenfonds in een slecht daglicht komen is lastig te beheersen; wat mogelijk is wordt gedaan.

Toeziht risico

Het toezicht risico is het risico dat het pensioenfonds moet voldoen aan zwaardere eisen van de toezichthouders DNB en AFM, wat tot meer kosten leidt en het risico op non-compliance verhoogt. Het pensioenfonds heeft beleid ontwikkeld om te voldoen aan wet- en regelgeving (prudent person, integere bedrijfsvoering, klachtenregeling, integriteitsbeleid, etc.). Er is sprake van open en eerlijke communicatie met de toezichthouder en er is een goede relatie. De bestuursleden besteden veel aandacht aan het bijhouden van vakken en er is een individueel opleidingsplan voor de bestuursleden. Er wordt gebruik gemaakt van externe specialisten voor controle en monitoring.

Strategisch risico

Het strategisch risico is het risico dat door strategische keuzes de positie van het pensioenfonds verslechtert. Hierin wordt door het bestuur ook het strategisch risico van buitenaf meegenomen, met andere woorden, het risico dat de werkgever bepaalde besluiten neemt die impact hebben op het (voortbestaan van het) pensioenfonds.

Besluiten worden alleen door het gehele bestuur genomen, na advies en weloverwogen. In de voorleggers bij bestuursbesluiten worden risico's en evenwichtige belangenafweging meegenomen. Indien nodig wordt extern advies (deskundigen) ingewonnen met impactanalyses. Er worden periodieke kennis- en discussie-sessies door het bestuur georganiseerd inzake de beleggingsstrategie en specifieke beleggingscategorieën, met input van meerdere externe partijen. Er zijn goede contacten met de werkgever, de vinger wordt aan de pols gehouden, zodat er sprake is van vroegtijdige betrokkenheid en tijdig kan worden ingespeeld op mogelijke wijzigingen.

7 Beleggingen

7.1 Terugblik 2020

In de eerste maanden kwam een groot deel van de economische activiteit abrupt tot stilstand. Om de verspreiding van COVID-19 te beperken werden er wereldwijd maatregelen genomen in het eerste en tweede kwartaal. De economische thermometer zakte ver onder het vriespunt en de lockdowns resulteerden in grootste economische krimp sinds de tweede wereldoorlog. De grote economische terugslag en onzekerheid had een grote negatieve impact op verschillende facetten van de economie. De consumptie viel terug, de wereldwijde handelsstromen namen af en de omstandigheden op de arbeidsmarkt verslechterden snel. In de Verenigde Staten steeg de werkloosheid van 4% aan het begin van het jaar naar 15% in april. Ook in andere landen liep het aantal banen snel terug. In Europa waren er tijdens de piek van de crisis zo'n 20 tot 40 miljoen minder banen. Ook zorgde de economische krimp voor een lagere inflatie, en was er sprake van een sterk verminderde vraag naar grondstoffen.

Overheden en centrale banken hebben op een ongekende schaal ingegrepen om de economische gevolgen van de crisis te beperken en om ervoor te zorgen dat de herstelkracht van de economie overeind blijft. Hierdoor moet de economie weer kunnen groeien zodra de beperkingen afnemen. Centrale banken hebben op verschillende manieren ingegrepen. Een aantal centrale banken – waaronder de Amerikaanse Federal Reserve en de Bank of England – verlaagde de beleidsrente tot dichtbij het nulpunt. Ook werden er wereldwijd opkoopprogramma's geïmplementeerd – onder andere door de Europese Centrale Bank – om liquiditeit te verschaffen aan overheden, bedrijven en financiële markten. Ook overheden kwamen snel in actie. Wereldwijd kwam er enorm veel fiscale steun beschikbaar om inwoners, werknemers en bedrijven te ondersteunen tijdens de crisis. Hierdoor ontstonden er grote overheidstekorten en liep de staatsschuld snel op.

Na een grote economische krimp in de eerste helft van het jaar, was het economisch herstel in het derde kwartaal sterk. In grote delen van de wereld werden de lockdowns versoepeld en nam de economische activiteit weer toe. Het herstel van het economische momentum zorgde voor betere omstandigheden. Zo herstelde de arbeidsmarkt en nam het aantal banen weer toe. In het vierde kwartaal bleken enkele coronavirusvaccins een stuk effectiever dan verwacht, waardoor de economische risico's op de lange termijn afnamen. Echter, de economie kreeg in het vierde kwartaal een nieuwe tegenslag te verwerken – vooral in Europa – omdat er opnieuw strikte lockdowns nodig waren om het virus opnieuw in te dammen. Ondanks het herstel in het derde kwartaal is de globale economie alsnog kleiner dan aan het begin van het jaar. De verwachting is dat de Amerikaanse economie ongeveer 4% gekrompen is in 2020. Europa en het Verenigd Koninkrijk deden het slechter met een krimp van ongeveer 7% en 11%, respectievelijk. De Chinese economie is een van de weinige economieën die dit jaar een groei laat zien van ongeveer 2%, maar deze groei ligt ver onder de trendgroei van China.

In 2020 was er ook een aantal economische belangrijke veranderingen. In Amerika werd Joe Biden verkozen tot nieuwe President, waardoor het presidentschap van Trump ten einde kwam. Ook behaalden de Democraten een krappe meerderheid in het Huis van Afgevaardigden. In januari van 2021 is middels twee run-offs in Georgia beslist welke partij de meerderheid krijgt in de Senaat. Omdat de democraten beide zetels hebben gewonnen en daarmee een functionele meerderheid, staat de mogelijkheid tot grote structurele veranderingen open.

In Europa waren er ook belangrijke politieke ontwikkelingen. Begin 2020 verliet het Verenigd Koninkrijk de Europese Unie. Gedurende 2020 was er sprake van een transitieperiode en werd er onderhandeld over de toekomstige relatie tussen het Verenigd Koninkrijk en de Europese Unie. Die onderhandelingen verliepen moeizaam, maar uiteindelijk werd er net voor het einde van de transitieperiode een deal gesloten die begin 2021 intrad.

Een andere grote politieke verandering in Europa was het akkoord over het Europese coronaherstelfonds. Het fonds wordt gefinancierd via leningen die de Europese Commissie op de kapitaalmarkten ophaalt. Lidstaten ontvangen giften of leningen op basis van de hoogte van de werkloosheid en economische schade ten gevolge van de pandemie. Het coronaherstelfonds resulteert in een fiscale transfer binnen Europa en zorgt voor een verdere integratie tussen de lidstaten en heeft als doel Europa sterker uit de crisis te laten komen.

7.2 Beleggingsresultaten 2020

Het totale beleggingsrendement na kosten (inclusief renteafdekking) kwam in 2020 uit op 15,0% (2019: 18,8%). Hierna wordt een terugblik op 2020 gegeven, met eerst een toelichting op de renteafdekking en vervolgens op de verschillende beleggingen van het pensioenfonds.

7.2.1 Renteafdekking

Renteafdekking

Het pensioenfonds heeft een dynamisch beleid rondom de renteafdekking. De strategische renteafdekking bedraagt 35%. De feitelijke renteafdekking is in 2019 verhoogd naar 80% en in 2020 niet gewijzigd. De afdekking is gelijk aan 80% om de negatieve effecten van een rentedaling op dekkingsgraad te beperken. De renteafdekking dient ervoor om de dekkingsgraad (deels) te beschermen tegen rentebewegingen. In 2020 is de rente per saldo met ongeveer 0,6% gedaald. De renteafdekking heeft daarom positief bijgedragen aan het rendement, daar tegenover staat een verhoging van de technische voorziening, waardoor per saldo de daling van de dekkingsgraad als gevolg van de rentedaling beperkt is gebleven.

7.2.2 Vastrentende waarden

Staatsobligaties - Aegon

De Duitse 10-jaarsrente eindigde december 2020 op -0,57%, tegenover -0,19% eind december 2019. Op totaalniveau is de Duitse rente dus met 38 basispunten gedaald in 2020. De uitgebreide inzet van monetaire en fiscale instrumenten zorgde ervoor dat de Duitse rente vanaf 1 april 2020 rond de huidige stand bleef fluctueren.

Staatsobligaties hadden een positieve performance in 2020. Dit kwam door de gedaalde rente. De verwachting is dat de rente binnen de huidige bandbreedte blijft fluctueren, waardoor het staatsobligatie beleggingsfonds dicht bij een neutrale positie ten opzichte van de benchmark zal blijven staan. Mede door het herstellfonds van de Europese Unie, en de steunmaatregelen van de ECB, is de Aegon visie op de perifere landen licht verbeterd. De markt weegt deze ondersteunende factoren zwaarder dan de negatieve aspecten die nog steeds boven deze landen hangen. Over 2020 resulteerde dit in een netto rendement van 3,43%.

Bedrijfsobligaties - NNIP

Na een sterke start in de eerste drie weken van 2020 steeg de risico-opslag (spread) op Europese bedrijfsobligaties van investment grade-kwaliteit (IG). Beleggers werden steeds bezorgder over de economische weerslag van het coronavirus. In maart onderging dit marktsegment de snelste correctie ooit: de gemiddelde spread op Europese IG-bedrijfsobligaties steeg in de eerste drie weken van deze maand met meer dan 130 basispunten. De correctie was een reactie op de wereldwijde dimensie van de virusuitbraak, die door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) op 11 maart officieel tot pandemie werd uitgeroepen.

In het tweede kwartaal van 2020 volgde de grootste kwartaalrally voor Europese IG-bedrijfsobligaties sinds begin 2012. Gedurende deze periode daalde de gemiddelde spread van dit segment met 90 basispunten. De rally kreeg een impuls van een reeks grootschalige monetaire en budgettaire steunmaatregelen die centrale banken en overheden in Europa en elders afkondigden. De spreads op Europese IG-bedrijfsobligaties namen in juli en augustus verder af als gevolg van de aanhoudende kapitaalstroom naar deze beleggingscategorie en de verminderde activiteit op de primaire markt tijdens de zomerperiode. In september liepen de spreads uit onder invloed van de stijgende coronabesmettingen in Europa.

In het vierde kwartaal werden de spreads op Europese IG-bedrijfsobligaties weer aanzienlijk kleiner. Beleggers putten hoop uit de relatief gunstige verkiezingsuitslag in de Verenigde Staten, het ruime monetaire beleid en de vaccinberichten die veel positiever waren dan verwacht. Over 2020 resulteerde dit in een netto rendement van 3,46%.

EMD hard currency - Aegon

Het fonds belegt in dollarleningen uitgegeven door opkomende landen en bedrijven in deze landen. Na de 'sell-off' in maart van dit jaar realiseerden de obligaties uit opkomende landen de volgende drie kwartalen van 2020 een positief rendement. Het sentiment met de sell-off als gevolg ontstond door een wereldwijd positieve groeidynamiek en nieuws over coronavaccins. De uitslag van de Amerikaanse verkiezingen werd verwelkomd door investeerders in EMD. Omdat het aantal positieve coronatesten in opkomende landen lager was dan in de geïndustrialiseerde landen, versoepelden verschillende opkomende landen hun lockdowns. Maar wel met de kanttekening dat in enkele landen – zoals Zuid-Afrika, Mexico en India – en regio's, zoals Latijns-Amerika, de testcapaciteit niet toereikend is. Hierdoor is het werkelijke coronaprobleem waarschijnlijk veel groter dan de officiële tests aangeven. Op macrogebied heeft het V-vormige economisch herstel van de Chinese economie de hoop gewekt op een vergelijkbaar groeiherstel in andere delen van Azië. In de op één na grootste economie ter wereld stijgt de bbp-groei naar verwachting tot boven de consensus van 5,9% in het vierde kwartaal en 9,1% in 2021.

De recente heropleving van de coronapandemie in Europa en de Verenigde Staten heeft het risicosentiment rond risicovolle activa – zoals obligaties van opkomende markten – niet aangetast. De wereldwijde overvloed aan liquiditeit én een relatief aantrekkelijke waardering vergeleken met laag- en negatief renderende schulden van ontwikkelde markten zijn belangrijke drijvende krachten achter de portefeuillestromen naar opkomende markten. Aegon verwacht dat een voortzetting van anticyclisch beleid in combinatie met ongekend monetair en fiscaal beleid wereldwijd het groeiherstel in opkomende markten blijft ondersteunen. Het fondsrendement was in 2020 2,90% lager dan de benchmark.

EMD local currency – Mercer Global Investments

Het EMD MGI fonds belegt in staatslening van opkomende landen in lokale valuta. 2020 was een goed jaar voor beleggingen in het algemeen, maar niet voor de obligatiemarkt in opkomende landen. Opkomende landen hebben relatief meer last gehad van de economische gevolgen van de Corona-epidemie. Beleggers verkochten de obligaties van opkomende landen massaal in maart als het gevolg hiervan. Daarnaast zijn de meeste valuta van opkomende landen gedaald ten opzichte van de euro. In de loop van het jaar is het sentiment en daardoor het rendement weer bijgekomen. Overall is er een netto rendement behaald van -5,26%, net boven de benchmark.

Nederlandse hypotheek DMF 2 - Aegon

Het DMF 2 fonds bestaat uit een verticale doorsnede van de Aegon-hypotheekproductie. In het vierde kwartaal bestond het fonds voor zo'n 29,6% uit NHG-hypotheek. Het deel van de portefeuille met aflossingsvrije hypotheek – zonder een annuïtaire of andere aflossingsvorm – was 42,1%. De CBS-prijnsindex voor bestaande koopwoningen steeg ten opzichte van een jaar met 8,9%. Volgens het kadaster bereikten de woningprijzen in augustus 2008 een piek. Vervolgens daalden de prijzen tot een dieptepunt in juni 2013. Sindsdien is er sprake van een stijgende trend. In 2020 werd zelfs iedere maand een nieuwe piek bereikt. Vergeleken met het dal in 2013 zijn de prijzen gemiddeld 54,5% hoger en vergeleken met de piek in 2008 staan de prijzen gemiddeld 21,4% hoger. Ten opzichte van een jaar eerder steeg het aantal verkochte huizen in totaal met 10,3%.

2020 laat een dalende trend in hypotheekrentes zien. Gemiddeld is het rendement op het fonds met zo'n 50 basispunten gedaald. Als de ontvangen rentebetalingen daarbij worden opgeteld, had het fonds het afgelopen jaar een positief resultaat van 3,1%.

Government related investment fund (GRIF) - Aegon

Het Fonds belegt, direct of indirect, in minder liquide leningen welke gegarandeerd worden door of gelieerd zijn aan nationale of regionale overheden uit EU en/of OECD landen, alsmede internationale instellingen zoals supranationale organisaties en agentschappen. Het Fonds heeft eveneens de mogelijkheid om te investeren in liquide overheid gegarandeerde obligaties en (staats)gegarandeerde leningen aan Export Credit Agencies. Het beleid is gericht op waarde toevoeging door een actief selectiebeleid van individuele leningen en te beleggen in minder liquide instrumenten met een liquiditeitspremie en een laag kapitaalbeslag. Als gevolg van deze strategie heeft het fonds als doel een hoger rendement dan staatsobligaties te halen. In 2020 is dat gelukt met een behaald rendement van 3,92%

7.2.3 Aandelen

Het pensioenfonds belegt in aandelen middels drie aandelenfondsen. De terugblik op 2020 van deze drie fondsen wordt hieronder besproken.

Aandelen - Aegon

Door de uitbraak van COVID-19 en bijbehorende inperkingen op economische activiteit bevindt de wereld economie zich in recessie. Wel verzachten de stimulerende maatregelen vanuit overheden en centrale banken de economische neergang tot een bepaald niveau. Cyclische aandelen daalden met een opleving in het vierde kwartaal. Technologie-aandelen profiteerden van de beperkende coronamaatregelen. Beleggers doken dan ook massaal op deze 'winnaars', wat de koersen van technologie-aandelen in 2020 opdroef. Daar staan wel cyclische sectoren tegenover die zwaar lijden onder de huidige situatie en kampen met sterk teruggelopen omzetten. De komst van een effectief COVID-19 vaccin heeft de groeiverwachtingen verbeterd. Aandelenbeleggers rekenen hierdoor ook op betere omzetten in de zwaar getroffen, cyclische sectoren. Aandelenmarkten in de Verenigde Staten hadden een sterk jaar. Gedurende het jaar zorgde de handelsoorlog voor de nodige volatiliteit. De economische impact op de VS lijkt echter beperkt, waardoor aandelen uiteindelijk verder stegen.

Wereldwijde aandelen behaalden het vierde kwartaal een positief rendement. Optimisme over een spoedig economisch herstel – gevoed door positief nieuws over het COVID-19 vaccin – en een overvloed aan liquiditeit stuwden aandelenmarkten tot een nieuwe recordhoogte. In de aanloop naar de Amerikaanse verkiezingen (begin november) verloren aandelen iets terrein. Dit door onzekerheid over de uitkomst van de verkiezingen en gelijktijdig wereldwijd oplopende aantallen COVID-19 besmettingen. Maar het sentiment veranderde snel in optimisme nadat meerdere farmaceutische producenten aankondigden een effectief COVID-19 vaccin te hebben ontwikkeld. Dit optimisme leidde tot oplopende beurskoersen, waardoor de verliezen uit het begin van het kwartaal ruimschoots werden goedgemaakt.

Alle regio's van opkomende markten profiteerden van de verbeterde economische vooruitzichten die gepaard gaan met het positieve nieuws rondom het COVID-19 vaccin. Landen als Taiwan, China en Zuid-Korea droegen het meest bij aan het positieve rendement. Deze landen profiteren doorgaans sterk van aanwakkerende economische groei, wat beurskoersen van aandelen uit deze landen omhoog stuwden. Daarnaast profiteerden landen uit vooral Zuid-Amerika van een zwakkere dollar. Ook droegen oplopende grondstoffenprijzen bij aan het positieve rendement van aandelen uit opkomende landen.

Het aandelenfonds van Aegon haalde een jaarrendement van 12,7%, 1,4% boven de benchmark. In beide rendementen is rekening gehouden met afdekking van de drie grote valuta wat het rendement in 2020 positief beïnvloedde.

Aandelen - OBAM

Na het bijzondere resultaat van meer dan 40% over het jaar 2019, werd het jaar 2020 voor OBAM wederom positief afgesloten. Ondanks veelal volatiele marktbewegingen was zowel het absolute als relatieve fondsresultaat goed te noemen. Het OBAM fonds liet over het boekjaar 2020 een netto fondsrendement van 8,7% zien. Hiermee werd de wereldwijde referentie index (MSCI All Countries NR) met een indexresultaat van 6,6% duidelijk verslagen.

Het positieve OBAM NV rendement over boekjaar 2020, werd behaald ondanks de ongekennde corona pandemie die vanaf circa maart 2020 over de wereld bewoog, resulterend in een ongekennde wereldwijde gezondheids crisis, met een (nog steeds) voortdurende grote impact op onze samenleving, economie en erg hoge volatiliteit op alle wereldwijde beurzen.

Het actieve en vasthoudende beleggingsbeleid van OBAM met een zeer scherpe focus op de selectie van (alleen) hoogwaardige en uniek gepositioneerde kwaliteitsbedrijven met een duurzaam karakter, heeft een grote bijdrage geleverd aan dit positieve fondsresultaat. Verder heeft OBAM als actieve, duurzame en langere termijn belegger bovenmatig kunnen profiteren van meerdere golven van paniekverkoop op de beurzen. Met name in de periode van maart tot mei 2020, zijn meerdere bestaande posities uitgebouwd en ook nieuwe kwaliteitsondernemingen toegevoegd aan de portefeuille, tegen zeer aantrekkelijke waarderingen. Deze extra (bodem)aankopen hebben een hoge contributie factor aan het totaalresultaat opgeleverd.

Aandelen - Alliance Bernstein

De AB Concentrated Global Equity Portfolio realiseerde in 2020 een positief resultaat van 12,7% ten opzichte van 6,3% voor de MSCI World, de bredere marktindex van ca 1.600 ondernemingen. Als gevolg van de COVID-19-uitbraak werd het een turbulent beleggingsjaar waarbij een aantal sectoren en bedrijven fors werden geraakt, terwijl andere branches hebben kunnen profiteren van de maatregelen die het normale leven drastisch ontregelden. Ook binnen dit mandaat was er, zeker in de eerste maanden van het jaar, de nodige bewegelijkheid. Zo werd in de eerste helft van 2020 in de portefeuille afscheid genomen van een paar bedrijven in de hotel, restaurant en toerisme sector en de belangen in de retail-sector enigszins verlaagd. Daarentegen lieten portefeuilleondernemingen zoals Microsoft uit de technologiesector en gezondheidszorgspecialisten Abbott en Zoetis bovengemiddeld goede resultaten zien.

Er zijn bescheiden vooruitzichten op herstel van het economische leven in het komende jaar, ook in deze periode geeft de manager de voorkeur aan kwalitatief hoogwaardige ondernemingen met een gezonde balans, concurrentiekracht en ervaren management. Deze lange termijn visie, gebaseerd op intensieve research uitgevoerd door een ervaren team, gecombineerd met een duurzaamheids-evaluatie met aandacht voor milieu en sociale aspecten hebben historisch geleid tot een relatief defensieve, risicobewuste aandelenpositionering. De manager blijft zich richten op een portefeuille van ca. 30 toonaangevende en vaak wereldwijd opererende ondernemingen met sterke groeikarakteristieken voor de komende jaren.

7.2.4 Overige beleggingen

Grondstoffen en edelmetalen

Afgelopen jaar noteerden grondstoffen in Amerikaanse dollars een sterk negatief rendement. Het negatieve rendement werd vooral gedreven door de sectoren energie en edelmetalen.

Het afgelopen jaar begon goed voor grondstoffen, geholpen door een naderende handelsovereenkomst tussen de Verenigde Staten en China in combinatie met sterke macro economische data. Maar de economische activiteit kwam abrupt tot stilstand als gevolg van de opkomst van het Coronavirus. De vraag naar grondstoffen viel grotendeels stil waardoor prijzen van industriële grondstoffen, zoals olie en metalen, hard daalden. De olieprijs begon aan een ongekende duikeling in het eerst kwartaal van het afgelopen jaar. OPEC+ realiseerde zich te laat, dat een significante aanpassing van de productie nodig was om de markt te balanceren. Eind maart besloot OPEC+ tot een productie beperking van 9.7 miljoen vaten olie per dag, bijna 10% van de globale productie. Deze acties voorkwamen echter niet dat de prijs van 'West Texas Intermediate' (WTI) ruwe olie futures op 20 April een historische duikeling maakte naar -\$37,63 per vat. Dit kwam omdat de opslag van dit olie type nagenoeg hun maximale capaciteit hadden bereikt, waardoor handelaren de openstaande contracten tegen elke prijs moesten sluiten. Deze dag markeerde het dieptepunt van de paniek in de oliemarkt.

In het derde en vierde kwartaal zorgde sterk economisch herstel in China voor opverende metaalprijzen, waardoor de meeste industriële metalen, zoals koper, zink en nikkel, het jaar met flink hogere prijzen afsloten. Door achterblijvende groei in westerse economieën kende de olieprijs slechts een matig herstel en eindigde het jaar tegen een flink lagere prijs per vat. Voor beleggers in olie had ook het negatieve rol rendement van de future contracten een flink negatieve impact op het uiteindelijke rendement.

Edelmetalen profiteerden wel van alle onzekerheid en fungeren op die momenten als veilige haven in de beleggingsportefeuille, de goud- en zilverprijs stegen het afgelopen jaar. Ook agriculturele grondstoffen herstelden na een zwak eerste half jaar flink gedurende de rest van het jaar en zagen de prijzen hoger eindigen dan het jaar ervoor. Het rendement op edelmetalen bedroeg in 2020 12,2%, het rendement op grondstoffen -23,7%.

Vastgoed

Het pensioenfonds is eigenaar van een bedrijfsterrein te Emmen ter waarde van € 2,3 miljoen (laatste taxatie in 2017). Jaarlijks wordt huur ontvangen (€ 134 duizend).

In de onderstaande tabel staan de behaalde rendement per beleggingsfonds waarin het pensioenfonds in 2020 heeft belegd.

Assetgroep	Fondsnaam	Jaarrendement	evt. toelichting
Vastrentende waarden	AEAM Core Eurozone Government Bond	3,4%	
Vastrentende waarden	AEAM Dutch Mortgage Fund 2	3,1%	
Vastrentende waarden	AEAM Emerging Market Debt Fund	2,9%	
Vastrentende waarden	AEAM Government Related Investment	3,9%	
Vastrentende waarden	AEAM Strategic Liability Matching Fund	58,7%	
Vastrentende waarden	MGI Emerging Market Debt Fund	-5,3%	
Vastrentende waarden	NN Euro Credit Fund - I	3,5%	
Aandelen	AeAM World Equity Fund (EUR)	12,7%	
Aandelen	OBAM NV	8,7%	
Aandelen	AB CONCENTRATED GLOBAL EQUITY	12,7%	
Grondstoffen	AEAM Global Commodity Fund (EUR)	-23,7%	
Grondstoffen	Goud	14,9%	
Grondstoffen	Platinum	1,9%	

7.3 Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het pensioenfonds acht het belangrijk om bepaalde sectoren of bedrijven uit te sluiten (bijvoorbeeld controversiële wapens) en ziet een verantwoordelijkheid voor het pensioenfonds om actief te kunnen bijdragen aan een betere wereld. Het pensioenfonds wil dit invullen door uitsluitend zaken te doen met vermogensbeheerders die de UNPRI hebben ondertekend en laat zich bij de selectie van nieuwe vermogensbeheerders actief informeren over de mate van bemoeienis met betrekking tot het stembeleid en de mate van maatschappelijk verantwoord beleggen van de vermogensbeheerder.

Het pensioenfonds besteedt zijn beleggingen uit aan Aegon Asset Management B.V. (AeAM), NN Investment Partners (NN IP), OBAM N.V., Alliance Bernstein en Mercer Global Investments. Het pensioenfonds hanteert in het kader van verantwoord beleggen een aantal uitgangspunten.

Het pensioenfonds zorgt ervoor dat bij de personen die belast zijn met de (uitvoering) van het beleggingsbeleid geen sprake is van belangenverstrengeling of tegenstrijdige belangen. Deze personen zijn gebonden aan de door het pensioenfonds opgestelde gedragscode. Deze gedragscode voldoet aan de eisen die DNB en de AFM hieraan stellen. Het pensioenfonds heeft een compliance officer die toeziet op de juiste naleving van de gedragscode.

Het pensioenfonds waardeert goed bestuur en maatschappelijk verantwoord beleggen als belangrijk en streeft ernaar haar portefeuille in lijn hiermee in te richten. Verantwoord beleggen is één van de criteria waar beleggingsfondsen op geselecteerd worden.

Aegon Investment Management

Aegon streeft naar een duurzame beleggingsportefeuille, volgens de richtlijnen van de Principles for Responsible Investment van de Verenigde Naties (UNPRI). Het gaat om een aantal beginselen op het gebied van milieu, sociale omstandigheden en goed ondernemingsbestuur voor de beleggingspraktijk.

Daarnaast geldt dat Aegon alleen beleggingen selecteert die in overeenstemming zijn met de gedragscode van Aegon. Respect voor het milieu, de mensenrechten en de volksgezondheid zijn daarbij belangrijke criteria. Daarnaast doet Aegon geen zaken met bedrijven die zich bezighouden met de productie van controversiële wapens, zoals clustermunition en landmijnen.

NN Investment Partners

De basis voor de verantwoorde beleggingsaanpak van Nationale-Nederlanden is het beleidskader voor verantwoord beleggen "Responsible Investment Policy Framework" van NN Group. Hierin staan zeven principes voor een verantwoorde wijze van beleggen. Het beleidskader reflecteert verscheidene internationale richtlijnen die NN Group en haar vermogensbeheerder NN Investment Partners ondersteunt, zoals de UNPRI. Verder is er een specifiek beleid dat beleggen in controversiële wapens verbiedt. Het beleggingsbeleid sluit hiermee aan op de Code Duurzaam Beleggen van het Verbond van Verzekeraars.

OBAM NV.

OBAM streeft naar een voorbeeldfunctie in de bedrijfsvoering om hun 'human resources'-beheer te verbeteren, hun ecologische voetafdruk te verkleinen en band met de samenleving te versterken. Dit wordt gezien als hun sociale, burgerlijke en ecologische aansprakelijkheid. Het Corporate Social Responsibility (CSR)-initiatief bouwt voort op de UNPRI die BNP Paribas Investment Partners ondertekende en is in lijn met de Responsibility Charter van BNP Paribas en de betrokkenheid bij duurzame ontwikkeling. Een operationeel CSR-comité dat rapporteert aan de Executive Committee die verantwoordelijk is voor de coördinatie van de toepassing en bewaking van de CSR-acties. Jaarlijks wordt verslag uitgebracht over de geboekte vooruitgang en successen in de toepassing van het CSR-programma.

AllianceBernstein

Het beleggingsfonds van AllianceBernstein heeft een geconcentreerde portefeuille. Het selecteert een klein aantal groeibedrijven. Deze selectie vindt plaats middels een vastgelegd proces. Dit selectieproces om van een groot universum van bedrijven tot een kleine groep groeibedrijven te komen is als een zeef voor bedrijven met een zwak verantwoord beleggen profiel door uit te gaan van de volgende principes:

- Vermijd cyclische bedrijven. Door deze bedrijven te vermijden, zoals olie- en gasbedrijven, worden grote vervuilers vermeden.
- Houd nauw contact met het management. Doordat de portefeuille uit een klein aantal bedrijven bestaat is het mogelijk nauw contact te hebben met deze bedrijven over hun verantwoord beleggen beleid.
- Vermijd hoog toezichthouder risico. Beleg niet in bedrijven met hoog toezichthouder risico, omdat dit risico moeilijk te voorspellen is. Hiermee vermijden we beleggingen in tabak, energie en nutsbedrijven.
- Focus op bedrijven met hoge winst. Bedrijven met hoge winst hebben de financiële mogelijkheid om te investeren in milieu- en sociaal verantwoordelijke initiatieven.

Mercer Global Investments

Mercer Global Investments selecteert niet direct beleggingen. Het selecteert de vermogensbeheerders die worden opgenomen in de portefeuille. Mercer heeft beleid geformuleerd over de selectie van de vermogensbeheerders op gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen. Dit beleid is gebaseerd op de volgende principes:

- Duidelijke communicatie richting de vermogensbeheerders over de Mercer verwachtingen rondom hun beleid wat betreft maatschappelijk verantwoord beleggen;
- Actieve monitoring van de activiteiten van de vermogensbeheerder rondom verantwoord beleggen en stemrecht;
- Actief aandeelhouderschap met de vermogensbeheerders om verantwoord beleggen activiteiten te verbeteren;
- Transparantie over de implementatie van het verantwoord beleggen beleid naar de beleggers in het fonds.

8 Pensioenen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op activiteiten op het gebied van pensioencommunicatie en -administratie die in 2020 hebben plaatsgevonden. Daarnaast worden de belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling toegelicht. Ook wordt er een toelichting gegeven op de pensioenuitvoeringskosten van het pensioenfonds. Tot slot wordt in dit hoofdstuk ingegaan op (voorstellen voor) nieuwe wetgeving op pensioengebied.

8.1 Pensioencommunicatie

8.1.1 Algemene visie op pensioencommunicatie

Goede pensioencommunicatie draagt bij aan het vervullen van de algemene doelstellingen van het pensioenfonds. Daarom worden vanuit een strategische invalshoek verschillende communicatiemiddelen ingezet. De pensioenfondsdoelstellingen vormen het uitgangspunt voor de communicatiedoelstellingen. Hieruit volgen de te onderscheiden doelgroepen: deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers. Op basis van voorgaande worden middelen gekozen.

Het pensioenfonds stelt jaarlijks een actieplan communicatie op. Ook in 2020 was dat het geval. Dit actieplan communicatie sluit aan bij het in 2019 gemaakte communicatiebeleidsplan. Uitgangspunt bij deze communicatieplannen is dat het pensioenfonds wil blijven voldoen aan de Pensioenwet en de eisen die de toezichthouder stelt. De doelstellingen gaan op hoofdlijnen over het opbouwen van een relatie tussen pensioenfonds en deelnemer, bereikbaarheid van de deelnemer en verhogen van de zelfredzaamheid van de deelnemer.

8.1.2 Communicatie over de financiële situatie van het pensioenfonds

Actieve deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers worden continu geïnformeerd over onze financiële situatie en de verschillende besluiten en stappen die het pensioenfonds heeft genomen. Op de website heeft de stand van de (beleids)dekkingsgraad een prominente plaats op de homepage. De (beleids)dekkingsgraad wordt maandelijks gepubliceerd. De informatie hierover is direct zichtbaar en aanklikbaar. Op de website en in de diverse andere middelen van het pensioenfonds geven we achtergrondinformatie bij de (beleids)dekkingsgraad en de actuele financiële situatie van het pensioenfonds. De financiële situatie van het pensioenfonds is bijna altijd een onderwerp in de digitale nieuwsbrief. In de jaarlijkse pensioenkrant, die rond het verzenden van het Uniform Pensioenoverzicht verschijnt, is ruimte voor inhoudelijke achtergrondinformatie.

8.1.3 Wettelijk verplichte communicatie

Pensioenfonds Honeywell is verplicht om een aantal communicatiemiddelen te gebruiken, namelijk:

- **Pensioen 1-2-3**

Alle nieuwe deelnemers ontvangen binnen 3 maanden na indiensttreding hun Pensioen 1-2-3. Met het Pensioen 1-2-3 krijgen nieuwe deelnemers inzicht in hun pensioenregeling. Het Pensioen 1-2-3 is gelaagd opgebouwd. Laag 1 geeft in het kort informatie over bijvoorbeeld de opbouw van ouderdoms- en nabestaandenpensioen, de keuzemogelijkheden en eventuele verhoging of verlaging. Laag 2 geeft aanvullende informatie en laag 3 bevat documenten zoals het pensioenreglement, het herstelplan, het jaarverslag en de Pensioenvergelijker. Laag 1 wordt per post verstuurd, met een begeleidende brief. Het complete (digitale) Pensioen 1-2-3 staat op de website.

- **Uniform Pensioenoverzicht**

Het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) is in 2020 verstuurd naar actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Voor gewezen deelnemers is het online beschikbaar gemaakt. In het UPO wordt gebruik gemaakt van de iconen die ook in het Pensioen 1-2-3 worden gebruikt. Dit bevordert de uniformiteit en herkenbaarheid. Sinds 2020 staat de navigatiemetafoor in het UPO. Hierin wordt een indicatie gegeven van het pensioen op de pensioendatum, met inflatiecorrectie. Hierover is ook een artikel geschreven in de pensioenkrant.

- **Toelichting op de uitkeringsspecificatie**

Alle pensioengerechtigden hebben in januari 2020 een toelichting op hun uitkeringsspecificatie ontvangen. Hierin staat informatie over indexatie, betaaldaten en aanpassingen in belastingtarieven/zorgverzekeringswet.

8.1.4 Aanvullende communicatiemiddelen

Naast de wettelijk verplichte communicatie hebben deelnemers (actieven en pensioengerechtigden) twee keer een digitale nieuwsbrief ontvangen, in juni en november. Hierin was aandacht voor COVID-19, de pensioensprekuren en is terugkoppeling gegeven over het onderzoek dat in 2020 is gedaan. In juni is de pensioenkrant verstuurd, met onder andere informatie de impact van het COVID-19 op de beleggingen, een interview met Frans van den Oetelaar over de nieuwe pensioenuitvoerder en een artikel over de wijzigingen in het Uniform Pensioenoverzicht. In maart is de mailing 'Keuzemogelijkheden' verzonden aan alle 60+ers die nog geen pensioen hadden aangevraagd. Helaas kon het pensioensprekuren niet doorgaan door het coronavirus. Ook hebben deelnemers die 45, 50 of 55 werden in 2020 een verjaardagskaart van het pensioenfonds ontvangen.

8.1.5 Website

De website is een belangrijk onderdeel in de communicatie van Pensioenfonds Honeywell. Deelnemers vinden hier de verdieplingslagen van Pensioen 1-2-3. Daarnaast worden er met regelmaat nieuwsberichten geplaatst. In mailingen wordt standaard verwezen naar de website. Verder kunnen er jaarverslagen, nieuwsbrieven en pensioenkranten gedownload worden. Bovendien kunnen deelnemers zich op de website aanmelden voor de digitale nieuwsbrief.

8.2 Pensioenadministratie

Gegevensaanlevering

De maandelijkse gegevensaanlevering van de werkgever verliep in 2020 goed. De gegevens over 2020 zijn verwerkt in de pensioenadministratie.

Beantwoording deelnemersvragen

In 2020 hebben deelnemers 512 vragen gesteld aan het pensioenfonds (2019: 589). Deelnemers stelden vooral vragen over pensioenuitkeringen, pensioenaanvragen en pensioenoverzichten. Verder zijn er ook indicatieve berekeningen aangevraagd.

Waardeoverdrachten

Wanneer de beleidsdekkingsgraad van één of van beide pensioenfonds die betrokken zijn bij een waardeoverdracht lager is dan 100%, mag er geen waardeoverdracht plaatsvinden en wordt de waardeoverdracht uitgesteld. De beleidsdekkingsgraad van pensioenfonds Honeywell gaf in 2020 geen aanleiding tot het opschorten van waardeoverdrachten. In 2020 is er één uitgaande waardeoverdracht geweest voor een totaalbedrag van € 47 duizend, en drie inkomende waardeoverdrachten voor een totaalbedrag van € 130 duizend.

Waardeoverdracht kleine pensioenen

In 2019 is het proces waardeoverdracht kleine pensioenen (WOD KP) definitief van start gegaan. Zo zijn er in 2020 één (2019: 10) uitgaande WOD KP en zeven (2019: 5) inkomende WOD KP verwerkt.

8.3 Pensioenregeling

De pensioenregeling ziet er in 2020 op hoofdlijnen als volgt uit:

- De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar, waarbij flexibele pensionering mogelijk is.
- De regeling is een regeling op basis van geïndexeerd middelloon.
- Het salaris voor pensioenopbouw is gemaximeerd (per 1 januari 2020: € 110.111).
- Het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen is 1,875% van de pensioengrondslag per jaar.

- De franchise bedraagt per 1 januari 2020 € 14.167.
- Het partnerpensioen is op opbouwbasis en de hoogte is 70% van het jaarlijkse levenslange ouderdompensioen en is het partnerpensioen uitruilbaar.
- Het tijdelijk partnerpensioen is op risicobasis en is 0,491% van de pensioengrondslag per deelnemersjaar, met een maximum van $8/7e \times$ de ANW-uitkering inclusief vakantietoeslag vermeerderd met een compensatie voor het verschil in premieheffing volksverzekeringen over het partnerpensioen voor en na de AOW-leeftijd.
- Het wezenpensioen is 14% van het jaarlijkse levenslange ouderdompensioen en wordt uitgekeerd tot 18 jaar respectievelijk voor studerende kinderen tot 27 jaar.
- Indien een deelnemer geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt wordt in de zin van de WIA zal de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk worden voortgezet zolang deze situatie voortduurt zonder dat premie verschuldigd is.
- Er is tevens een WIA-excedent pensioen verzekerd binnen het pensioenfonds.

Overgangsbepalingen voor medewerkers geboren vóór 1 januari 1950

Voor medewerkers geboren vóór 1 januari 1950 bleef in voorgaande jaren voor 2019 de pensioenregeling 2003 van kracht. Dit was een pensioenregeling op de richtleeftijd van 62 jaar. De aanspraken van de gewezen deelnemers zijn wel omgezet met pensioenaanspraken op grond van de nieuwe pensioenregeling.

8.4 Uitvoeringskosten

Op basis van artikel 45a van de Pensioenwet is het pensioenfonds verplicht informatie ten behoeve van de uitvoeringskosten op te nemen, uitgesplitst naar administratieve uitvoeringskosten, vermogensbeheerkosten en transactiekosten. Een weergave van de afgelopen vijf jaar is in onderstaand overzicht opgenomen:

	2020	2019	2018	2017	2016
Algemene en administratieve uitvoeringskosten					
Totaalbedrag (in € 1.000)	€ 1.147	€ 977	€ 956	€ 988	€ 1.021
in euro per deelnemer (actieven en gepensioneerden)	€ 724	€ 607	€ 572	€ 546	€ 559
in euro per deelnemer (totale populatie)	€ 368	€ 309	€ 301	€ 311	€ 319
Vermogensbeheerkosten					
Totaalbedrag (in € 1.000)	€ 2.681	€ 2.455	€ 2.538	€ 2.459	€ 2.307
(in % van gemiddeld belegd vermogen)	0,37%	0,36%	0,40%	0,42%	0,38%
Transactiekosten					
Totaalbedrag (in € 1.000)	€ 145	€ 669	€ 531	€ 95	€ 129
(in % van gemiddeld belegd vermogen)	0,02%	0,10%	0,09%	0,02%	0,02%

De pensioenbeheerkosten per deelnemer zijn gestegen ten opzichte van 2019. Op totaalniveau zijn de pensioenbeheerkosten met € 170 duizend gestegen. Daarnaast is aantal actieve deelnemers afgenomen met 33 personen. De gepensioneerde deelnemers zijn toegenomen met 54 personen. Hierdoor stijgen de kosten per deelnemer (actieven en gepensioneerden). Het totale aantal deelnemers is met 34 personen afgenomen.

De pensioenfederatie maakt een onderscheid tussen de volgende vier kostensoorten:

Algemene kosten

De algemene kosten betreffen kosten die niet direct toegerekend kunnen worden aan de pensioenuitvoering of vermogensbeheer. Deze kosten betreffen kosten voor bestuur en commissies, externe adviseurs en toezichthouders. Een aanbeveling van de Pensioenfederatie is om de algemene kosten pro rata te verdelen over pensioenuitvoeringskosten en vermogensbeheerkosten. Voor het pensioenfonds geldt dat de algemene kosten niet verdeeld zijn.

Uitvoeringskosten pensioenbeheer

Deze kosten betreffen de integrale kosten voor pensioenbeheerdienstverlening van TKP. Verder bestaan de kosten van pensioenbeheer uit communicatiekosten, accountantskosten, actuariskosten en toegerekende algemene kosten. De pensioenuitvoeringskosten worden gerapporteerd in euro's per deelnemer, waarbij het aantal deelnemers de som is van het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden. Er is geen sprake van kosten inzake herverzekering en van kosten die door de werkgever worden gedragen. In deze kosten zitten geen schattingselementen.

Kosten van vermogensbeheer

In de toelichting op de staat van baten en lasten is een bedrag van - € 348 opgenomen. Dit betreft alle door het pensioenfonds betaalde vermogensbeheerkosten, restituties beheersvergoeding en ontvangen rebates. De overige vermogensbeheerkosten, ad € 3.029, zijn rechtstreeks gesaldeerd binnen de beleggingsfondsen. De totale vermogensbeheerkosten bedragen € 2.681.

De kosten van vermogensbeheer betreffen de vergoeding voor de integrale vermogensbeheerdienstverlening van de vermogensbeheerder en de beheervergoeding en rendement gerelateerde vergoeding van de vermogensbeheerders. Ook bevatten deze kosten de overige kosten met betrekking tot het vermogensbeheer, waaronder de accountantskosten, bewaarvergoedingen, administratiekosten en juridische kosten. De kosten vermogensbeheer worden gerapporteerd als een percentage van het gemiddeld belegd vermogen. Het aandeel geschatte kosten is beperkt. Dit betreft met name kosten in onderliggende beleggingsstructuren.

De beheerkosten zijn berekend op basis van de Ongoing Charges Figure (OCF) van de beleggingsfondsen. De OCF is een maatstaf voor doorlopende kosten die aan het beleggingsfonds toegerekend worden. De OCF bestaat uit de beheervergoeding, service fee, kosten voor securities lending en kosten voor onderliggende extern beheerde beleggingsfondsen. Niet inbegrepen zijn de toe- en uittredingskosten van participanten, eventuele prestatievergoeding, transactiekosten binnen de beleggingsfondsen en interestkosten op bankrekeningen.

Een eventuele vaste vergoeding voor het beheer van de beleggingsportefeuille en eventueel een restitutie op de beheerkosten zijn in deze kostencategorie opgenomen. De basis hiervoor is de overeenkomst met Aegon. Daarnaast zijn de kosten voor specifieke diensten en rapportages in deze kostencategorie opgenomen. Deze kosten worden ieder jaar separaat in rekening gebracht. Wanneer de kosten over 2020 nog niet in rekening zijn gebracht dan is een schatting van deze kosten opgenomen. Deze overige kosten hebben allemaal betrekking op de gehele beleggingsportefeuille en zijn pro rata verdeeld over de verschillende beleggingscategorieën.

De performance gerelateerde kosten zijn berekend aan de hand van de prestatievergoeding van de hierbij behorende beleggingsfondsen.

Vermogensbeheerkosten (in € 1.000)

	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Overig	Totaal
2020	0	1.302	1.343	36	2.681
2019	0	1.145	1.000	310	2.455
2018	0	1.257	1.195	86	2.538

Transactiekosten

Transactiekosten betreffen de toe- en uittredingsvergoedingen van de beleggingsfondsen, de kosten van discretionaire portefeuilles en de derivatentransacties. Transactiekosten in onderliggende beleggingsfondsen en acquisitiekosten bij illiquide beleggingen in beleggingsfondsen worden voornamelijk niet meegeteld, hier wordt door de Pensioenfederatie eerst nader onderzoek naar gedaan. De (geschatte) transactiekosten worden gerapporteerd als een percentage van het gemiddeld belegd vermogen. Omdat bij transacties in vastrentende waarden en in derivaten de werkelijke transactiekosten niet bekend zijn, zijn deze vrijwel volledig geschat.

Transactiekosten van beleggingstitels binnen de beleggingsfondsen zijn niet meegenomen. Dit is anders voor directe beleggingen in financiële instrumenten (discretionaire portefeuille). De aan- en verkoopkosten van beleggingstitels zijn standaard verwerkt in de aan- en verkoopprijs van deze

instrumenten. Om deze kosten te bepalen is een gemiddelde spread (de helft van het verschil tussen de bied- en de laatprijs) toegepast.

Transactiekosten (in € 1.000)

	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Overig	Totaal
2020	0	30	83	32	145
2019	0	130	498	41	669
2018	0	165	328	38	531

8.5 Ontwikkelingen pensioenfonds en nieuwe wetgeving

In deze paragraaf worden de belangrijkste externe ontwikkelingen voor de komende periode besproken die van invloed kunnen zijn op het beleid van het pensioenfonds.

8.5.1 Pensioenakkoord

Het pensioenakkoord dat in 2019 is gesloten en in 2020 nader is uitgewerkt in notities van minister Koolmees, zal volgens plan in 2021 in wetgeving worden omgezet. De 'Wet toekomst pensioenen', of in ieder geval een aantal onderdelen daarvan, moet op 1 januari 2022 in werking treden.

Het wetsvoorstel bestaat uit onder meer de volgende onderdelen:

- *Het pensioencontract*
De premieovereenkomst zal de enige soort pensioenovereenkomst zijn. De premieovereenkomst zal twee vormen kennen, waarvan de één nieuw is en meer collectief van aard is en de ander meer individueel en gestoeld op de bestaande verbeterde premieregeling.
- *Transitie naar nieuwe pensioenovereenkomst*
Er komt een transitie-FTK voor pensioenfondsden die van plan zijn bestaande aanspraken en rechten in te varen. Het is niet verplicht om hiervan gebruik te maken. Hierbij zal een ondergrens gelden voor de dekkingsgraad van 90%: staat deze per einde jaar onder de 90%, dan moet worden gekort tot 90%.
In aanloop naar de overgang naar de nieuwe pensioenovereenkomst moeten pensioenuitvoerders diverse besluiten nemen. Zij moeten onder andere een implementatieplan opstellen voor de overgang naar het nieuwe stelsel, besluiten of het invaren van bestaande rechten daarvan onderdeel uitmaakt en hoe het vermogen van pensioenfondsden over de rechthebbenden wordt verdeeld.
- *Fiscale wetgeving*
De beschikbare premie kent een voor iedereen gelijk maximum, dus geen staffelpremies. Er komen ook nieuwe fiscale grenzen voor partner- en wezenpensioen.
- *Nabestaandenpensioen en partnerdefinitie*
Het partner- en wezenpensioen onder het nieuwe contract zal op risicobasis zijn; na ingang is het wel kapitaalgedekt. Er komen nieuwe fiscale maxima voor deze pensioenen. Er komt een nieuwe, wettelijke definitie van het begrip 'partner' voor het partnerpensioen en van het begrip gezamenlijke huishouding.
- *Uitkering van een deel van het pensioenvermogen ineens*
Het was de bedoeling dat vanaf 2022 deelnemers die met pensioen gaan, de mogelijkheid zouden hebben 10% van de waarde van hun pensioen als bedrag ineens te laten uitkeren. Inmiddels is die datum uitgesteld naar 1 januari 2023. Reden is dat door de Tweede Kamer om fiscale redenen is gekozen voor een variant die uitvoeringstechnisch dermate lastig is dat de minister heeft gekozen voor uitstel om een werkbaar alternatief te ontwikkelen.

8.5.2 Korting van pensioenaanspraken en -uitkeringen

Net als in 2019 heeft Minister Koolmees maatregelen aangekondigd waardoor veel pensioenfondsen die anders begin 2021 de pensioenen zouden moeten korten, deze korting niet hoeven door te voeren. Voor MVEV-kortingen geldt dat deze korting voor 2020 van de baan is, als een fonds op het zesde meetmoment een dekkingsgraad boven 90% heeft.

Voor VEV-kortingen geldt dat de hersteltermijn van 10 jaar wordt verlengd tot 12 jaar. De kans dat een fonds de vereiste beleidsdekkingsgraad binnen de gestelde termijn bereikt, en dus geen VEV-korting hoeft door te voeren, wordt hierdoor groter. Voor het pensioenfonds is gelet op de financiële positie bovenstaande niet relevant.

8.5.3 Wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding

De behandeling van dit wetsvoorstel heeft aanzienlijke vertraging opgelopen. De datum van inwerkingtreding is al uitgesteld tot 1 januari 2022. In januari 2021 is het kabinet demissionair geworden. Omdat eind januari 2021 dit wetsvoorstel 'niet-controversieel' is verklaard, kan de Tweede Kamer het wetsvoorstel wel behandelen, maar het is de vraag of dit op korte termijn zal gebeuren.

Standaard: conversie

Het wetsvoorstel gaat uit van conversie van de helft van de waarde van het tijdens het huwelijk opgebouwde ouderdoms- en partnerpensioen in een eigen aanspraak op ouderdomspensioen op het leven van de ex-partner. De ex-partner kan ervoor kiezen het aandeel in het partnerpensioen buiten de conversie te laten: hierdoor ontstaat een aanspraak op bijzonder partnerpensioen, uit te keren aan de ex-partner bij overlijden van de deelnemer. Dit bijzonder partnerpensioen is volgens de nieuwe wet kleiner dan het huidige bijzonder partnerpensioen. Dit omvat nu ook nog het partnerpensioen dat vóór het huwelijk is opgebouwd.

Beide ex-partners kunnen samen een afwijkende verdeling overeenkomen: een andere verdeling dan 50/50 of de periode waarop de verdeling betrekking heeft verruimen of beperken. De pensioenuitvoerder mag weigeren hieraan mee te werken, als partijen meer pensioen aan de ex-partner willen toekennen dan volgens de standaardverdeling het geval is, maar dit kan alleen als er een vermoeden van misbruik bestaat.

Samenwonenden

Volgens het wetsvoorstel krijgt een ex-partner bij het einde van een samenwoonrelatie geen recht op conversie. Deze groep houdt wel recht op een bijzonder partnerpensioen op grond van de Pensioenwet.

Kleine pensioenen

Als het tijdens het huwelijk opgebouwde ouderdomspensioen lager is dan de afkoopgrens van € 503,24 (2021) per jaar, dan heeft de ex-partner geen recht op een aandeel in het pensioen van de deelnemer. De ex-partner heeft dan wel recht op een gering bijzonder partnerpensioen. Dit kan vervolgens op verzoek van de ex-partner (of door de pensioenuitvoerder, mits de ex-partner geen bezwaar maakt) worden omgezet in een klein ouderdomspensioen op leven van de ex-partner.

Inwerkingtreding

De nieuwe wet zou van kracht moeten worden op 1 januari 2022. Nu het wetsvoorstel naar verwachting pas in de loop van 2021 kan worden behandeld, is verder uitstel van inwerkingtreding niet ondenkbaar.

8.5.4 Automatische waardeoverdracht kleine pensioenen

Met de invoering van de Wet waardeoverdracht kleine pensioenen is het mogelijk geworden dat pensioenuitvoerders kleine pensioenen automatisch overdragen naar de nieuwe uitvoerder van de aanspraakgerechtigde, zonder dat daarvoor instemming van de gerechtigde nodig is. Intussen is de nodige ervaring opgedaan met de uitvoering van deze wet en het lijkt erop dat de automatische waardeoverdrachten soepel verlopen.

Kleine aanspraken niet ontstaan bij einde deelneming

Deze wet is bedoeld voor kleine pensioenen die zijn ontstaan bij einde deelneming als gevolg van het eindigen van de arbeidsovereenkomst. Er zijn ook kleine aanspraken die op andere wijze zijn ontstaan, met name bij het eindigen van een uitvoeringsovereenkomst tussen een werkgever en de oude pensioenuitvoerder. Deze laatste kan dan niet de kleine aanspraken overdragen aan een latere nieuwe uitvoerder, omdat er sprake is van een collectieve beëindiging van de deelneming en niet van het eindigen van de arbeidsovereenkomst. Pensioenuitvoerders herkennen de verschillende soorten kleine aanspraken niet in de administratie en zouden bij een automatische waardeoverdracht alle kleine aanspraken overdragen.

Minister Koolmees maakte in april 2020 bekend dat hij een voorstel tot aanpassing van de bestaande voorwaarden voor automatische waardeoverdracht voorbereidt. De wijziging zou op 1 januari 2022 moeten ingaan

8.5.5 Wet digitale overheid – eIDAS-verordening

De Wet digitale overheid (WDO) zorgt voor strengere regels voor de toegang tot gegevens van uitvoerders van publieke taken, waaronder pensioenfondsen. Deze uitvoerders mogen geen toegang meer verlenen door middel van alleen gebruikersnaam en wachtwoord. Toegang kan dan alleen nog verkregen worden met DigiD (particulieren) of eHerkenning (ondernemingen) op het betrouwbaarheidsniveau substantieel. Het wetgevingstraject is wederom verder uitgesteld. Er is nog geen ingangsdatum bekend gemaakt. Eind januari 2021 ligt het wetsvoorstel nog bij de Eerste Kamer.

9 Actuariële analyse

Het verloop van de technische voorziening werd voor een groot deel bepaald door de bewegingen van markttrentes en beleggingsrendementen.

In onderstaande tabel staat een analyse van het actuariële resultaat. Hierbij worden de actuariële uitgangspunten van het pensioenfonds vergeleken met de werkelijke actuariële ontwikkelingen over het verslagjaar. De bedragen wijken af van de bedragen in de jaarrekening, die boekhoudkundig zijn bepaald.

Bedragen x € 1.000	2020	2019
Resultaat op beleggingen	102.603	111.394
Resultaat op wijziging RTS	-75.432	-81.639
Resultaat op premie	-4.175	-2.371
Resultaat op waardeoverdrachten	11	32
Resultaat op kosten	0	0
Resultaat op uitkeringen	-9	-134
Resultaat op kanssystemen	325	1.389
Resultaat op toeslagverlening	50	-1.115
Resultaat op overige (incidentele) mutaties technische voorzieningen	14.124	8.228
Resultaat op andere oorzaken	3.961	127
Totaal saldo van baten en lasten	41.458	35.911

In 2020 zijn de volgende belangrijke effecten op actuariële resultaat te onderscheiden:

Beleggingen

Onder beleggingsrendementen worden verstaan:

- alle directe en indirecte beleggingsopbrengsten inclusief kosten van het vermogensbeheer
- de rentelasten over vreemd vermogen, achtergestelde leningen en rekening courantverhoudingen met andere partijen
- de benodigde intresttoevoeging aan de technische voorzieningen. Deze wordt vastgesteld aan de hand van de eerstejaars spot rate uit de door DNB gepubliceerde RTS per jaar aan de start van de analyseperiode.

Het resultaat op beleggingen in het boekjaar bedraagt € 102.603. Het rendement op de beleggingen (15,0%) draagt in 2020 positief bij aan de dekkingsgraad.

Wijziging rentetermijnstructuur (RTS)

De RTS ultimo 2020 ligt gemiddeld genomen onder de RTS ultimo 2019. Wanneer beide curves worden uitgedrukt in één gemiddeld rentepercentage is de rente in 2020 met circa 0,56%-punt gedaald wat leidt tot een stijging van de voorziening en dus tot een negatief resultaat. Het resultaat hiervan bedraagt -€ 75.432.

Andere oorzaken

Onder andere oorzaken is met name het resultaat verantwoord dat betrekking heeft op de inkoop van de staartverplichting van de VPL overgangsregeling.

Kostendekkende premie

De kostendekkende premie bestaat uit een actuariële benodigde premie voor de pensioenopbouw en de risicodekkingen voor overlijden en arbeidsongeschiktheid, de solvabiliteitsopslag, de opslag voor uitvoeringskosten en de opslag voor toeslagverlening en reservetekort.

In de volgende tabel is een overzicht van de kostendekkende premie opgenomen. De kostendekkende premie is berekend op basis van de rentetermijnstructuur. De gedempte kostendekkende premie is op

basis van de verwachte rendementscurve vastgesteld.

Premie voor risico pensioenfonds	RTS	Gedempt	Feitelijk
· Actuarieel benodigde premie voor de inkoop van de onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst inclusief risico-onderdelen en de opslag voor toekomstige uitvoeringskosten	9.527	4.091	6.240
· opslag voor uitvoeringskosten	796	796	796
· Opslag voor het vereist eigen vermogen (horend bij de aangroei van de technische voorzieningen)	1.561	671	-
· Actuarieel benodigde premie voor voorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst, met inachtneming van de geformuleerde ambitie en de afgesproken wijze van financieren	-	1.361	-
Toetswaarde premie	11.884	6.919	7.036
Onttrekking uit bestemmingsreserve premiedepot			186
Totaal feitelijke premie			7.222
Premieafrekening voorgaand boekjaar			-7
Restitutie WAO gecedeerd			-
VPL premie			
- benodigd voor inkoop VPL			7.526
- feitelijk ontvangen VPL premie			845
- dotatie ontvangen VPL premie aan VPL schuld			-845
Totale premie na dotatie VPL premie			14.741

Het pensioenfonds voldoet aan de eis dat de feitelijke premie minimaal gelijk moet zijn aan de gedempte kostendeckende premie.

Per ultimo 2020 zijn de laatste VPL aanspraken toegekend aan deelnemers die geboren zijn in 1960. Verder is het besluit genomen om met terugwerkende kracht de deelnemers met geboortjaar 1959 een toekenning te geven van 85% in plaats van 80%. De benodigde koopsom vanuit de VPL-reserve bedroeg € 7.526.

Vereist eigen vermogen

Het vereist eigen vermogen is gebaseerd op de strategische portefeuilles. Het vereist eigen vermogen is derhalve bepaald op 115,7%. Indien het vereist eigen vermogen bepaald zou zijn op basis van de actuele portefeuille zou deze uitkomen op 116,2%.

Oordeel van de externe actuaris over de financiële positie

Op basis van de (feitelijke) vermogenspositie ultimo 2020 is de certificerende actuaris tot het volgende oordeel gekomen.

Vanwege het positief aanwezig eigen vermogen behorend bij de feitelijke financiële positie van het pensioenfonds per 31 december 2020 concludeert de certificerend actuaris dat is voldaan aan artikel 133 van de PW. In dit artikel is bepaald dat de TV en de aan het pensioenfonds verstrekte leningen volledig door waarden moeten zijn gedekt. Gemeten naar de beleidsdekkingsgraad op balansdatum is sprake van een reservetekort. Omdat volgens de wettelijke maatstaven sprake is van een aanwezig eigen vermogen dat hoger is dan het vereist eigen vermogen, is het oordeel van de certificerend actuaris over de vermogenspositie ultimo 2020: voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen hoger is dan het vereist eigen vermogen.

10 Verwachte gang van zaken

Ook in 2021 verwacht het bestuur een interessant en uitdagend pensioenjaar, waarbij net als andere jaren aandacht zal zijn voor de verdere verbetering van de financiële positie van het pensioenfonds, voor de toekomst van het Nederlandse pensioenstelsel in het algemeen en voor de toekomst van dit pensioenfonds in het bijzonder.

Pensioenstelsel

Nadat kabinet en sociale partners in juni 2019 het pensioenakkoord sloten, zijn er inmiddels diverse vervolgstappen genomen. Op 16 december 2020 werd de consultatieversie van de 'Wet toekomst pensioenen' gepresenteerd, die pensioenfondsen het wettelijk kader voor de komende jaren schetst. De wijziging van de uitkeringsovereenkomst naar een premieovereenkomst wordt hiermee geformaliseerd, waarbij de keuze bestaat uit twee premieovereenkomsten. Standaard geldt dat alle opgebouwde pensioenaanspraken naar deze nieuwe premieovereenkomst worden omgezet, met het bestuur als hoofdrolspeler in de verdelingspuzzel.

Ondertussen is duidelijk dat er vertraging op zal treden in het totale proces, mede door het groot aantal reacties die zijn ingediend tijdens de consultatieronde. Ook de Pensioenfederatie heeft een reactie gegeven namens de pensioenfondsen. De verwachting is dat de nieuwe wetgeving uiterlijk 1 januari 2023 zal ingaan waarbij pensioenfondsen tot uiterlijk 1 januari 2027 de tijd hebben de nieuwe regels te implementeren.

Coronacrisis

In het voorjaar van 2020, is de Coronacrisis uitgebroken. Als gevolg van de crisis is er een bijzondere situatie ontstaan. De waarde van de beleggingen in zakelijke waarden liet in eerste instantie een sterke daling zien maar deze is gedurende het jaar weer meer dan hersteld.

De financiële gevolgen voor de bij ons fonds aangesloten ondernemingen blijken minimaal te zijn. Hoewel de financiële markten inmiddels rustiger lijken dan bij de uitbraak van de pandemie in 2020 blijven het bestuur en de beleggingscommissie de ontwikkelingen nauwlettend volgen en zullen waar nodig stappen worden ondernomen om de positie van het fonds te beschermen, één en ander binnen de grenzen van het strategisch beleggingsbeleid van het fonds.

Het pensioenfonds is ervoor verantwoordelijk dat kritische processen zoals het verzorgen van uitkeringen blijvend worden uitgevoerd. Om dat te kunnen garanderen is het pensioenfonds nog steeds voortdurend in gesprek met de uitbestedingspartners welke direct maatregelen hebben gepland en getroffen. Bijvoorbeeld door fysieke contacten tussen medewerkers nog steeds te beperken en geen bijeenkomsten te plannen of bij te wonen. De kernuitbestedingspartners hebben uitgebreide protocollen en risicoanalyses opgesteld voor de verschillende crisisgradaties en hebben laten zien dat deze werken en wij zijn er daardoor van overtuigd dat de kwaliteit en continuïteit van de pensioenactiviteiten niet in het geding komt. Het pensioenfonds wordt hier frequent over geïnformeerd. Ten aanzien van het beleggingsbeleid en de liquiditeitsrisico's zijn er geen wijzigingen doorgevoerd.

Eind 2020 zijn de eerste vaccins beschikbaar gekomen en is er het vertrouwen dat eind tweede kwartaal, begin derde kwartaal van 2021 veel weer nagenoeg terug kan naar het "normale".

Nieuwe pensioenuitvoerder

De transitie van TKP naar Appel zal naar verwachting volledig worden afgerond in de loop van 2021. Er worden geen issues verwacht.

Amsterdam, 22 juni 2021

F.H.M. van den Oetelaar, voorzitter
J. de Vries
P.C. van Doodewaard
J.E. Verspeek
J.A.M. Roeloffzen
H.M. Mars

Jaarrekening

11 Jaarrekening

11.1 Balans per 31 december 2020

(na resultaatbestemming)

Bedragen x € 1.000

		<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
		€	€
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	(1)	774.599	679.471
Vorderingen en overlopende activa	(2)	3.564	4.933
Overige activa	(3)	2.837	1.798
TOTAAL ACTIVA		<u>781.000</u>	<u>686.202</u>
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	(4)	124.605	83.147
Technische voorzieningen	(5)	655.797	594.295
Schulden inzake VPL	(6)	0	8.368
Overige schulden en overlopende passiva	(7)	598	392
TOTAAL PASSIVA		<u>781.000</u>	<u>686.202</u>

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans vanaf pagina 74.

11.2 Staat van baten en lasten

Bedragen x € 1.000

		2020		2019	
		€	€	€	€
Baten					
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	(8)		14.555		7.722
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	(9)		100.690		110.164
Overige baten	(10)		<u>2.972</u>		<u>56</u>
Totaal baten			<u>118.217</u>		<u>117.942</u>
Lasten					
Pensioenuitkeringen	(11)		14.093		13.618
Pensioenuitvoeringskosten	(12)		1.147		977
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds					
- Pensioenopbouw	(13)	9.295		8.051	
- Toeslagverlening		-50		1.115	
- Rentetoevoeging		-1.912		-1.230	
- Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten		-14.202		-13.819	
- Wijziging reguliere RTS		75.432		81.639	
- Wijziging actuariële uitgangspunten		-14.051		-8.228	
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		76		-126	
- Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen		<u>6.914</u>		<u>-113</u>	
			61.502		67.289
Saldo herverzekering	(14)		93		45
Saldo overdracht van rechten	(15)		-88		94
Overige lasten	(16)		<u>12</u>		<u>8</u>
Totaal lasten			<u>76.759</u>		<u>82.031</u>
Saldo van baten en lasten			<u>41.458</u>		<u>35.911</u>
<i>Bestemming van het saldo van baten en lasten</i>					
Algemene reserve			38.732		35.911
Bestemmingsreserve			<u>2.726</u>		<u>0</u>
			<u>41.458</u>		<u>35.911</u>

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de staat van baten en lasten vanaf pagina 92.

11.3 Kasstroomoverzicht

Bedragen x € 1.000

	2020		2019	
	€	€	€	€
Kasstroom uit pensioenactiviteiten				
Ontvangsten				
Ontvangen premies	8.701		7.992	
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	145		36	
Ontvangen uitkeringen herverzekering	1.408		193	
Overig	58		56	
		10.312		8.277
Uitgaven				
Betaalde pensioenuitkeringen	-14.085		-13.576	
Betaald in verband met overdracht van rechten	-58		-130	
Betaalde premies herverzekering	-877		-551	
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-1.262		-1.231	
Overige lasten	-11		-6	
		-16.293		-15.494
Totale kasstroom uit pensioenactiviteiten		-5.981		-7.217
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten				
Ontvangsten				
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	5.428		3.234	
Verkopen en aflossingen van beleggingen	57.297		252.977	
Mutatie van de beleggingsliquiditeiten	662		245	
		63.387		256.456
Uitgaven				
Aankopen beleggingen	-56.327		-249.798	
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-40		-112	
		-56.367		-249.910
Totale kasstroom uit beleggingsactiviteiten		7.020		6.546
Netto kasstroom		1.039		-671
Mutatie liquide middelen		1.039		-671
Samenstelling geldmiddelen				
		2020		2019
		€		€
Liquide middelen primo boekjaar		1.798		2.469
Liquide middelen ultimo boekjaar	(3)	2.837		1.798
Waarvan:				
Voor risico pensioenfonds		2.837		1.798
Voor risico deelnemers		0		0

11.4 Toelichting op de jaarrekening

11.4.1 Algemeen

Activiteiten

Stichting Pensioenfonds Honeywell (hierna 'het pensioenfonds'), is statutair gevestigd te Amsterdam en kantoorhoudend aan het Stationsplein-ZW 961 Tristar I te Schiphol. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41200495.

Het doel van het pensioenfonds is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het pensioenfonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregelingen van de volgende aangesloten ondernemingen Honeywell B.V., Honeywell Aerospace B.V. en Honeywell Fluorine Products Europe B.V.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfonds. Het bestuur heeft op 22 juni 2021 de jaarrekening opgemaakt.

Referenties

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

11.4.2 Grondslagen

11.4.2.1 Algemene grondslagen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in Euro's x 1.000, tenzij anders is aangegeven. De grondslagen zijn ongewijzigd ten opzichte van vorig boekjaar, tenzij anders aangegeven.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de continuïteitsveronderstelling.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden

activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het pensioenfonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

De koersen van de belangrijkste valuta zijn:

	31 december 2020	Gemiddeld 2020	31 december 2019	Gemiddeld 2019
USD	1,2235	1,1418	1,1225	1,1195
AUD	1,5856	1,6549	1,5968	1,6103
GBP	0,8950	0,8893	0,8473	0,8772
CAD	1,5588	1,5296	1,4556	1,4853
HKD	9,4872	8,8549	8,7463	8,7712
CHF	1,0815	1,0703	1,0869	1,1125
JPY	126,5823	125,0000	123,4568	121,9512

Stelselwijziging

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Schattingswijziging

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende posten in de financiële opstelling. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

In 2020 zijn de sterftegrondslagen gewijzigd. De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds is bepaald aan de hand van de Prognosetafel AG2020. Dit heeft een verlagend effect op de voorziening van € 14.051. Deze wijziging heeft een effect op de dekkingsgraad van 2,7%-punt. Bij het opstellen van de Prognosetafel AG2020 is data gebruikt uit een periode van voor de COVID-19 pandemie.

Dekkingsgraden

De (nominale) dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het pensioenvermogen te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

De reële dekkingsgraad wordt berekend als de dekkingsgraad gedeeld door de Toekomst Bestendig Indexatie grens (TBI-grens) per 30 september 2020. Per deze datum is het besluit genomen of er op basis van toekomstbestendige toeslagverlening de volledige toeslag kan worden toegekend.

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. Bij de bepaling van de beleidsdekkingsgraad wordt steeds gebruik gemaakt van de meest actuele inschatting van de betreffende dekkingsgraden.

11.4.2.2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva**Beleggingen****Algemeen**

De beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Het begrip marktwaarde is te beschouwen als synoniem van reële waarde. Onder waardering op marktwaarde wordt verstaan: het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn. Overlopende activa inzake beleggingen en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen marktwaarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering.

De waardering van participaties in beleggingsinstellingen geschiedt tegen marktwaarde. Voor beursgenoteerde beleggingsinstellingen is dit de marktnotering per balansdatum. De waardering in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen geschiedt tegen actuele waarde.

Participaties in beleggingsfondsen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort belegging worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort belegging. Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van de marktwaarde.

Bij zowel de beursgenoteerde als de niet-beursgenoteerde beleggingen is sprake van een frequente marktwaardering. Niet-beursgenoteerde fondsen hebben onderliggende beursgenoteerde beleggingen, waarbij de intrinsieke waarde van het fonds dagelijks dan wel wekelijks bepaald wordt.

De liquide middelen die deel uitmaken van de onderliggende fondsen in aandelen, vastrentende waarden en vastgoed zijn bij de betreffende beleggingscategorie vermeld. Conform de aanbeveling van de Raad voor de Jaarverslaggeving worden participaties met een beleggingskarakter niet aangemerkt als een groepsmaatschappij en/of -deelneming.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen.

Vastgoedbeleggingen

De belangen in beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de per balansdatum geldende beurskoers. Direct vastgoed wordt eens per vijf jaar door een onafhankelijke taxateur getaxeerd.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum.

De actuele waarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van het niet-beursgenoteerde aandeel per balansdatum.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de ultimo boekjaar geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijden.

De waarde van een participatie in het AeAM Strategic Liability Matching Fund is sterk afhankelijk van de marktrente. Hierdoor kan de waarde van de participatie sterk fluctueren. De waarde van de participatie kent een boven- en ondergrens op maandultimo en een extra ondergrens intra maand. Indien de waarde van een participatie boven of onder deze grenzen komt, vindt er respectievelijk een afroming of bijstorting plaats naar de referentiewaarde. De referentiewaarde ligt tussen de onder- en bovengrenzen. De participatiewaarde wordt dan binnen twee werkdagen verlaagd of verhoogd tot de nieuwe referentiewaarde.

Het AeAM Dutch Mortgage Fund bestaat uit Nederlandse hypotheekleningen verstrekt door Aegon, waarvan het onderpand Nederlandse woonhuizen betreft. De hypotheekleningen worden overgenomen van Aegon Hypotheekleningen B.V. Deze overdrachten geschieden tegen reële waarde. Bij de aankoop van de hypotheekleningen wordt verondersteld dat de hypotheekleningen per overdrachtsdatum verstrekt zijn tegen de dan geldende voorwaarden. De bepaling van de reële waarde van een hypotheeklening geschiedt door de toekomstige contractuele kasstromen te verdisconteren, rekening houdend met vervroegde aflossingen van de klant. Door deze methodiek is de reële waarde op overdrachtsdatum gelijk aan de nominale waarde. Maandelijks wordt op een overeenkomstige wijze de marktwaarde van de hypotheekleningenportefeuille bepaald. Bij de maandelijks bepaling van de reële waarde wordt rekening gehouden met de beperking in de mogelijkheid om hypotheekleningen in de markt te verkopen. De hypotheekleningen kunnen alleen worden verkocht aan een aan Aegon gelieerde maatschappij.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde. De marktwaarde van niet-beursgenoteerde overige beleggingen wordt bepaald op basis van opgaven van een onafhankelijke derde of, indien niet voorhanden, op basis van financiële modellen. Indien geen betrouwbare schatting van de marktwaarde van deze beleggingen is te maken, worden deze gewaardeerd op kostprijs.

Securities lending

Het pensioenfonds neemt indirect via de beleggingsfondsen deel aan een securities-lendingprogramma, waarbij bepaalde effecten voor een korte periode worden uitgeleend aan andere marktpartijen. Beleggingen die in het kader van een securities-lendingcontract worden uitgeleend, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor deze beleggingen. Als onderpand ontvangen geldmiddelen worden opgenomen onder beleggingen. Indien als onderpand ontvangen geldmiddelen zijn herbelegd, worden deze beleggingen opgenomen onder de desbetreffende beleggingencategorie. De schuld uit hoofde van de ontvangen zekerheden is opgenomen onder de overige schulden. Indien uit hoofde van een securities-lendingprogramma als zekerheid beleggingen zijn ontvangen worden deze beleggingen en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans van het pensioenfonds opgenomen. Alle uit het securities-lendingprogramma voortvloeiende baten en lasten worden volgens het toerekeningsbeginsel over de looptijd van de desbetreffende transacties verantwoord en in de rentebaten of -lasten in de staat van baten en lasten.

Binnen de Aegon fondsen wordt gebruik gemaakt van Securities Lending met als doel om tegen aanvaardbare risico's extra rendement te behalen. Als onderpand worden alleen cash en OECD staatsobligaties met een minimale AA rating geaccepteerd. Het nominale bedrag dat mag worden uitgeleend aan één partij is bij Aegon begrensd.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale

waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden jaarlijks gewaardeerd volgens de opgave van de herverzekeraar van de voorlopige cumulatieve winstaandeel per jaareinde.

Liquide middelen

Liquide middelen worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

De statutaire reserves en de overige wettelijke reserves die het pensioenfonds conform artikel 2:389 en artikel 2:390 BW vormt, blijken op grond van artikel 2:373 lid 1 BW afzonderlijk uit de balans.

Bestemmingsreserve

Bij de afloop van de VPL-regeling per 31 december 2020 zijn de resterende VPL-gelden ondergebracht in een premiedepot. Vanaf 31 december 2020 stelt het bestuur van het pensioenfonds jaarlijks (voor het eerst dus over boekjaar 2020) vast welk bedrag wordt onttrokken aan het premiedepot ter gedeeltelijke dekking van de kostencomponent in de (gedempte) kostendekkende premie zodanig dat de premie minimaal kostendekkend is, mits het premiedepot hiertoe toereikend is. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de feitelijke premie. Het bedrag dat in enig boekjaar aan het premiedepot wordt onttrokken, zal door het bestuur ex-ante worden bepaald op basis van dan beschikbare informatie en wordt jaarlijks achteraf (tijdens het jaarwerk) definitief vastgesteld.

De gelden in het premiedepot worden belegd conform het beleggingsmandaat zoals dat in enig jaar van toepassing is op de beleggingen van het pensioenfonds (ter dekking van de pensioenverplichtingen), ofwel het pensioenvermogen. Er geldt derhalve geen separaat beleggingsmandaat voor het premiedepot. Dit betekent dat het pensioenfonds over het premiedepot het gemiddelde rendement van het pensioenfonds over dat kalenderjaar vergoedt. Dit rendement kan zowel positief als negatief zijn. Het rendement wordt op 31 december van het betreffende kalenderjaar bijgeschreven of onttrokken aan het premiedepot. Het premiedepot zal nimmer negatief kunnen zijn. Als er op enig moment geen middelen in het premiedepot meer aanwezig zijn, zal het premiedepot worden beëindigd.

Het premiedepot is een beklemd deel van de reserves en valt buiten de berekening van de dekkingsgraad.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente, waarvoor de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB wordt gebruikt.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstrekten deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden

verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex-ante- condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

- De rentetermijnstructuur op balansdatum zoals die door DNB is vastgesteld en gepubliceerd, rekening houdend met de looptijd van de uitkeringen (2020: gemiddeld 0,13%, 2019: gemiddeld 0,69%).
- Sterftekansen per 31 december 2020 zijn ontleend aan de AG-Prognosetafel 2020. Om rekening te houden met het gegeven dat de werkende populatie gemiddeld langer leeft dan de niet-werkende populatie is een leeftijdsafhankelijke afslag op de sterftekansen toegepast. De leeftijdsafhankelijke afslag op de sterftekansen is gebaseerd op het Mercer-model ES2019, inkomensklasse hoog en uitgaande van startjaar 2020. (2019: idem en startjaar 2019, inkomensklasse hoog).
- Een opslag van 2,5% voor toekomstige administratiekosten en excassokosten per 31 december 2020.
- Gehuwdheidsfrequentie:
 - voor ingegane pensioenen op basis van werkelijkheid;
 - voor niet-ingegane partnerpensioenen 100%, waarbij verondersteld is dat de partner van het andere geslacht is;
 - voor niet-ingegane aanvullende ouderdomspensioenen voor alleenstaanden 85%;
 - de vrouwelijke partner wordt drie jaar jonger verondersteld dan de man.
- Opslag wezen pensioen
 - Voor latent wezenpensioen wordt een voorziening opgenomen ter hoogte van 2,5% van de voorziening van latent partnerpensioen. Dit geldt alleen voor actieve en gewezen deelnemers

Een eventuele toeslagverlening per 1 januari van het volgende boekjaar wordt reeds op 31 december van het lopend boekjaar verwerkt, indien het besluit in het lopend boekjaar is genomen.

Het pensioenfonds heeft de overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's verzekerd.

Langlopende schuld

De langlopende schulden betreft een VPL-verplichting voor de vooruit ontvangen gelden uit hoofde van VPL. Aan het saldo wordt een rendement gelijk aan het in het boekjaar behaalde rendement van het pensioenfonds toegerekend. Voorts wordt de inkoopsum van de extra pensioenaanspraken in enig jaar onttrokken aan het saldo. In het boekjaar ontvangen VPL premies worden aan de verplichting toegevoegd. De regeling is door de sociale partners van het pensioenfonds in het leven geroepen waarbij in een overeenkomst is opgenomen dat de uitvoering is gedelegeerd aan het pensioenfonds. Het pensioenfonds had tot en met 31 december 2020 een verplichting op de balans opgenomen op basis van de overeenkomst. Bij de afloop van de VPL-regeling per 31 december 2020 zijn de resterende VPL-gelden ondergebracht in een premiedepot binnen de reserves.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

11.4.2.3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen.

Zowel gerealiseerde als onerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra storting en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds*Indirecte beleggingsopbrengsten*

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en onerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en onerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten.

Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden zowel de externe als de daaraan toegerekende interne kosten verstaan. Afschrijvingen en andere exploitatiekosten van onroerende zaken in exploitatie zijn in de kosten van vermogensbeheer opgenomen.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds*Pensioenopbouw*

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Indexering en overige toeslagen

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers, de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de toeslagverlening kan in principe worden ingehaald.

De toeslagverlening is afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,32% (2019: -0,24%), op basis van de éénjaarsrente van

de DNB-curve aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur.

Wijzigingen actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Een resultaat op overdrachten kan ontstaan doordat de vrijval van de voorziening plaatsvindt tegen fondstarieven, terwijl het bedrag dat wordt overgedragen gebaseerd is op de wettelijke factoren voor waardeoverdrachten. De tarieven van het pensioenfonds wijken af van de wettelijke tarieven.

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

De overige mutaties ontstaan door mutaties in de aanspraken door overlijden, arbeidsongeschiktheid en pensioneren.

Saldo herverzekeringen

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

In het herverzekeringscontract is opgenomen dat aan het eind van de contractduur 90% van de te betalen premie, onder aftrek van de ingediende claims, wordt terugbetaald aan het pensioenfonds.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

11.4.2.4 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

11.4.3 Toelichting op de balans per 31 december 2020

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
1. Beleggingen voor risico pensioenfonds		
Vastgoedbeleggingen	2.276	2.276
Aandelen	310.537	244.887
Vastrentende waarden	437.614	405.545
Overige beleggingen	24.172	26.763
	<u>774.599</u>	<u>679.471</u>

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Overige beleggingen	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2019	2.276	211.064	346.779	14.643	574.762
Aankopen	0	30.039	209.866	10.005	249.910
Verkopen	0	-59.538	-157.896	0	-217.434
Herwaardering	0	63.322	6.797	2.360	72.479
Overige mutaties	0	0	0	-245	-245
Stand per 31 december 2019	2.276	244.887	405.545	26.763	679.471
Aankopen	0	30.929	25.398	0	56.327
Verkopen	0	-608	-45.866	0	-46.474
Herwaardering	0	35.329	52.537	-2.436	85.430
Overige mutaties	0	0	0	-155	-155
Stand per 31 december 2020	<u>2.276</u>	<u>310.537</u>	<u>437.614</u>	<u>24.172</u>	<u>774.599</u>

De beleggingsdebiteuren € 88 (2019: € 150) zijn niet in het overzicht van de beleggingen opgenomen, maar onder Vorderingen en overlopende activa.

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Vastgoedbeleggingen		
Directe vastgoedbeleggingen	<u>2.276</u>	<u>2.276</u>

De vastgoedportefeuille betreft voor 100% een bedrijfsterrein te Emmen, dat momenteel wordt verhuurd aan de sponsor. Met betrekking tot de vrije handelbaarheid door het pensioenfonds gelden geen restricties.

Dit bedrijfsterrein wordt eens in de vijf jaar door een onafhankelijke, beëdigde taxateur getaxeerd. Het terrein is in 2017 voor het laatst getaxeerd.

Aandelen

Participaties Aegon aandelenfondsen	153.591	119.507
Participaties BNP Paribas OBAM	113.164	92.947
Participaties AB Sicav Concentrated Global Equity	<u>43.782</u>	<u>32.433</u>
	<u>310.537</u>	<u>244.887</u>

In zowel 2020 als 2019 is er niet belegd door het pensioenfonds in de sponsor. Aandelenfondsen waarin wordt belegd, zijn van gemengde samenstelling. Ultimo boekjaar zijn er geen posities binnen de betreffende beleggingscategorie met een belang groter dan 5%.

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
Vastrentende waarden		
Participaties in Aegon beleggingsfondsen	272.931	242.570
Participaties in NN Euro Credit Fund (incl. Financials)	33.149	32.039
Aegon Hypothekenfonds	120.008	118.787
MGI Funds plc - MGI Emerging Market Debt Fund	<u>11.526</u>	<u>12.149</u>
	<u>437.614</u>	<u>405.545</u>

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

	<u>31-12-2020</u>		<u>31-12-2019</u>	
	€	%	€	%
Duitse staatsobligaties	100.793	23,0	82.485	20,3
Franse staatsobligaties	71.402	16,3	61.128	15,1
Nederlandse staatsobligaties	23.997	5,5	19.607	4,8
Participaties in NN beleggingsfondsen	<u>33.149</u>	<u>7,6</u>	<u>32.039</u>	<u>7,9</u>
	<u>229.341</u>	<u>52,4</u>	<u>195.259</u>	<u>48,1</u>

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
Overige beleggingen		
Directe grondstofbeleggingen	12.163	10.849
Participaties Aegon beleggingsfondsen	12.006	15.756
Liquide middelen	<u>3</u>	<u>158</u>
	<u>24.172</u>	<u>26.763</u>

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

	<u>31-12-2020</u>		<u>31-12-2019</u>	
	€	%	€	%
Directe goudbeleggingen	9.895	40,9	8.620	32,2
Directe platinabeleggingen	<u>2.268</u>	<u>9,4</u>	<u>2.229</u>	<u>8,3</u>
	<u>12.163</u>	<u>50,3</u>	<u>10.849</u>	<u>40,5</u>

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het pensioenfonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

De levelverdeling van de beleggingen is op doorkijkbasis. De beleggingsfondsen zijn geclassificeerd als level II (afgeleide marktnotering) of III (waarderingsmodellen) afhankelijk van de onderliggende beleggingen. Vrijwel alle Aegon beleggingsfondsen kennen een dagelijkse intrinsieke waardebepaling, dagelijkse toe- en uittredingsmomenten en hebben voornamelijk beursgenoteerde stukken in portefeuille. Hierdoor hebben de beleggingsfondsen meer het karakter van een level I (directe marktnotering) belegging. Doordat de beleggingsfondsen zelf geen beursnotering kennen, worden de Aegon beleggingsfondsen echter als level II geclassificeerd.

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

Op basis van de boekwaarde kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

	Direct markt- noteringen	Afgeleide markt- noteringen	Waarderings- modellen	Totaal
	€	€	€	€
Per 31 december 2020				
Vastgoedbeleggingen	-	3.011	2.276	5.287
Aandelen	156.946	150.580	-	307.526
Vastrentende waarden	44.675	392.939	-	437.614
Overige beleggingen	24.169	3	-	24.172
	<u>225.790</u>	<u>546.533</u>	<u>2.276</u>	<u>774.599</u>

	Direct markt- noteringen	Afgeleide markt- noteringen	Waarderings- modellen	Totaal
	€	€	€	€
Per 31 december 2019				
Vastgoedbeleggingen	-	2.798	2.276	5.074
Aandelen	125.270	116.819	-	242.089
Vastrentende waarden	44.188	361.357	-	405.545
Overige beleggingen	26.605	158	-	26.763
	<u>196.063</u>	<u>481.132</u>	<u>2.276</u>	<u>679.471</u>

Het NN bedrijfsobligatie fonds, het OBAM aandelen fonds, het MGI Emerging Market Debt Fonds, het AB Sicav Concentrated Global Equity fonds, de AeAM Commodities fondsen en edelmetalen worden als Level I beleggingen gepresenteerd. De beleggingsliquiditeiten, het AeAM Dutch Mortgage Fund, AeAM Equity funds (waarin op doorkijk Vastgoedbeleggingen) en AeAM fixed income funds worden als Level II beleggingen gepresenteerd. Het bedrijventerrein Emmen wordt eens per vijf jaar getaxeerd en valt daarom onder de Level III beleggingen.

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
2. Vorderingen en overlopende activa		
Vorderingen op de werkgever(s)	0	603
Vorderingen uit herverzekering	3.477	4.180
Kortlopende beleggingsvorderingen	<u>87</u>	<u>150</u>
	<u>3.564</u>	<u>4.933</u>

In 2019 was er sprake van een vordering op de werkgever(s). In 2020 is dit een schuldpositie.

De post 'Vorderingen uit herverzekering' betreft de technische resultaatdeling die is gebaseerd op de technische resultaten van twee contracten over de jaren 2014 t/m 2018 en 2019 t/m 2023 bij Zwitserleven. Het eventueel positief winstaandeel aan het eind van de contractperiode wordt 24 maanden na het einde van de vijfjaars contractperiode aan het pensioenfonds uitgekeerd. In 2020 is de vordering gedaald als gevolg van ontvangen claims en een negatieve winstdeling over 2020.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar, behalve de vordering op de herverzekeraar voor de technische resultaatdeling.

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
3. Overige activa		
Liquide middelen	<u>2.837</u>	<u>1.798</u>

De tegoeden bij de bank staan ter vrije beschikking van het pensioenfonds.

PASSIVA**4. Stichtingskapitaal en reserves**

	Algemene reserve	Bestemmings-reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2019	47.236	-	47.236
Bestemming van saldo baten en lasten	35.911	-	35.911
Stand per 1 januari 2020	83.147	-	83.147
Bestemming van saldo baten en lasten	38.732	2.726	41.458
Stand per 31 december 2020	121.879	2.726	124.605

Bestemmingsreserve

Stand per begin boekjaar	-	-
Bestemming saldo van baten en lasten	2.726	-
Stand per eind boekjaar	2.726	-

Dekkingsgraad, vermogenspositie en herstelplan

	2020	2019
	%	%
De dekkingsgraad is ultimo jaar als volgt:		
Nominale dekkingsgraad	118,6	114,0
Reële dekkingsgraad	91,9	89,6
Beleidsdekkingsgraad	111,8	110,9

De dekkingsgraad behorend bij het minimaal vereist eigen vermogen per 31 december 2020 bedraagt: 104,1% (31 december 2019: 104,1%). De dekkingsgraad behorend bij het vereist eigen vermogen per 31 december 2020 bedraagt: 115,7% (31 december 2019: 116,4%). Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van een standaard model. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder de paragraaf Risicobeheer.

Op basis hiervan bedraagt het (minimaal) vereist vermogen op 31 december:

	2020	2019
	€	€
Stichtingskapitaal en reserves	124.605	83.147
Minimaal vereist eigen vermogen	26.621	24.173
Vereist eigen vermogen	102.696	97.691

Herstelplan

Als de dekkingsgraad van het pensioenfonds lager is dan de vereiste dekkingsgraad, moet een herstelplan worden opgesteld waaruit blijkt hoe het pensioenfonds het vermogen binnen 10 jaar op het vereiste niveau brengt. Jaarlijks wordt dit plan geëvalueerd en geactualiseerd. DNB heeft in mei 2020 ingestemd met het herstelplan 2020. Dat plan was gebaseerd op de situatie per eind 2019, startende met een dekkingsgraad van 114,0%. Volgens het in dit herstelplan 2020 opgenomen herstelpad zou de dekkingsgraad op 31 december 2020 115,4% hebben moeten bedragen. De actuele dekkingsgraad op 31 december 2020 was 118,6% (2019: 114,0%).

Ook in 2021 is een herstelplan opgesteld en ingediend. In het herstelplan 2021 is uitgegaan van een dekkingsgraad per ultimo 2020 van 118,9%. Echter ten tijde van de jaarwerkcontrole is er een bestemmingsreserve gevormd ten behoeve van de VPL vrijval waardoor de dekkingsgraad is gewijzigd naar 118,6%. De verwachte hersteltermijn wordt niet beïnvloed door de gewijzigde dekkingsgraad ultimo 2020. Het herstelplan laat zien dat de beleidsdekkingsgraad binnen 10 jaar herstelt tot boven de vereiste

dekkingsgraad. Minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft in 2020 de maximaal toegestane hersteltermijn overigens tijdelijk verlengd van 10 naar 12 jaar. Het pensioenfonds hoeft van deze tijdelijke verlenging in het herstelplan 2021 geen gebruik te maken. Het pensioenfonds heeft verwachte beleggingsrendementen gehanteerd die (grotendeels) lager zijn dan de voor een herstelplan toegestane maximale rendementen. Omdat DNB op basis van deze stukken van oordeel is dat het herstelplan concreet en haalbaar is, heeft DNB het pensioenfonds op 19 mei 2021 laten weten in te stemmen met dit herstelplan.

Voorstel resultaatverdeling

Bij de afloop van de VPL-regeling per 31 december 2020 zijn de resterende VPL-gelden vrijgevallen. Hiervoor zal een bestemmingsreserve gevormd worden van € 2.912 minus € 186 ter dekking van de kostencomponent in de gedempte kostendeekkende premie.

Het resterende positieve saldo van de staat van baten en lasten van € 38.732 over 2020 zal toegevoegd worden aan de algemene reserve.

5. Technische voorzieningen

	2020	2019
	€	€
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds		
Stand per begin boekjaar	594.295	527.006
Pensioenopbouw	9.295	8.051
Toeslagverlening	-50	1.115
Rentetoevoeging	-1.912	-1.230
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-14.202	-13.819
Wijziging marktrente	75.432	81.639
Wijziging actuariële uitgangspunten	-14.051	-8.228
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	76	-126
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	6.914	-113
Stand per eind boekjaar	655.797	594.295

Ultimo boekjaar bedraagt de gemiddelde discontovoet 0,13% (2019: 0,69%).

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariële berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagverlening

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers, de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden.

Bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110% mag geen toeslag worden verleend. Bij een beleidsdekkingsgraad dat gelijk of hoger is dan de Toekomstbestendig-indexeren (TBI)-grens mag het pensioenfonds volledig indexeren. De TBI-grens van het pensioenfonds bedraagt ultimo 2020 121,6%.

Het opgebouwde pensioen is over 2020 per 1 januari 2021 voor actieve en niet-actieve deelnemers niet verhoogd (per 1 januari 2020: 0,2%).

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,32% (2019: -0,24%), op basis van de éénjaarsrente op de interbancaire swapmarkt aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging markttrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. De markttrente is van 0,69% per ultimo 2019 tot 0,13% per ultimo 2020 gedaald. Als gevolg van de daling van de gemiddelde markttrente met 0,56%, is de voorziening pensioenverplichtingen met € 76.060 gestegen.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

In september 2020 heeft het Actuariel Genootschap de Prognosetafel AG2020 gepubliceerd. De correctiefactoren op de sterftekanssen zijn niet aangepast. De wijziging van de sterftegrondslagen leidt tot een daling van de technische voorziening van 2,1% (€ 14.051).

Daarnaast is de waardering van technische voorzieningen als gevolg van de wijziging van de AOW-gerechtigde leeftijd aangepast. De impact op de wijziging bedraagt een daling van de technische voorzieningen van € 101 (2019: € 11).

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Toevoeging aan de technische voorzieningen	153	42
Onttrekking aan de technische voorzieningen	-77	-168
	<u>76</u>	<u>-126</u>

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Resultaat op kanssystemen:		
Sterfte	102	325
Arbeidsongeschiktheid	337	-761
Mutaties	-48	323
Effect vrijval VPL-rechten	<u>6.523</u>	<u>-</u>
	<u>6.914</u>	<u>-113</u>

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën als volgt samengesteld:

	31-12-2020		31-12-2019	
	€	Aantallen	€	Aantallen
Actieven	192.259	426	177.974	459
Gepensioneerden	235.879	1.158	218.110	1.150
Slapers	227.659	1.536	198.211	1.545
Voorziening voor pensioenverplichtingen	655.797	3.120	594.295	3.154

Korte beschrijving pensioenregeling

De pensioenregeling van het pensioenfonds is grotendeels gelijk aan de pensioenregeling van PME en valt te kenmerken als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling (een salaris-diensttijd regeling). Dit houdt in dat de hoogte van de te verkrijgen pensioenaanspraak in een bepaald jaar afhankelijk is van de hoogte van het salaris en de duur van de diensttijd in dat jaar. Opgebouwde aanspraken van deelnemers kunnen jaarlijks, indien de middelen van het pensioenfonds dit naar het oordeel van het bestuur toelaten, worden verhoogd op basis van de ontwikkeling van de prijsindex.

De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar en het opbouwpercentage 1,875%. De franchise bedraagt per 1 januari 2020 € 14.167,- (1 januari 2019 € 13.785,-).

Toeslagverlening

Vanaf 2016 wordt voor zowel de actieve deelnemers, als de gewezen deelnemers en de gepensioneerden uitgegaan van de stijging van het prijsindexcijfer (CPI alle huishoudens afgeleid) op 1 juli van enig jaar ten opzichte van 1 juli van het jaar daarvoor als uitgangspunt voor de toeslagverlening.

Per 1 januari 2020 is zowel aan de actieve als aan inactieve deelnemers een (gedeeltelijke) toeslag toegekend van 0,2%. De periode voor het bepalen van de CPI (afgeleid) is hierbij juli 2018 tot juli 2019 en bedroeg 1,49%. Deze toeslagverlening was al in de jaarrekening 2019 verwerkt.

Uitgaande van de financiële situatie per 30 september 2020 is per 1 januari 2021 aan zowel de actieve als inactieve deelnemers geen toeslag toegekend. De periode voor het bepalen van de CPI (afgeleid) is hierbij juli 2019 tot juli 2020 en bedroeg 1,56%. Belangrijkste reden hiervoor was de zeer beperkte toegestane toeslag in relatie tot de administratieve lasten, alsmede de onzekere situatie in relatie tot COVID19.

Per 1 januari 2021 is geen toeslag verleend (per 1 januari 2020: 0,2%).

Inhaaltoeslagen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen inhaaltoeslagen worden toegekend. Inhaaltoeslagen zijn toeslagen die worden toegezegd, voor zover in het verleden niet voor 100% is geïndexeerd. Om inhaaltoeslagen te kunnen toekennen is een hoge dekkingsgraad vereist. Inhaaltoeslagen zijn daarom op korte termijn niet te verwachten. Het bestuur van het pensioenfonds geeft in haar jaarrekening elk jaar een specificatie van het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende toeslagen. Deze specificatie is in de volgende tabel opgenomen.

	Volledige toeslag- verlening	Toegekende toeslagen	Vershil	Cumulatief Vershil (t.o.v. ambitie)
	%	%	%	%
Actieve deelnemers				
Voor 2015	2,35	0,47	1,88	12,91
2015	1,86	0,50	1,36	14,45
2016	0,81	-	0,81	15,37
2017	-0,32	-	-0,32	15,01
2018	1,36	0,30	1,06	16,22
2019	1,73	1,00	0,73	17,07
2020	1,49	0,20	1,29	18,58
2021	1,56	-	1,56	20,43

Het toeslagpercentage is bepaald over het lopende boekjaar en gaat in per 1 januari van het daaropvolgende jaar.

	Volledige toeslag- verlening	Toegekende toeslagen	Vershil	Cumulatief Vershil (t.o.v. ambitie)
	%	%	%	%
Niet actieve deelnemers				
Voor 2015	1,68	0,34	1,34	10,47
2015	0,59	0,20	0,39	10,90
2016	0,81	-	0,81	11,80
2017	-0,32	-	-0,32	11,44
2018	1,36	0,30	1,06	12,62
2019	1,73	1,00	0,73	13,44
2020	1,49	0,20	1,29	14,91
2021	1,56	-	1,56	16,70

Het toeslagpercentage is bepaald over het lopende boekjaar en gaat in per 1 januari van het daaropvolgende jaar.

6. Schulden inzake VPL

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Schulden inzake VPL		
Stand per begin boekjaar	8.368	6.802
Ontvangen premie	845	897
Toekenning rechten	-7.526	-656
Beleggingsrendement	1.225	1.325
Vrijval VPL-rechten	-2.912	-
Stand per einde boekjaar	-	8.368

De jaarlijkse dotatie aan de langlopende schuld, die onderdeel is van de geheven doorsneepremie, wordt ex-ante vastgesteld en is voor 2020 uitgekomen op € 845 (2019: € 897). Deze dotatie is vastgesteld als 3% van de pensioengrondslagsom.

De benodigde koopsom voor toekenning van de VPL-rechten op basis van gedempte kostendeckende premie (€ 7.526) wordt onttrokken aan de langlopende schuld. In 2020 zijn de VPL-rechten toegekend aan deelnemers die geboren zijn in 1960. Verder is het besluit genomen om met terugwerkende kracht

de deelnemers met geboortjaar 1959 het VPL-recht toe te kennen met een verlagingspercentage van 85% in plaats van 80%. De technische voorziening nam daardoor toe met 5.859. De toegekende aanspraak bedraagt 85% van de totale aanspraak op VPL.

Jaarlijks wordt rendement toegevoegd/onttrokken dat gelijk is aan het gemiddeld rendement van het pensioenfonds. De rendementsonttrekking over het jaar 2020 (15,0%) bedraagt € 1.225.

Bij de afloop van de VPL-regeling per 31 december 2020 zijn de resterende VPL-gelden ondergebracht in een premiedepot binnen de reserves. Het bestuur heeft besloten hiervoor een premiedepot te vormen.

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
7. Overige schulden en overlopende passiva		
Schulden aan werkgever(s)	223	-
Belastingen en premies sociale verzekeringen	277	272
Afrekening herverzekering	5	-
Overige schulden en overlopende passiva	<u>93</u>	<u>120</u>
	<u>598</u>	<u>392</u>

Schuld aan werkgevers betreft het verschil tussen premievoorschot en de definitieve premieafrekening 2020.

De overige schulden en overlopende passiva bestaan voornamelijk uit kosten 2020 voor onder andere de accountantscontrole, certificeringen, advieskosten en vermogensbeheerkosten.

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

11.4.3.1 Risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagverleningsbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's. De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings-)risico's.

Solvabiliteitsrisico's

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van zowel algemeen geldende normen als specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De aanwezige dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	2020	2019
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	114,0	109,0
Premie	-0,9	-0,6
Uitkeringen	0,3	0,2
Toeslagverlening	-	-0,3
Wijziging actuariële grondslagen	2,8	1,7
Beleggingsrendementen (exclusief renteafdekking)	17,4	21,2
Renteafdekking	-	-
Wijziging rentetermijnstructuur voorziening pensioenverplichtingen	-12,8	-14,7
Overige oorzaken	0,1	0,2
Kruiseffecten	-2,3	-2,7
Dekkingsgraad per 31 december	118,6	114,0

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het pensioenfonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het vereist vermogen) wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

De bepaling van de procentuele effecten van de diverse resultaatbronnen op de dekkingsgraad zijn conform de richtlijnen van DNB alle uitgedrukt ten opzichte van de dekkingsgraad primo jaar. Dit zorgt ervoor dat de optelling van dekkingsgraad primo jaar plus alle afzonderlijke procentuele effecten niet leidt tot de dekkingsgraad ultimo jaar.

Het verschil tussen deze twee wordt verantwoord onder de noemer kruiseffecten; in het algemeen geldt dat deze post groter wordt naarmate de uitschieters in de afzonderlijke resultaatscomponenten groter worden.

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende surplus/tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

	2020	2019
	%	%
S1 Renterisico	0,6	2,0
S2 Risico zakelijke waarden	12,2	12,3
S3 Valutarisico	4,1	3,4
S4 Grondstoffenrisico	1,6	1,6
S5 Kredietrisico	3,5	3,9
S6 Verzekeringstechnisch risico	2,7	2,7
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief risico	2,1	1,8
Diversificatie-effect	-11,1	-11,3
Totaal	15,7	16,4

	2020	2019
	€	€
Vereist pensioenvermogen	758.492	691.986
Voorziening pensioenverplichting	655.797	594.295
Vereist eigen vermogen	102.695	97.691
Aanwezig pensioenvermogen (Totaal activa -/- schulden)	121.879	83.147
Surplus/Tekort	19.184	-14.544

Ultimo 2020 is aan de hand van het standaardmodel van DNB per risicofactor het vereist eigen vermogen bepaald. Het vereist eigen vermogen per risicofactor is aan de hand van de voorgeschreven formule gecombineerd tot een totaal vereist eigen vermogen. Voor de evenwichtsberekening is de uitkomst hiervan zoals voorgeschreven in een aantal stappen gebruikt totdat het toetsingsverschil nihil is. Dit resulteert in de evenwichtssituatie, waarin het (fictieve) aanwezige eigen vermogen precies gelijk is aan het vereist eigen vermogen, bij een niveau van 15,7% (2019: 16,4%). Het vereist eigen vermogen is gebaseerd op de strategische portefeuille per ultimo 2020. Indien het vereist eigen vermogen zou worden bepaald op basis van de feitelijke portefeuille per ultimo 2020, zou het vereist eigen vermogen hoger zijn uitgekomen op 16,2%.

Beleggingsrisico

De belangrijkste beleggingsrisico's betreffen het markt-, krediet- en liquiditeitsrisico. Het marktrisico is uit te splitsen in renterisico, valutarisico en prijs(koers)risico. Marktrisico wordt gelopen op de verschillende beleggingsmarkten waarin het pensioenfonds op basis van het vastgestelde beleggingsbeleid actief is. De beheersing van het risico is geïntegreerd in het beleggingsproces. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid kunnen zich voorts risico's manifesteren uit hoofde van de geselecteerde managers en bewaarbedrijven (zogenoeten manager- en custody risico), en de juridische bepalingen omtrent gebruikte instrumenten en de uitvoeringsovereenkomst (juridisch risico). Het marktrisico wordt beheerst doordat met de vermogensbeheerder specifieke mandaten zijn afgesproken, welke in overeenstemming zijn met de beleidskaders en richtlijnen zoals deze zijn vastgesteld door het bestuur. Het bestuur monitort de mate van naleving van deze mandaten. De marktpositities worden periodiek gerapporteerd.

Renterisico (S1)

Renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de waarde van de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente. Maatstaf

voor het meten van rentegevoeligheid is de duratie. De duratie is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Indien de duratie van de beleggingen korter is dan de duratie van de verplichtingen, is er sprake van een zogenaamde 'duratie-mismatch'. Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Door het renterisico gedeeltelijk af te dekken, is de dekkingsgraad minder afhankelijk van de renteontwikkeling. De renteafdekking voor het pensioenfonds vindt plaats door een combinatie van de portefeuille vastrentende waarden en een Strategic Liability Matching (SLM) beleggingsfonds.

De duratie en het effect van de renteafdekking kan als volgt worden samengevat:

	31-12-2020		31-12-2019	
	€	Duratie	€	Duratie
Vastrentende waarden	437.614	28,5	405.545	25,3
(Nominale) pensioenverplichtingen	655.797	19,2	594.295	19,0

De samenstelling van de totale beleggingsportefeuille naar looptijd is als volgt:

	31-12-2020		31-12-2019	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 1 jaar	-153.604	-19,8	-33.880	-5,0
Resterende looptijd 1 – 5 jaar	11.654	1,5	-113.538	-16,7
Resterende looptijd 6 – 10 jaar	93.384	12,1	61.463	9,0
Resterende looptijd > 10 jaar	519.451	67,1	501.177	73,8
Niet rentedragend en/of Externe beleggingsportefeuille	303.714	39,2	264.249	38,9
	774.599	100,0	679.471	100,0

De presentatie van de beleggingsportefeuille in bovenstaande looptijden hangt samen met het lange termijn karakter van de investeringen van het pensioenfonds en het hiermee samenhangende beleid en ter vergelijking met de looptijden van de verplichtingen zoals in onderstaand overzicht weergegeven.

Het bovenstaande overzicht geeft de verdeling van het renterisico van de totale portefeuille waarbij tevens rekening gehouden is met de renteswaps. Een negatieve waarde in het blok "Korter dan een jaar" is het gevolg van de korte poten van deze renteswaps. Met een renteswap wordt doorgaans een korte rente (de korte poot) geruild voor een lange rente (de lange poot) om renterisico van de pensioenverplichtingen af te dekken. De korte rente die betaald wordt, de korte poot, heeft dus een negatieve exposurewaarde en een looptijd die korter is dan een jaar.

Het overzicht is op doorkijkbasis opgesteld.

De resterende looptijd van de technische voorzieningen kan als volgt worden weergegeven:

	31-12-2020		31-12-2019	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 5 jaar	73.247	11,2	69.572	11,7
Resterende looptijd > 5 en < 10 jaar	86.628	13,2	80.842	13,6
Resterende looptijd > 10 en < 20 jaar	204.084	31,1	184.054	31,0
Resterende looptijd > 20 jaar	291.840	44,5	259.827	43,7
	655.797	100,0	594.295	100,0

Risico zakelijke waarden (S2)

Zakelijke waarden risico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (voornamelijk aandelen, beursgenoteerd indirect vastgoed en converteerbare obligaties) verandert door veranderingen in de marktprijzen voor deze waarden. Het structurele marktrisico wordt beheerst binnen het ALM-proces. Daarin wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld dat het marktrisico acceptabel is. De feitelijke beleggingsmix mag binnen vastgestelde bandbreedtes afwijken van de ALM-beleggingsmix. Voor de beheersing van het marktrisico in samenhang met het renterisico wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Het risico wordt gemeten als het effect van een daling van de zakelijke waarden met 30% voor beursgenoteerde aandelen in ontwikkelde markten plus beursgenoteerd vastgoed, met 40% voor emerging markets en private equity en een daling van niet beursgenoteerd vastgoed met 15%. Tussen de hier onderscheiden risico's wordt een correlatie van 0,75 gehanteerd.

Valutarisico (S3)

Het valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen die in vreemde valuta luiden vermindert als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen. De pensioenverplichtingen luiden in euro's. Een deel van de beleggingsportefeuille luidt in vreemde valuta.

Voor bepaling van het effect van een daling van valutakoersen wordt onderscheid gemaakt tussen valuta in ontwikkelde markten waarvoor een waardedaling van 20% wordt verondersteld en valuta in opkomende markten waarvoor een waardedaling van 35% wordt gehanteerd. Bij de aggregatie van het vereist eigen vermogen voor valutarisico (S3) wordt tevens rekening wordt gehouden met correlaties.

Het valutarisico op vastrentende waarden is beperkt doordat vastrentende waarden bijna alleen zijn belegd in vastrentende waarden luidende in euro. Wat betreft het valutarisico bij aandelen worden de beleggingen in Amerikaanse dollars, Britse ponden en Japanse yen bij Aegon volledig afgedekt naar de euro. Binnen het OBAM fonds van BNP Paribas wordt het valutarisico niet afgedekt. Binnen dit aandelenfonds wordt bewust valutarisico gelopen. Naar de mening van het bestuur past dit risico binnen het risicoprofiel zoals het bestuur dat heeft vastgesteld.

De valutapositie per 31 december is als volgt weer te geven:

	2020	2019
	€	€
EUR	615.014	549.043
Australische dollar	3.049	2.567
Hong Kong dollar	6.634	4.596
Zuid-Koreaanse won	2.119	1.260
Taiwanese dollar	1.926	1.274
Deense kroon	3.997	3.738
Britse Pond	2.948	1.403
Canadese dollar	2.849	2.259
Amerikaanse dollar	88.377	70.539
Zwitserse frank	9.490	9.408
Japanse yen	6.317	2.386
Overig	31.879	30.998
Totaal niet EUR	159.585	130.428
	<u>774.599</u>	<u>679.471</u>

Het overzicht is op doorkijkbasis opgesteld.

Prijrisico

Het prijsrisico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door spreiding naar regio en sector.

Het risico wordt beheerst doordat met de vermogensbeheerder specifieke mandaten zijn afgesproken, welke in overeenstemming zijn met de beleidskaders en richtlijnen die zijn vastgesteld door het bestuur. Het bestuur monitort de mate van compliance aan deze mandaten. De marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

De segmentatie van de totale beleggingsportefeuille naar regio per 31 december is als volgt:

	2020		2019	
	€	%	€	%
Nederland en andere EU-landen	444.275	57,3	384.800	56,6
Europa (niet-EU)	11.475	1,5	7.947	1,2
Verenigde Staten	159.008	20,5	123.501	18,2
Japan	15.410	2,0	10.248	1,5
Australie	845	0,1	830	0,1
China	11.934	1,5	7.878	1,2
India	1.958	0,3	2.871	0,4
Overig	129.694	16,8	141.396	20,8
Totaal	774.599	100,0	679.471	100,0

De segmentatie van de totale beleggingsportefeuille naar sectoren per 31 december is als volgt:

	2020		2019	
	€	%	€	%
Energie	994	0,1	3.046	0,5
Bouw- en grondstoffen	17.466	2,3	17.351	2,6
Industrie	17.472	2,3	20.588	3,0
Duurzame consumptiegoederen	29.000	3,7	37.921	5,6
Consumentengebruiksgoederen	32.901	4,3	19.296	2,8
Gezondheidszorg	33.319	4,3	15.556	2,3
Financiële dienstverlening	16.610	2,1	12.782	1,8
Informatietechnologie	64.693	8,4	36.625	5,4
Telecommunicatie	28.199	3,6	17.380	2,6
Nutsbedrijven	3.486	0,5	1.910	0,3
Overheid en overheidsinstellingen	279.352	36,1	231.735	34,1
Financiële instellingen	112.819	14,6	137.351	20,2
Overige	138.288	17,7	127.930	18,8
Totaal	774.599	100,0	679.471	100,0

Grondstoffenrisico (S4)

Pensioenfonds die beleggen in grondstoffen (commodities) lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Het kredietrisico is beperkt, omdat beperkt wordt belegd in schuldtitels van ondernemingen. Het tegenpartijrisico verbonden aan de inzet van afgeleide financiële instrumenten wordt op marktconforme wijze beheerst. Daarnaast wordt dit risico beperkt door gebruik te maken van tegenpartijen met een goede reputatie.

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings per 31 december is als volgt:

	2020		2019	
	€	%	€	%
AAA	155.480	20,1	132.854	19,6
AA+ / AA / AA-	221.238	28,6	217.493	32,0
A+ / A / A-	-9.646	-1,2	39.787	5,8
BBB+ / BBB / BBB-	27.677	3,6	52.285	7,7
BB+ / BB / BB-	6.388	0,8	3.894	0,6
Overig	373.461	48,1	233.158	34,3
Totaal	774.599	100,0	679.471	100,0

Het totaal kredietrisico wijkt af van de marktwaarde van de portefeuille als gevolg van het gebruik van kredietderivaten. Met kredietderivaten wordt het kredietrisico op een tegenpartij afgedekt, of kan juist extra kredietrisico op een tegenpartij worden genomen. Voor de berekening van het totaal kredietrisico in bovenstaand overzicht is rekening gehouden met de onderliggende waarde (exposure waarde) van de kredietderivaten in plaats van de marktwaarde van deze derivaten. Hiermee wordt een beter inzicht gegeven in het totaal kredietrisico van de portefeuille.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's, S6)

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat voortvloeit uit mogelijke afwijkingen van actuariële inschattingen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. Bij het pensioenfonds is dit het actuariële risico van langlevens.

Langlevensrisico

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van prognosetafels met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. Bij het opstellen en toepassen van de nieuwe Prognosetafel AG2020 zijn de effecten van COVID-19 buiten beschouwing gebleven.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ('schadereserve'). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Het pensioenfonds heeft het nabestaanden- en wezenpensioen op risicobasis herverzekerd bij een externe, onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij. Daarnaast is eveneens het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico herverzekerd. De huidige verzekering afgesloten is met Zwitserleven.

Toeslagrisico

Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling niet kan worden gerealiseerd. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, beleggingsrendementen, looninflatie en demografie (beleggings- en actuariële resultaten) echter, afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad van het pensioenfonds.

Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van nominale, rentetermijnstructuur. Omdat er op dit moment geen markt voor financiële instrumenten aanwezig is waaruit de reële rentetermijnstructuur kan worden afgeleid, wordt gebruik

gemaakt van een benaderingswijze.

De nominale rente kan worden verminderd met een bepaald (vast) percentage dat de toeslagambitie op lange termijn weergeeft. Ook kan gebruik worden gemaakt van de verwachte loon- of prijsinflatie (afhankelijk van de bepalingen omtrent toeslagverlening in het reglement).

Het pensioenfonds heeft deze risico's overwogen en verwerkt in de buffer voor het verzekeringstechnisch risico ultimo 2020.

Inflatierisico

Inflatierisico is het risico dat inflatie de waarde van de pensioenen aantast in termen van koopkracht. Het inflatierisico kan worden verkleind door inflatiegevoelige beleggingen. Deze beleggingen geven een hoger rendement naarmate de inflatie toeneemt. Deze beleggingen geven negatieve rendementen bij lage inflatie. Het pensioenfonds belegt niet direct in inflatiegevoelige beleggingsproducten. Wel belegt het pensioenfonds in goud. De goudbelegging heeft mede als doel het risico van hyperinflatie op te vangen. Daarmee is een deel van het inflatierisico afgedekt.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het pensioenfonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, landen, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het pensioenfonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

De spreiding in de beleggingsportefeuille is weergegeven in de tabel die is opgenomen bij de toelichting op het prijsrisico. Grote posten kunnen een post van concentratierisico zijn. Om te bepalen welke posten dit betreft worden per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur opgeteld. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Ultimo 2020 zijn de volgende posten met meer dan 2% van het balanstotaal aanwezig:

	31-12-2020		31-12-2019	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
Duitse staatsobligaties	100.793	12,9	82.485	12,1
Franse staatsobligaties	71.402	9,1	61.128	9,0
Nederlandse staatsobligaties	23.996	3,1	19.607	2,9
Totaal	196.191	25,1	163.220	24,0

De belangrijkste vorm van concentratierisico in de verplichtingen van het pensioenfonds is de demografische opbouw van de deelnemers. De demografische opbouw van de deelnemers is niet te beïnvloeden. Ultimo 2020 is in de totale deelnemerspopulatie de verhouding mannen en vrouwen in

het pensioenfonds 69:31 (2019: 69:31). De gemiddelde leeftijd bedraagt 62,2 jaar (2019: 61,5 jaar waarbij sprake is van een gelijkmatige leeftijdsverspreiding).

Op grond hiervan heeft het bestuur geconcludeerd dat er geen sprake is van concentratie in de activa of verplichtingen en dat er daarom geen buffer voor concentratierisico wordt aangehouden.

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het pensioenfonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken. Het pensioenfonds heeft de genoemde werkzaamheden uitbesteed aan TKP en AEAM.

Uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel worden geschaad. Het uitbestedingsrisico wordt gemitigeerd door de afspraken (kwaliteitseisen) in de uitvoeringsovereenkomst en de daaraan verbonden Service Level Agreement (SLA). Monitoring van de uitvoering door het bestuur van het pensioenfonds vindt plaats op basis van de periodieke rapportages van de externe uitvoerder over de uitgevoerde werkzaamheden. Tevens ontvangt het pensioenfonds van TKP en AEAM ISAE 3402 type II-rapportages. Deze rapportages geven inzicht in de wijze van beheersing van de operationele risico's en geeft aan of de uitvoerder 'in control' is. Een externe onafhankelijke accountant certificeert de rapportages. Verder ontvangt het pensioenfonds van TKP een 'In-control statement' (ICS).

De advisering over de uitvoering van de pensioenregeling is uitbesteed aan Mercer (Nederland) B.V.

Actief risico (S10)

Een actief beleggingsrisico ontstaat wanneer met het beleggingsbeleid binnen de beleggingscategorieën afgeweken wordt van het beleid volgens de benchmark. Een maatstaf van de mate waarin actief wordt belegd is de zogenaamde 'tracking error'. De tracking error geeft aan hoe groot de afwijkingen van het rendement kunnen zijn ten opzichte van het benchmarkrendement. Hoe hoger de tracking error, hoe hoger het actief risico.

Het actief risico is in de berekening van het vereist eigen vermogen opgenomen als S10. Bij het pensioenfonds bedraagt de tracking error van de zakelijke waarden 2,1% (2019: 2,2%).

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar. Het systeemrisico maakt geen onderdeel uit van de door DNB voorgeschreven solvabiliteitsstoets.

11.4.4 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Overeenkomstig de voorwaarden heeft TKP Pensioen aangegeven het contract per 31 december 2020 niet meer te verlengen. Het betreft de overeenkomst inzake pensioenadministratie, bestuursondersteuning en financiële administratie. Vanaf 1 januari 2021 worden de werkzaamheden door Appel Pensioenuitvoering uitgevoerd. De vergoeding bedraagt € 435 duizend.

Met Aegon Investment Management B.V. is een vermogensbeheercontract afgesloten voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van twee maanden.

Met ingang van 1 april 2014 is de risicoherverzekering ondergebracht bij Zwitserleven. Het contract loopt tot 31 december 2023. Het contract is steeds 5 jaar geldig, met een opzegtermijn van 3 maanden. In 2020 is aan Zwitserleven € 882 duizend aan premie herverzekering betaald.

11.4.5 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen tussen het pensioenfonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders.

Transacties met (voormalige) bestuurders

De bezoldiging van de bestuurders wordt nader toegelicht in de toelichting op de staat van baten en lasten bij de pensioenuitvoeringskosten. Het pensioenfonds heeft geen leningen verstrekt aan de (voormalige) bestuurders. Ook heeft het pensioenfonds geen vorderingen op de (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Het pensioenfonds heeft een uitvoeringsovereenkomst afgesloten met de werkgever ten aanzien van de uitvoering van het pensioenreglement. De belangrijkste onderdelen uit deze overeenkomst zijn:

- de werkgever is verplicht al zijn werknemers waarop de pensioenovereenkomst van toepassing is aan te melden als deelnemer;
- de werkgever verplicht zich de overeengekomen gegevens inzake werknemers tijdig en op de overeengekomen wijze aan het pensioenfonds te vertrekken;
- het pensioenfonds verplicht zich de deelnemers en overige rechthebbenden pensioenaanspraken en pensioenrechten toe te kennen overeenkomstig de bepalingen van de geldende statuten en/of het pensioenreglement;
- ter dekking van de financiële gevolgen van de door het pensioenfonds aangegane verplichtingen, zoals vastgelegd in de statuten en het pensioenreglement, verplicht de werkgever zich per kwartaal premies aan het pensioenfonds te voldoen, met inachtneming van de bepalingen van de uitvoeringsovereenkomst;
- bij een tekort van het pensioenfonds, is de werkgever geen extra premie verschuldigd;
- indien de vermogenspositie van het pensioenfonds daartoe aanleiding geeft, kan het bestuur van het pensioenfonds besluiten tot een verlaging van de premie, met inachtneming van de hierover opgenomen bepalingen in de ABTN en in overeenstemming met wettelijke regelingen. Het pensioenfonds kan niet eerder tot het verlagen van de premie overgaan, dan nadat eerst een eventuele achterstand in de toeslagverlening is ingelopen en vervolgens de dekkingsgraad nog boven de premiekortingsgrens ligt.

De overeenkomst wordt ieder jaar automatisch met één jaar verlengd, tenzij één van beide partijen twee maanden voor het jaareinde schriftelijk te kennen geeft de overeenkomst te willen beëindigen.

Er hebben verder geen transacties met verbonden partijen plaatsgevonden.

11.4.6 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2020

8. Premiebijdragen voor risico pensioenfonds

	2020	2019
	€	€
De premiebijdragen kunnen als volgt worden gespecificeerd:		
Pensioenpremie huidig jaar	7.036	7.068
Pensioenpremie voorgaand jaar	-7	-2
Toekenning rechten VPL -/- VPL-premie	7.526	656
	<u>14.555</u>	<u>7.722</u>

De premieopbrengsten zijn niet gesplitst naar een werkgevers- en een werknemersdeel, omdat de totale premie volgens overeenkomst aan de werkgevers in rekening wordt gebracht. Een deel van de premie wordt door de werkgevers ingehouden op het salaris van de werknemers. Aangezien er geen directe relatie is tussen het werkgevers- en het werknemersdeel, kunnen deze niet afzonderlijk worden weergegeven.

In verband met de afloop van de VPL rechten is er in 2020 sprake van een onttrekking van € 7.526 van de langlopende VPL schuld. De aanspraken die bij deze deelnemers horen zijn in 2020 toegekend aan de pensioenverplichting.

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt 29,7% (2019: 29,7%) van de loonsom. Daarnaast is er in 2020 een opslag van 3% inzake financiering VPL bij de werkgever in rekening gebracht (2019: 3%). De kostendeekkende, gedempte en feitelijke premie zijn als volgt:

	2020	2019
	€	€
Kostendeekkende premie	11.884	10.101
Feitelijke premie	7.222	7.068
Gedempte premie	6.919	6.612

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord. De samenstelling van de kostendeekkende premie is als volgt:

	2020	2019
	€	€
<i>Kostendeekkende premie</i>		
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	8.796	7.391
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	1.561	1.409
Opslag voor uitvoeringskosten	796	641
Risicopremie WIA excedent en PVI	499	464
Opslag voor toekomstige uitvoeringskosten	232	196
Totaal kostendeekkende premie	<u>11.884</u>	<u>10.101</u>
<i>Feitelijke premie</i>		
Ontvangen premie	7.036	7.068
Onttrekking uit bestemmingsreserve premiedepot	186	-
Totaal feitelijke premie	<u>7.222</u>	<u>7.068</u>

Gedempte premie

Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	3.643	3.523
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	671	695
Opslag voor uitvoeringskosten	796	641
Risicopremie WIA excedent en PVI	348	351
Opslag voor toekomstige uitvoeringskosten	100	97
Inkoop voorwaardelijke onderdelen	1.361	1.305
Totaal gedempte premie	6.919	6.612

De kostendekkende premie, vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur 2019, bedraagt € 11.884 in 2020. De gedempte kostendekkende premie, vastgesteld op basis van het verwacht rendement, bedraagt € 6.919 in 2020.

De feitelijke premie bedraagt in 2020 € 7.036. Dit betreft de premie voor de basisregeling met uitzondering van de koopsommen en de afrekening van vorige boekjaren. De feitelijke premie is in 2020 verhoogd met € 186 door het ex-ante besluit van het Bestuur om € 186 te onttrekken uit het premiedepot ter dekking van de opslag in de uitvoeringskosten. De feitelijke premie bedraagt daarmee € 7.222. De totaal ontvangen premie (exclusief onttrekking uit premiedepot) bedraagt in 2020 € 14.555 (2019: € 7.722). Het verschil wordt verklaard door de onttrekking uit de VPL-schuld ter financiering van toegekende VPL-aanspraken.

Het pensioenfonds voldoet aan de eis dat de feitelijke premie minimaal gelijk moet zijn aan de gedempte kostendekkende premie.

9. Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

2020	Directe beleggings- opbrengst	Indirecte beleggings- opbrengst	Kosten vermogens- beheer	Totaal
	€	€	€	€
Vastgoedbeleggingen	134	-	-	134
Aandelen	2.880	35.329	310	38.519
Vastrentende waarden	13.123	52.537	273	65.934
Overige beleggingen	-16	-2.421	-57	-2.494
Kosten vermogensbeheer			-178	-178
	16.121	85.445	348	101.915
Af: Rendementstoerekening VPL				-1.225
				100.690

Het beleggingsrendement van het pensioenfonds is verlaagd met het rendement ten behoeve van VPL. Dit rendement is toegevoegd aan de langlopende schuld ten behoeve van VPL.

De vermogensbeheerkosten in bovenstaand overzicht betreft een bate van € 348. Dit betreffen alle door het pensioenfonds betaalde vermogensbeheerkosten (€ 246) bestaande uit advieskosten en bewaarloon gesaldeerd met de restituties beheersvergoeding (€ 333) en ontvangen rebates (€ 262). De overige vermogensbeheerkosten ad € 3.029 zijn rechtstreeks gesaldeerd binnen de beleggingsfondsen en maken onderdeel uit van de indirecte beleggingsopbrengsten. Per saldo bedragen de totale vermogensbeheerkosten € 2.681.

Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen en derhalve eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten, deze bedragen in 2020 € 145. De hiervoor genoemde presentatiewijziging is tevens voor 2019 doorgevoerd.

In navolging op de aanbevelingen van de Pensioenfederatie zijn de kosten vermogensbeheer over de beleggingscategorieën verdeeld. Daarnaast wordt vanuit de pensioenfederatie transparantie verlangd ten aanzien van de totale vermogensbeheerkosten. Deze bedragen in 2020 € 2.681 en zijn toegelicht in het bestuursverslag.

2019	Directe beleggings- opbrengst	Indirecte beleggings- opbrengst	Kosten vermogens- beheer	Totaal
	€	€	€	€
Vastgoedbeleggingen	134	-	-	134
Aandelen	1.388	63.322	218	64.928
Vastrentende waarden	37.248	6.797	297	44.339
Overige beleggingen	-29	2.388	-64	2.295
Kosten vermogensbeheer			-207	-207
	<u>38.738</u>	<u>72.507</u>	<u>244</u>	<u>111.489</u>
Af: Rendementstoerekening VPL				-1.325
				<u>110.164</u>

	2020	2019
	€	€
10. Overige baten		
Vrijval resterende VPL-gelden	2.912	-
Interest overig	57	56
Andere baten	3	-
	<u>2.972</u>	<u>56</u>

Bij de afloop van de VPL-regeling per 31 december 2020 zijn de resterende VPL-gelden van € 2.912 vrijgevallen ten gunste van het resultaat van het pensioenfonds. Het bestuur heeft besloten hiervoor een premiedepot te vormen.

	2020	2019
	€	€
11. Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	11.598	11.131
Prepensioen	30	25
Partnerpensioen	2.348	2.314
Wezenpensioen	49	50
Arbeidsongeschiktheidspensioen	0	2
WAO-aanvulling	36	44
Afkoop pensioenen en premierestitutie	33	18
Verrekeningen uitkeringen	-1	34
	<u>14.093</u>	<u>13.618</u>

	2020 €	2019 €
12. Pensioenuitvoeringskosten		
Bestuurskosten	40	40
Kosten verantwoordingsorgaan en visitatiecommissie	25	26
Administratiekostenvergoeding	456	474
Controle onafhankelijke accountants	60	52
Certificerend actuaire	30	29
Adviseur actuaire	276	285
Overige advieskosten	14	15
Contributies en bijdragen	52	48
Dwangsommen en boetes	-	-
Overige	12	8
Implementatievergoeding	182	-
	<u>1.147</u>	<u>977</u>

Governancekosten

Eén lid van het bestuur geniet een vergoeding van € 16 per jaar. Leden van het VO ontvangen vacatiegelden, € 1,5 per jaar. Reis- en verblijfkosten, opleidingskosten en andere uitgaven, in het belang van het pensioenfonds gedaan, worden door het pensioenfonds vergoed.

Accountantshonoraria

De honoraria van de onafhankelijke externe accountant(s) zijn als volgt:

	2020 €	2019 €
Controle van de jaarrekening	<u>60</u>	<u>52</u>

Er zijn geen andere diensten door de onafhankelijke externe accountant en het netwerk geleverd.

Aantal personeelsleden

Het pensioenfonds heeft geen personeel in dienst. De beheersactiviteiten worden op basis van een uitvoeringsovereenkomst verricht door personeel werkzaam van TKP Pensioen B.V., dan wel door personeel in dienst van externe vermogensbeheerders.

	2020 €	2019 €
13. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds		
Pensioenopbouw	9.295	8.051
Toeslagverlening	-50	1.115
Rentetoevoeging	-1.912	-1.230
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-14.202	-13.819
Wijziging marktrente	75.432	81.639
Wijziging actuariële uitgangspunten	-14.051	-8.228
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	76	-126
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	6.914	-114
	<u>61.502</u>	<u>67.288</u>

14. Saldo herverzekering

	2020	2019
	€	€
Premie herverzekering	882	746
Uitkeringen uit herverzekering	-873	-392
Uitkeringen winstdeling	84	-309
	<u>93</u>	<u>45</u>

In 2020 is er sprake van een negatieve winstdeling van € 84 duizend bij Zwitserleven. Het eventueel positief winstaandeel aan het eind van de contractperiode wordt 24 maanden na het einde van de vijfjaar contractperiode aan het pensioenfonds uitgekeerd.

15. Saldo overdracht van rechten

	2020	2019
	€	€
Inkomende waardeoverdrachten	-130	-27
Inkomende waardeoverdrachten kleine pensioenen	-15	-9
Uitgaande waardeoverdrachten	47	104
Uitgaande waardeoverdrachten kleine pensioenen	10	26
	<u>-88</u>	<u>94</u>

16. Overige lasten

	2020	2019
	€	€
Betaalde interest	12	8
	<u>12</u>	<u>8</u>

11.4.7 Gebeurtenissen na balansdatum

De Nederlandsche Bank (DNB) heeft op 28 augustus 2020 aangegeven dat invoering van de nieuwe UFR-methode vanaf 1 januari 2021 plaats vindt in vier gelijke stappen. Deze Ultimate Forward Rate (UFR) is onderdeel van de rentetermijnstructuur zoals maandelijks gepubliceerd door DNB.

De overgang naar een nieuwe UFR-methode is onderdeel van het advies van de Commissie Parameters uit juni 2019.

De stapsgewijze invoering zorgt ervoor dat het effect van de nieuwe UFR-methode op de dekkingsgraad zich geleidelijk in de tijd materialiseert. Hoe 'jonger' een pensioenkring, hoe hoger de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen, en hoe groter de impact van de invoering van de nieuwe UFR-methode. Ook een lagere rentetermijnstructuur zorgt voor een grotere impact.

Het toepassen van de eerste stappen van de nieuwe UFR-methode zou op de dekkingsgraad van Pensioenfonds Honeywell ultimo 2020 een effect hebben van ongeveer -1,1%-punt.

Amsterdam, 22 juni 2021

F.H.M. van den Oetelaar, voorzitter
J. de Vries
P.C. van Doodewaard
J.E. Verspeek
J.A.M. Roeloffzen
H.M. Mars

Overige gegevens

12 Overige gegevens

12.1 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Het positieve saldo van de staat van baten en lasten van € 41.458 over 2020 is als volgt verdeeld:

	2020 €	2019 €
Algemene reserve	38.732	35.911
Bestemmingsreserve	2.726	-
	<u>41.458</u>	<u>35.911</u>

12.2 Actuariële verklaring

ACTUARIËLE VERKLARING

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Honeywell te Amsterdam aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een Actuariële Verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Honeywell te Amsterdam, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Mercer (Nederland) B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Mercer (Nederland) B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 1.311.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 240.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, maar hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Honeywell is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Amstelveen, 22 juni 2021

Drs. J.H.M. Terheggen AAG
verbonden aan Mercer (Nederland) B.V.

12.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Honeywell

Verklaring over de jaarrekening 2020

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting Pensioenfonds Honeywell ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020 van Stichting Pensioenfonds Honeywell te Amsterdam gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2020;
- de staat van baten en lasten over ;
- het kasstroomoverzicht; en
- de toelichting met de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Honeywell zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens; en
- de bijlagen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Groningen, 22 juni 2021
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. H.D.M. Plomp RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2019 van Stichting Pensioenfonds Honeywell

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

12.4 Bijzondere statutaire zeggenschapsrechten

Het pensioenfonds heeft een paritair bestuursmodel. Het bestuur bestaat uit zes leden. Drie van de leden worden door het bestuur benoemd op voordracht van Honeywell B.V. Drie van de leden worden na verkiezingen binnen de geledingen deelnemers en pensioengerechtigden benoemd door het bestuur, waarbij de zetels die voor iedere geleding worden vastgesteld, worden vastgesteld op basis van onderlinge getalsverhoudingen, zodanig dat iedere geleding een op gehele getallen afgerond aantal aantal zetels toegedeeld krijgt. Ieder bestuurslid wordt benoemd voor een periode van vier jaar en kan nadien nog maximaal twee keer worden herbenoemd.

Bijlagen

Bijlage 1 Deelnemersbestand

	Stand ultimo vorig verslagjaar	Bij	Af	Stand ultimo verslagjaar
Actieven	459	15	48	426
Slapers	1.545	34	43	1.536
Gepensioneerden	1.150	63	55	1.158
waarvan:				
(tijdelijk) ouderdompensioen	830	43	30	843
arbeidsongeschiktheidspensioen	13	1	1	13
partnerpensioen	290	19	22	287
wezenpensioen	17	0	2	15
Totaal:	3.154	112	146	3.120

Bijlage 2 Begrippenlijst

ABTN

Afkorting voor actuariële en bedrijfstechnische nota. In deze, door de wet verplicht gestelde nota, wordt het beleid van het pensioenfonds beschreven op het gebied van financiering, beleggingen, pensioenen en toeslagverlening.

Actuariële analyse

In deze analyse wordt de invloed verklaard van opgetreden verschillen tussen de actuariële grondslagen en werkelijke ontwikkelingen.

Asset Liability Management (ALM)

Het in kaart brengen van de onderlinge samenhang van pensioenverplichtingen, premiebeleid en beleggingsmix. Met behulp van ALM-simulatiemodellen worden beelden geschetst van de kansen en bedreigingen voor het pensioenfonds in diverse economische scenario's.

Beleggingsfonds

Instelling die geld van derden belegt in aandelen of andere beleggingssoorten.

Beleggingsmix

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals bijvoorbeeld aandelen, vastrentende waarden en vastgoed. Ook wel beleggingsportefeuille.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de over de afgelopen 12 maanden gepubliceerde dekkingsgraden, gebaseerd op de door DNB gepubliceerde RTS met UFR-methodiek.

Benchmark

Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van de beleggingsportefeuille worden afgezet.

Contante waarde

De huidige waarde van een bedrag waarover je pas na een bepaalde periode de beschikking hebt.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is een maatstaf voor de financiële positie van een pensioenfonds. Het geeft de verhouding weer tussen het vermogen en de waarde van de pensioenverplichtingen, uitgedrukt in een percentage. Dit verhoudingsgetal geeft aan in hoeverre op lange termijn de pensioenverplichtingen kunnen worden nagekomen. De netto activa zijn het saldo van het belegd vermogen, de andere activa en de schulden.

Er kan onderscheid worden gemaakt tussen de nominale en de reële dekkingsgraad:

- **Nominale dekkingsgraad**
Bij de nominale dekkingsgraad wordt bij het vaststellen van de pensioenverplichtingen géén rekening gehouden met toekomstige toeslagverlening.
- **Reële dekkingsgraad**
Bij de reële dekkingsgraad wordt bij het vaststellen van de pensioenverplichtingen wel rekening gehouden met toekomstige toeslagverlening.

Daar waar in het jaarverslag over 'de dekkingsgraad' wordt gesproken, wordt de nominale dekkingsgraad bedoeld.

DNB

De Nederlandsche Bank.

Doorsneepremie

Voor alle deelnemers aan de pensioenregeling van het pensioenfonds is de doorsneepremie een gelijk percentage van de pensioengrondslag. Bij de berekening van dit percentage wordt het totaal van individueel berekende pensioenkosten van de deelnemers uitgedrukt als een percentage van de som van alle pensioengrondslagen. Iedereen betaalt dit percentage als pensioenpremie, waardoor geslacht, leeftijd en burgerlijke staat geen rol meer spelen.

Duration

De gevoeligheid van een waarde voor fluctuaties in de kapitaalmarktrente, rekening houdend met de resterende looptijd van die waarde.

Eigen vermogen

Buffer om mogelijke waardedalingen van de in het pensioenfonds aanwezige middelen op te vangen. Pensioenfonds zijn verplicht om te beschikken over een voldoende grote buffer. Met een toereikendheidstoets kan jaarlijks worden vastgesteld of het eigen vermogen groot genoeg is.

Ervaringssterfte

Omdat aangenomen wordt dat de werkende bevolking gezonder is dan de niet werkende bevolking wordt op basis van ervaringscijfers op de sterftেকansen zoals ontleend aan de prognosetafel een leeftijdsafhankelijke afslag toegepast. Door rekening te houden met deze ervaringssterfte hoeven geen leeftijdscorrecties te worden toegepast.

ESG

ESG is een term die verband houdt met duurzaam beleggen en staat voor Environmental (milieu), Social (maatschappij) & Governance (bestuur). Beleggers gebruiken ESG-kenmerken om bepaalde beleggingen op duurzaamheid te beoordelen.

Feitelijke premie

De feitelijke premie is de premie zoals deze daadwerkelijk wordt geheven in het boekjaar.

Franchise

Het deel van het salaris dat niet wordt meegenomen bij het berekenen van de pensioengrondslag.

Financieel Toetsingskader (FTK)

De door DNB uitgevoerde methodiek voor de toetsing van de financiële opzet en toestand van pensioenfonds die vanaf 1 januari 2015 verplicht is.

Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Over de uitkomsten van de haalbaarheidstoets wordt gecommuniceerd richting verschillende stakeholders.

Grondstoffen

Grondstoffen en goederen waarvan de prijs in hoge mate wordt bepaald door de actuele vraag en aanbod. Voorbeelden zijn: olie, graan en metalen, met uitzondering van edelmetalen.

Herverzekering

Het door een pensioenfonds geheel of gedeeltelijk onderbrengen van een pensioenregeling in een levensverzekeringsovereenkomst en/of het door een pensioenfonds onderbrengen van (extra hoge) risico's bij een levensverzekeraar, zoals het overlijdensrisico en invaliditeitsrisico van deelnemers.

Inlooprisico bij arbeidsongeschiktheid

Het risico dat een arbeidsongeschiktheidsuitkering moet worden verstrekt aan één of meer werknemers uit hoofde van een ziekte of aandoening die reeds bij ingang van de (collectieve) verzekering bestond.

Kostendekkende premie

Pensioenfonds zijn verplicht om een kostendekkende premie te berekenen. De kostendekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie die het pensioenfonds in rekening brengt.

KSF

KSF is de afkorting voor zogenoemde kritieke succesfactoren.

Marktwaarde

De marktwaarde is het bedrag waarvoor recht of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

Middellood(regeling)

Het middellood is de hoogte van het gemiddelde salaris gedurende de hele loopbaan. Bij de middelloodregeling hangt het uiteindelijke pensioen af van het aantal jaren dat een deelnemer bij de werkgever in dienst is geweest en het salarisverloop tijdens deze werkzame periode. Het op te bouwen pensioen is bij deze regeling een gewogen gemiddelde van alle pensioengrondslagen over de gehele periode van deelname aan de regeling.

Minimaal vereist eigen vermogen

De ondergrens van het vereist eigen vermogen. Indien het pensioenfonds niet over het minimaal vereist vermogen beschikt is sprake van een dekkingstekort.

Opkomende markten

Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

Pensioengrondslag

Het gedeelte van het salaris dat de grondslag vormt voor de pensioenopbouw van een deelnemer. De pensioengrondslag wordt berekend door het pensioengevend jaarsalaris te verminderen met de franchise.

Pensioenwet

Op 1 januari 2007 is de Pensioenwet in werking getreden. De Pensioenwet heeft tot doel de waarborgen te verschaffen voor financiële zekerheid, individuele zekerheid en uitvoeringszekerheid.

Prognosetafels

Prognosetafels geven de gemiddelde overlevings- en sterftefrequenties binnen de Nederlandse bevolking weer en worden gebruikt bij het berekenen van pensioenpremies. De prognosetafels worden aangevuld met jaartallen die de waarnemingsperiode aangeven.

Prudent person

De "prudent person regel" is gebaseerd op Europese regelgeving en ligt vast in artikel 135 van de Pensioenwet (PW). Deze regel schrijft voor dat alle beleggingen die gedaan worden met de middelen van een pensioenfonds in het belang van de deelnemers en gepensioneerd moeten zijn. Zo mogen er bijvoorbeeld geen te grote risico's genomen worden bij het beleggen.

Rentetermijnstructuur (RTS)

Maandelijks door De Nederlandsche Bank gepubliceerde marktrente met een looptijd van 1 tot 60 jaar, waarmee de toekomstige cashflow van de verplichtingen contant moet worden gemaakt.

Reservetekort

De Pensioenwet en het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfonds spreken van een reservetekort als de middelen ontoereikend zijn om naast de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's, ook nog de vereiste reserve beleggingsrisico's, de reserve voorgenomen pensioenaanpassing en eventuele andere reserves te dekken.

Securities lending

Security lending is het uitlenen van aandelen en obligaties voor een vastgestelde periode aan derden in ruil voor een geldelijke vergoeding. Doordat het economische eigendom bij de uitlener blijft, wordt er geen koersrisico gelopen.

Stichtingskapitaal en reserves

Buffer om mogelijke waardedalingen van de in het pensioenfonds aanwezige middelen op te vangen. Pensioenfonds zijn verplicht om te beschikken over een voldoende grote buffer. Met een toereikendheidstoets kan jaarlijks worden vastgesteld of het stichtingskapitaal en de reserves groot genoeg zijn.

Strategic Liability Matching (SLM) fund

Een beleggingsfonds welke kan worden ingezet om de rentegevoeligheid te verkleinen.

Toekomstbestendig-indexeren (TBI)-grens

Dit is de beleidsdekkingsgraad waarbij het pensioenfonds onder het nFTK volledig mag indexeren.

Toeslagverlening

Om de koopkracht van pensioenen niet achteruit te laten gaan, kunnen pensioenen worden aangepast. Dit houdt in dat er een toeslag kan worden gegeven op het pensioen. Het bestuur neemt jaarlijks een besluit over het al dan niet verhogen van de pensioenaanspraken. De toeslagverlening is voorwaardelijk. Er wordt slechts toeslag verleend voor zover de middelen van het pensioenfonds dit toelaten.

Ultimate Forward Rate (UFR)

Een rentetermijnstructuur waarbij de rente voor lange looptijden beweegt richting 4,2%, waardoor de berekening van de verplichtingen minder gevoelig is voor schommelingen en mogelijk verstoorde marktomstandigheden op de financiële markten.

Uitlooprisico bij arbeidsongeschiktheid

Het risico dat een arbeidsongeschiktheidsuitkering moet worden verstrekt aan één of meer werknemers uit hoofde van een ziekte of aandoening die reeds gedurende de looptijd van de (collectieve) verzekering bestond, maar op grond waarvan een eventueel recht op een uitkering ontstond ná afloop van de looptijd van de (collectieve) verzekering.

Verantwoordingsorgaan

De in de Principes voor Goed Pensioenfonds Bestuur gehanteerde term voor een orgaan waarin de actieve deelnemers, de pensioengerechtigden en de financieel betrokken werkgever(s) zijn vertegenwoordigd en waaraan het bestuur periodiek verantwoording aflegt.

Vereist eigen vermogen

Het vermogen dat nodig is om te bewerkstelligen dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen. Het wordt berekend conform de daarvoor geldende wettelijke regels.

Visitatiecommissie

In het kader van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur kan voor het toezichthoudend orgaan gekozen worden voor een Visitatiecommissie die één keer in de drie jaar - of vaker als daartoe aanleiding is - het functioneren van het bestuur toetst. De Visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur en bestaat uit ten minste drie onafhankelijke deskundigen.

VPL

Voor werknemers die geboren zijn in of na 1950 en deelnemer waren in de pensioenregeling per 31 december 2005, is een overgangsregeling (VPL-regeling) getroffen waardoor ze eerder kunnen uittreden. Voor de geboortejaren 1950, 1951 en 1952 betekent dit een overgangsregeling voor de oude "VUT"-toezegging van 80% van het netto salaris. Voor de geboortejaren 1953 tot en met 1972 betreft dit een overgangsregeling voor de gemiste opbouwjaren van het tijdelijk overbruggingspensioen tussen leeftijd 25 jaar en 1 januari 1998.

Waardeoverdracht(en)

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van het opgebouwde pensioenrecht.

Colofon

Uitgegeven door:

Stichting Pensioenfonds Honeywell
Stationsplein-ZW 961 Tristar I
1117 CE Schiphol

Bezoekadres:

Edvard Munchweg 107-b (1^e verdieping)
1328 MK Almere

Correspondentieadres:

Postbus 30396
1303 AJ Almere

Telefoon: (085) 210 40 99

Internet: www.honeywellpensioen.nl

E-mail: pf.honeywell@appelpensioen.nl

Realisatie:

TKP Pensioen B.V.
Postbus 501
9700 AM Groningen

Stichting Pensioenfonds Honeywell
Postbus 501
9700 AM Groningen
www.honeywellpensioen.nl

[illegible]